

Turun kaupungin toimintasuunnitelma

Vuoden 2016 talousarvio ja vuosien 2016–2019 taloussuunnitelma

Kaupunginhallituksen ehdotus

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginjohtajan katsaus	4
Johdanto	
Turun kaupungin strateginen ohjaus	6
Strategiahierarkia ja ohjausmalli	6
Kaupunkistrategia	7
Strategiset ohjelmat	7
Henkilöstöohjelma ja muutostarpeet	7
Riskienhallinta	7
Taloudelliset kehitysnäkymät	8
Yleiset kehitysnäkymät	8
Väestön kehitys	9
Turun väkiluku ja vuosimuutos 2009-2014	9
Työttömyyden määrä ja rakenne	10
Kuntatalous	11
Kuntien verotulot	12
Kuntien valtionosuudet	13
Muut toimintaympäristön kehitysnäkymät	14
Uudesta hallitusohjelmasta erityisesti huomioitavat asiat	14
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri	15
Muut merkittävät muutokset	15
Turun kaupungin organisaatio ja Turku-konserni	16
Turun kaupungin organisaatio	16
Turku-konserni	17
Konsernirakennemuutokset	17
Turun kaupungin kehittäminen ja kärkihankkeet	18
Kaupungin kärkihankkeet	18
Talousarvio ja taloussuunnitelmat	
Talousarvion tuloksen muodostuminen ja tuloslaskelma	20
Talousarvion tuloksen muodostuminen	20
Talousarvion tuloslaskelma	21
Verotulot ja valtionosuudet	22
Rahoituserät	23

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Investoinnit	24
Kiinteistöliikelaitoksen investointitasot ja tilapalvelujen investointiohjelma	24
Talousarvion investointitasot	25
Investointien luovutustulot	26
Investointien rahoitusosuudet	26
Rahoituslaskelma ja lainat	27
Rahoituslaskelma	27
Antolainauksen muutokset	27
Lainarahoituksen muutokset	28

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

KJ-toimiala	
Kaupunginvaltuusto	29
Kaupunginhallitus ja konsernihallinto	31
Keskusvaalilautakunta	35
Tarkastuslautakunta	36
Hyvinvointitoimiala	
Sosiaali- ja terveyslautakunta	38
Sivistystoimiala	
Kasvatus- ja opetuslautakunta	42
Vapaa-aikatoimiala	
Kulttuurilautakunta	46
Liikuntalautakunta	46
Nuorisolautakunta	46
Ympäristötoimiala	
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta	51
Rakennuslautakunta	51
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	51
Turun kaupunkiseudun jätehuoltolautakunta	51
Kiinteistötoimiala	
Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta	58
Vesiliikelaitos	
Vesiliikelaitoksen johtokunta	62
Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	
Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	64

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Konserniyhteisöt

Forum Marinum -säätiö	66
Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli	68
Koneteknologiakeskus Turku Oy	70
Turku Energia -konserni	72
Turun Aikuiskoulutussäätiö	74
Turun Ammattikorkeakoulu Oy	76
Turun Kaupunginteatteri Oy	78
Turun Kaupunkiliikenne Oy	79
Turun Satama Oy	80
Turun Science Park Oy	82
Arkea Oy	84
Turun Seudun Kuntatekniikka Oy	85
Turun Seudun Puhdistamo Oy	86
Turun Seudun Rakennustekniikka Oy	88
Turun Seudun Vesi Oy	89
Turun Teknologiakiinteistöt Oy	90
Turun Ylioppilaskyläsäätiö	92
TVT Asunnot Oy, emoyhtiö	94
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy	96
Turun Tekstiilihuolto Oy	98

Laskelmat

Talousarvion tuloslaskelma	99
Verotulot ja valtionosuudet	100
Rahoitustulot ja -menot	101
Talousarvion rahoituslaskelma	103
Antolainauksen muutokset	104

Liitteet

Luettelo liitteistä ja linkki sähköiseen versioon	105
Linkkikirjasto lauta- ja johtokuntien talousarviopäätöksiin	106

Kaupunginjohtajan katsaus

Palvelut turvataan maltillisella menokehityksellä ja pitkäjänteisellä toiminnan uudistamisella

Vuoden 2016 talousarvion mukaan kaupungin palveluihin, investointeihin ja kehittämiseen käytetään rahaa 1,6 miljardia euroa. Toiminnan nettomenoille sallitua kasvua 0,5 % kuluvaan vuodentakaiseen vuoteen. Talousarvio on 15,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Veroihin ei tehdä korotuksia.

Talousarvio tähtää kaupungin talouden tasapainon saavuttamiseen suunnitelmakauden lopulla vuonna 2018 valtuuston aiemman linjauksen mukaisesti, vaikka yleinen taloudellinen tilanne koko Suomessa ja verorahoituksen heikko kasvu asettaa sille merkittäviä haasteita. Samaan aikaan korkealla pysyvistä työttömyydestä suoraan ja välillisesti aiheutuvat menot ovat kasvaneet suureksi. Suhteessa tulokehitykseen liian paljon kasvavat edelleen myös erikoissairaanhoidon menot, mikä asettaa lisäpaineita muiden palveluiden resurssointiin. Kasvua ja palveluiden uudistamista tukevia investointeja joudutaan rahoittamaan lisävelanotolla.

Talousarvio on laadittu kaupunginvaltuuston kesäkuussa vahvistaman talousraamin mukaisesti. Toimintakate poikkeaa 13,3 miljoonaa euroa raamista, mikä on seurausta sosiaali- ja terveystalouden kiinteistöjen yhtiöittämisestä seuranneesta rakennemuutoksesta. Johto- ja lautakuntien toimintakatteisiin on lisäksi oikaistu kaupungin sisäisen vuokrajärjestelmän muutoksen seuraukset.

Valtion toimilla vaikutusta

Hallitusohjelman pohjalta rakennettu valtion talousarvioesitys muuttaa kuntien rahoitusta. Veropohja kapenee ja valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa on tarkistettu. Lisäksi kunnille annetaan mahdollisuus nostaa perimiään palvelumaksuja sekä joissakin kohdin järjestää toimintaa uudelleen kevenevän normituksen seurauksena.

Kaupunki investoi palveluihin ja uusiin asunalueisiin

Talousarvioesitykseen sisältyvien investointien painopiste on kasvatus- ja opetuspalveluiden ja vapaa-ajan palveluiden uudisrakennus- peruskorjaushankkeissa sekä uusien asunalueiden infrastruktuurin rakentamisessa. Investointeja on priorisoitu aiempaa tarkemmin pohjautuen uudistettuun luokitteluun.

Vuoden 2016 kaupungin investointien kokonaissumma on 113,0 miljoonaa euroa. Lisäksi investointeja toteutetaan kaupungin taseen ulkopuolisina kaupunkikonsernin investointeina. Summa sisältää myös vuonna 2015 perustetun sote-kiinteistöyhtiön pääomarakennejärjestelyä 25 miljoonaa euroa.

Mittavimmat tilainvestoinnit ovat Syvälahden ja Yli-Maarian koulut, kaupunginteatterin peruskorjaus ja laajennus sekä palloiluhallin rakentaminen. Merkittävänä muutoksina vuoden 2015 talousarvioon on Yli-Maarian kouluhankkeen aikaistaminen niin, että hanke valmistuu aiemman vuoden 2020 sijasta jo vuonna 2018.

Turku käynnistää neljä strategista kärkihanketta

Vuonna 2016 Turun kaupunki käynnistää neljä mittavaa kaupunkistrategiasta johdettua kärkihanketta. Kärkihankkeet ovat keskustan kehittäminen, Kupittaaan kampusalueen kehittäminen yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, palveluohjauksen uudistaminen sekä kaupungin palvelujen digitalisointi.

Kärkihankkeet tullaan erikseen resursoimaan ja niillä pyritään nopeuttamaan näiden tärkeiksi todettujen kokonaisuuskehittämistä hallinnon rajat ylittäen ja laajassa kumppanuudessa muiden toimijoiden kanssa.

Kaupungit muut strategiset ja toiminnalliset tavoitteet sisältyvät talousarvion osana hyväksyttävään lauta- ja johtokuntien strategiisiin sopimuksiin. Kaupungin ja toiminnan kehittämistä toteutetaan jatkossa entistä määrätietoisemmin ja avoimemmin kaupungin yhteisen kehittämismallin mukaisesti ja kaikki merkittävät hankkeet on koottu kehittämissalkkuihin, joissa hankkeita voidaan nyt seurata ja johtaa kokonaisuutena.

Vuoden 2016 aikana käynnistetään myös Turku Science Parkin alueelle Kupittaaalle keskitettävät uudistuneet elinkeino- ja innovaatiopalvelut, mikä sisältyy osaltaan koko kaupungin toimintamallin uudistuksen tavoitteisiin ja liittyy Turun seudun elinkeinosopimuksen uudistamiseen. Samalla käynnistetään ja viedään eteenpäin yhdessä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa useita alueen eri toimialojen kilpailukykyä parantavia hankkeita.

Turku tulee voimakkaasti edistämään myös niin sanotun Pohjoisen kasvukäytävän Tukholma- Turku-Helsinki-Pietari kehittämistä ja siihen liittyviä hankkeita yhdessä muiden julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa.

Rahoitus

Varsinaisen toiminnan ja investointien tulosrahoitus ei riitä kattamaan niistä aiheutuvia menoja. Toiminnan ja investointien rahoitustarve on 74,6 milj. euroa, antolainoja myönnetään 50,5 milj. eurolla ja velkaa lyhennetään 50,0 milj. eurolla. Investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen rahoittamiseen otetaan uutta pitkäaikaista velkaa 100,0 milj. euroa.

Taloussuunnitelmavuosien 2017 – 2019 velan lisäykseksi on merkitty 65 – 40 milj. euroa per vuosi. Valtuuston asettamassa velkaraamissa pysyminen edellyttää nettokäyttömenojen erittäin maltillista kehystä.

Henkilöstö

Turun kaupungin henkilötyövuosia koskevat tavoitteet on asetettu siten, että kaupunginvaltuuston vuosille 2015-2016 asettama 350 henkilötyövuoden vähennystarve toteutuu. Henkilötyövuosien määrä on saatu laskemaan kaikilla toimialoilla. Vuoden 2015 päättyessä kaupungin arvellaan olevan noin 75 henkilötyövuotta edellä laskettua tavoitetta (175 htv/vuosi). Vuoden 2014 lopussa kaupungin henkilötyövuosien määrä on 10 490. Tavoite vuodelle 2016 on 10 391 henkilötyövuotta. Henkilöstöä koskevat muut tavoitteet on vahvistettu Turun kaupungin Henkilöstö voimavarana -ohjelmassa.

Turku-konsernin kehitysnäkymät ja tavoitteet

Konsernirakenteen kehittäminen on onnistunut hyvin. Konserniyhtiöt ovat pääosin kannattavia ja tuottavat kaupungille taloudellista hyötyä, maksamalla vuokratuottoja, lainoistaan korkoa sekä osinkoja. Kaupunki-konsernin tulos on budjetoitu positiiviseksi koko suunnittelukauden ajan.

Konserniyhtiöiden vuoden 2016 tulos on budjetoitu 30 miljoonaan euroon ja konserniyhtiöiden investoinnit ovat 81 miljoonaa euroa.

Johdanto

Turun kaupungin strateginen ohjaus

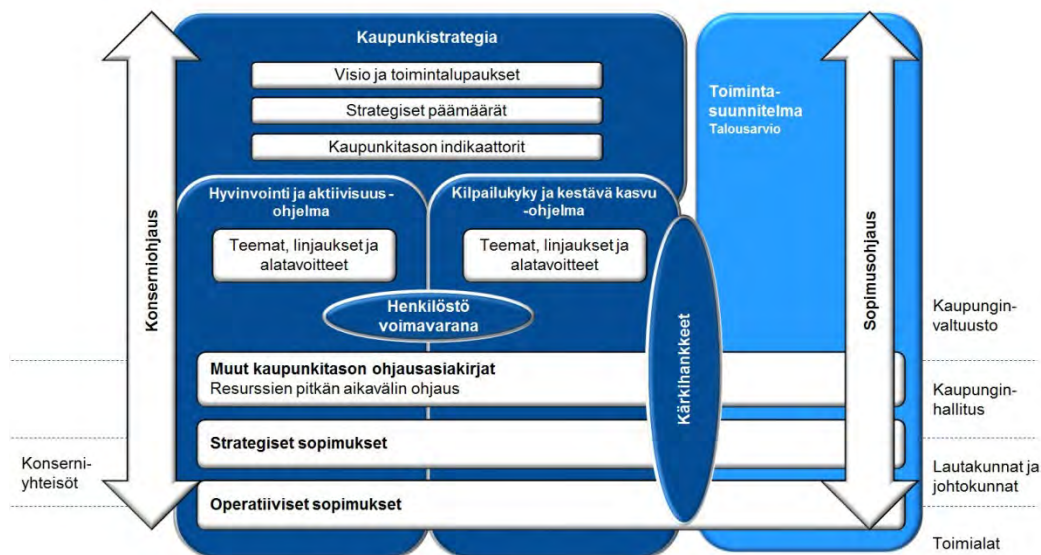
Strategiahierarkia ja ohjausmalli

Kaupunginvaltuusto päätti 25.3.2013 kaupungin uudesta strategiahierarkiasta ja strategiaprozessista. Uuden strategiahierarkian pääelementtejä ovat Turku 2029 –kaupunkistrategia sekä sitä tarkentavat kaksi strategista ohjelmaa, Hyvinvointi ja aktiivisuus -ohjelma sekä Kilpailukyky ja kestävä kasvu -ohjelma.

Kaupunkistrategia ja strategiset ohjelmat suunniteltiin syksyn 2013 ja kevään 2014 aikana tiiviissä yhteistyössä asukkaiden, yhdistysten ja elinkeinoelämän edustajien

kanssa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunkistrategian ja strategiset ohjelmat kesällä 2014 (Kv 23.6.14.)

Kaupunkistrategia sisältää kaupungin pitkän tähtäimen vision ja toimintalupaukset sekä kaupunkitason yhteiset päämäärät. Strategisissa ohjelmissa tehdään toimintaa ohjaavat linjaukset, jotka tarkentuvat toimialojen strategisissa ja operatiivisissa sopimuksissa käytännön toimenpiteiksi.

Kuva 1: Turun kaupungin strategiahierarkia.

Kaupungin strategiahierarkiaan kuuluu myös henkilöstöohjelma, jonka nimi on Henkilöstövoimavarana (Kv 25.8.2014). Henkilöstöohjelmassa pyritään selkiyttämään työnantajan sekä koko henkilöstön vastuuta siitä, minkälainen työpaikka Turun kaupunki on.

Strategiarakenne sisältää edellä mainittujen kaupunkistrategian, strategisten ohjelmien ja henkilöstöohjelman lisäksi myös muita kaupunkitason ohjausasiakirjoja, jotka ohjaavat kaupunkistrategiaa tarkemmin tärkeitä kehittämisosastoita ja resurssien pidemmän aikavälin suunnittelua (esim. matkailustrategia, IT-strategia, hankintastrategia, tilastrategia). Nämä asiakirjat määrittelee ja hyväksyy pääosin kaupunginhallitus niiden suunnittelun mukaisessa aikataulussa ja niiden tavoitteet sisällytetään talousarviokirjaan.

Strategiset tavoitteet toimeenpannaan sopimusohjauksella ja kehittämismallilla

Kaupungin strategiset tavoitteet jalkautetaan sopimusohjauksen avulla (Kv 16.6.2014 § 267). Sopimusohjausmalli on kaupungin toimintamalliin perustuva johtamisjärjestelmän osa kaikilla toimialoilla ja konsernihallinnossa. Aikaisemmin sopimusohjausta käytettiin Turussa hyvinvointi-, vapaa-aika- ja sivistystoimialoilla, mutta vuoden 2015 toiminnan ja talouden suunnittelussa yhtenäiseen malliin tulivat mukaan myös ympäristö- ja kiinteistötoimialat sekä konsernihallinto. Käytännössä sopimusohjaus on Turun kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelun sekä seurannan malli.

Sopimusohjaus koostuu strategisista ja operatiivisista sopimuksista. Strateginen sopimus sisältää kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion- ja suunnitelman sekä sitä täydentävän kaupunginhallituksen hyväksymän osan. Strategisten sopimusten mittarit toimivat strategisten ohjelmien toimeenpanon arvioinnin välineenä. Operatiivinen sopimus on lautakuntien ja toimialan välinen sopimus,

jonka uudistettu malli otetaan käyttöön vuoden 2016 toimintasuunnitelman laadinnassa.

Strategisiin ja operatiivisiin sopimuksiin sisältyviä merkittäviä kehittämistoimenpiteitä toteutetaan aikaisempaa enemmän hankkeina ja projekteina. Uudella kärkihankkeajattelulla panostetaan strategian ja kaupungin toimintamalli uudistuksen kannalta kaikkein keskeisimpien tavoitteiden toteuttamiseen ja viestintään. Kaupunginhallitus päätti 29.9.2014 kehittämismallin ja salkunhallinnan periaatteiden käyttöön otosta osana kaupungin toimintamallin uudistamista ja strategian toimeenpanoa. Samalla päätettiin ottaa käyttöön koko kaupunkia koskevat yhteiset työtavat ja työvälineet.

Siinä missä kehittämissalkun hallinta tarkastelee kaupungissa tapahtuvaa kokonaiskehittämistä hyötyjen ja resursien käytön näkökulmasta, kehittämissalkussa olevat yksittäiset hankkeet ja projektit valmistellaan ja toteutetaan yhtenäisillä parhaisiin käytäntöihin perustuvilla projektihallinnan menetelmillä.

Kaupunkistrategia

Turku 2029 -kaupunkistrategia kuvaa, miltä kaupunki näyttää vuonna 2029, mitä keskeisiä päämääriä kaupunki toiminnalleen asettaa ja mihin periaatteisiin kaupungin henkilöstö sekä luottamushenkilöt lupaavat toiminnassaan sitoutua.

Strategia on tarkoitettu paitsi Turun kaupungin organisaation toimintaa ohjaavaksi työkaluksi myös laajemmin koko kaupungin käyttöön. Se on asiakirja, johon myös kaupunkilaiset ja sidosryhmät voivat sitoutua. Sen keskeisenä tavoitteena on kaupunkilaisten hyvinvoinnin sekä kaupungin kilpailukyvyä edistäminen kestäväällä tavalla.

Kaupunkistrategian toteutumisen mittareina käytetään indikaattoreita, jotka kertovat monipuolisesti koko kaupungin kilpailukyvyä ja hyvinvoinnin kehityksestä. Ne ovat pääosin kansallisia tilastotietoja, joille on pidemmän aikavälin vertailuarvoja myös muista kaupungeista.

Strategiset ohjelmat

Kaupunkistrategian lisäksi kaupungilla on kaksi strategista ohjelmaa: Hyvinvointi ja aktiivisuus –ohjelma sekä Kilpailukyky ja kestävä kasvu –ohjelma. Strategisissa ohjelmissa aikajänne on neljästä kahdeksaan vuotta ja niissä tehdään linjaukset keinoista, joilla kaupunkistrategian päämääriä toteutetaan. Yhteensä strategiset ohjelmat sisältävät kuusi pääteemaa: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen, Osaava ja oppiva kaupunkilainen, Aktiivinen kaupunkilainen, Yrittävä ja osaava kaupunki, Vaikuttava ja uudistuva kaupunki sekä Rakentuva kaupunki ja ympäristö.

Strategisten ohjelmien kaupunkitasoiset linjaukset puretaan toimialojen strategisissa ja operatiivisissa sopimuksissa käytännön tavoitteiksi, toimenpiteiksi ja mittareiksi. Kun toimialojen strategisten sopimusten tavoitteiden toteutumista kootaan yhteen ja analysoidaan, saadaan kokonaisnäkemyksiä ohjelmien toimeenpanon onnistumisesta kaupunkitasolla.

Henkilöstöohjelma ja muutostarpeet

Henkilöstö voimavarana -ohjelmassa pyritään selkiyttämään työnantajan sekä koko henkilöstön vastuuta siitä, minkälainen työpaikka Turun kaupunki on. Olemalla luotettava ja henkilöstön hyvinvointia lisäävä työpaikka luomme Turusta vetovoimaisen ja halutun työpaikan, josta ollaan ylpeitä.

Henkilöstö voimavarana -ohjelma on jaettu kolmeen selkeään painopistealueeseen:

1. Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia
2. Aktiivinen osaamisen ennakointi
3. Turku on vetovoimainen työnantaja

Kuhunkin näistä painopistealueista on määritelty 3 alatavoitetta, joille on asetettu mittarit vuosille 2014 - 2017. Mittareista useat on poimittu valtakunnallisesta Kunta 10-tutkimuksesta, jotta saamme vertailupohjaa muihin kuntiin. Kustakin painopistealueesta valitaan yksi alatavoite/vuosi erityisen edistämisen kohteeksi, vaikka koko ohjelman henki sitookin kaikkia Turun työntekijöitä ja esimiehiä. Lisäksi ohjelmaan on määritelty joukko alatavoitteita tukevia seurantakohteita, joiden avulla voimme seurata kaupungin toiminnan kehityksen suuntaa.

Ohjelman painopiste on aikaisempaa enemmän itse työssä: kun työ on hyvää ja vastuut selkeitä, voivat työntekijätkin hyvin. Strategian tavoitteiden saavuttamisen tueksi kehitetään jatkuvasti toimintamallin uudistuksessa asetettua Paremman johtamisen kokonaisuutta. Sen kautta esimiehille annetaan eväitä olla mahdollisimman ammattitaitoisia työnantajan edustajia ja edistetään yhtenäistä työntekijäpolitiikkaa kaikilla toimialoilla.

Henkilöstö voimavarana -ohjelma jalkautuu toimialojen strategisten sopimusten kautta kiinteänä osana toiminnan järjestämistä. Lisäksi sitä edistetään mm. työhyvinvointiohjelman sekä osaamisen kehittämisen kautta. Tuki toiminnalle tulee Strategisesta HR:stä keskitetysti, mutta toimialakohdattaiset tarpeet määrittelevät toimialojen toteutustapoja. Henkilöstö voimavarana -ohjelman raportointi tapahtuu keskitetysti henkilöstöraportin osana kaupunkitasoisesti.

Riskienhallinta

Riskienhallintaprosessi perustuu riskien tunnistamiseen, riskien suuruuden arviointiin, merkittävimpien riskien valitsemiseen, nykyisten riskienhallintakeinojen arvioimiseen sekä tarkoituksenmukaisten riskienhallintakeinojen valitsemiseen. Riskien merkittävyyttä arvioidaan todennäköisyyden ja vaikutuksen tulona.

Jokainen toimiala ja keskeiset strategiset yhteisöt suorittavat riskienarvioinnin käyttäen samoja riskienarviointityökaluja, jolloin riskienhallintaprosessi saadaan yhtenäiseksi. Arvioitavat riskit on jaettu toiminnallisiin riskeihin, vahinkoriskeihin, taloudellisiin riskeihin sekä strategiaan liittyviin riskeihin.

Riskienhallinta ja sen kehittäminen on osa strategiaa. Toiminnan kehittämistä ja strategisia painopisteitä mietittäessä riskienhallinta tulee katsoa osana kokonaisuutta. Riskienhallintaa kehitetään siten, että pystytään vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, hyödyntämällä riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta annettuja ohjeita.

Taloudelliset kehitysnäkymät

Yleiset kehitysnäkymät

Kansainvälisen talouden kehityksestä on saatu vuoden 2015 kuluessa negatiivisia uutisia. Kiinan talouden kasvunäkymät ovat edelleen heikentyneet ja alhaisten energiahintojen painaman Venäjän talous jatkaa supistumistaan. Myös kehittyvien talouksien nopein kasvuvaihe on ohitettu lähivuosia koskevalla ennustejaksolla. Toisaalta monien Suomelle tärkeiden kauppakumppaneiden taloudet ovat kehittyneet suotuisasti. Yhdysvaltojen talouden ennustetaan kasvavan lähes kolme prosenttia vuodessa ja Ison-Britannian kasvun olevan laaja-alaista. Myös Suomelle tärkeän Ruotsin talouden odotetaan kehittyvän myönteisesti.

Maltillinen talouskasvu on käynnistynyt euroalueellakin ja Suomen suurimmalle vientikohteelle, Saksalle, ennustetaan lähivuosina edelleen tasaista talouskasvua.

Suomen bruttokansantuote (BKT) supistui Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 0,4 % vuonna 2014, joka oli kolmas peräkkäinen tuotannon laskun vuosi.

Tilastokeskuksen syyskuun alussa julkistamien ennakkotietojen mukaan BKT kasvoi 0,2 % vuoden 2015 toisella neljänneksellä edelliseen neljännekseen verrattuna. Vuoden 2015 ensimmäisen vuosineljänneksen BKT:n muutos tarkoitus 0,0 %:iin edellisestä neljänneksestä.

Valtiovarainministeriön (VM) syyskuussa 2015 julkistamassa taloudellisessa katsauksessa ennustetaan koko vuoden 2015 talouskasvuksi 0,2 %. Ennusteessa arvioidaan, että suhdanteet paranevat hyvin maltillisesti vuoden 2015 jälkimmäisellä vuosipuoliskolla. Tavaroiden ja palvelujen vienti kasvaa 0,9 % ja tuonti laskee 0,2 %, jolloin nettoviennin kontribuutio on hieman positiivinen. Kotimaisista

kysyntäeristä yksityinen kulutus on ainoa, joka lisääntyy vuonna 2015. Heikentyvästä työllisyysstilanteesta huolimatta kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot kasvavat prosentilla ja koska kuluttajahinnat laskevat 0,1 %, myös yksityinen kulutus lisääntyy prosentin. Yksityisistä investoinneista ainoastaan maa- ja vesirakennusinvestoinnit kasvavat. Työllisten määrän arvioidaan vuonna 2015 supistuvan 0,7 % edellisvuodesta ja työttömyysasteen vuosikeskiarvon nousevan Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaisella laskutavalla 9,6 %:iin. Erityisen huolestuttavaa on pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrän nopea nousu.

VM ennustaa vuoden 2016 talouskasvuksi 1,3 %. Kasvu perustuu pitkälti investointien suotuisaan kehitykseen. Tehdasteollisuuden rakennusinvestoinnit lisääntyvät merkittävästi jo päätettyjen hankkeiden tukemana ja myös kone- ja laiteinvestoinnit lisääntyvät. Myös viennin kasvun odotetaan nopeutuvan. VM ennustaa hitaan talouskasvun jatkuvan koko loppuvuosikymmenen, sillä kasvuarvio vuosille 2017 – 2019 on 1,2 – 1,4 %.

Vertailun vuoksi voidaan mainita, että muiden tärkeimpien Suomessa ennusteita tuottavien laitosten arviot Suomen vuoden 2015 BKT:n kasvusta vaihtelevat välillä -0,5 – 0,4 % ja vuoden 2016 kasvusta välillä 0,5 – 1,2 %. Vuoden 2015 kuluessa kasvuennusteita on yleisesti tarkistettu alaspäin.

VM:n mukaan Suomen julkinen talous on kuluvalle vuosikymmenellä muuttunut pysyvästi alijäämäiseksi pitkään jatkuneen heikon suhdanteen ja pidempiaikaisten rakenneongelmien vuoksi. Vuonna 2014 julkisen talouden alijäämä oli 3,3 % BKT:sta. Vuonna 2015 julkinen velka ylittää 60 %:n viitearvon ja julkinen talous pysyy alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka, joskin mittavat sopeutustoimet pienentävät alijäämää.

Talouden keskeisiä tunnuslukuja

	2013	2014	2015**	2016**	2017**	2018**	2019**
BKT markkinahintaan, määrän muutos,%	-1,1	-0,4	0,2	1,3	1,4	1,3	1,2
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,5	1,0	-0,1	1,1	1,5	1,8	2,0
Työttömyysaste, %	8,2	8,7	9,6	9,4	9,1	8,7	8,3
Työllisyysaste, %	68,5	68,3	67,9	68,2	68,4	68,9	69,3
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % BKT:sta	-2,5	-3,3	-3,4	-2,8	-2,4	-1,9	-1,4
Valtio	-3,6	-3,9	-3,1	-2,8	-2,6	-2,2	-1,7
Kunnat	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Sosiaaliturvarahastot	1,8	1,3	0,5	0,8	0,9	1,1	1,2
Rakenteellinen jäämä, % BKT:sta	-1,0	-1,7	-1,8	-1,8	-1,9	-1,7	-1,4
Julkisyhteisöjen bruttovelka, % BKT:sta	55,6	59,3	62,6	64,3	65,8	66,4	66,6
Valtionvelka, % BKT:sta	44,3	46,4	48,7	49,9	51,2	51,9	52,1

Lähde: Valtiovarainministeriö

Varsinais-Suomen ja Turun seutukunnan kehitysnäkymät

Varsinais-Suomi on kärsinyt viime vuosien aikana teollisuuden voimakkaasta rakennemuutoksesta, kun Turun telakkateollisuus on ollut suurissa vaikeuksissa ja Salon vahva matkapuhelinala on kuihtunut pois. Telakkateollisuuden näkymät paranivat ratkaisevasti, kun saksalainen Meyer Werft lunasti Turun telakan kokonaan itselleen ja on saanut hankituksi telakalle ison, vuosiksi eteenpäin ulottuvan tilauskannan. Toinen merkittävässä kasvussa oleva teollisuuden ala on autonvalmistus Uudessakaupungissa, jonne on palkattu runsaasti uutta henkilöstöä. Maakunnan talous kärsii kuitenkin edelleen tuotannon aikaisemmasta romahduksesta ja tuotannon määrä henkilöä kohden alittaa maan keskiarvon.

Syyskuussa 2015 julkaistussa työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten Alueelliset kehitysnäkymät 2/2015–katsauksessa ennakoidaan Varsinais-Suomen kehitysnäkymiä kokonaisuudessaan siten, että sekä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan että työttömyyden tilanteen odotetaan olevan 6 kk:n päästä heikompi kuin nykyisin. Vuoden kuluttua elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanteen odotetaan jo olevan nykyistä parempi, mutta työttömyyden olevan silti korkeammalla tasolla.

Pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatun yritysbarometrin tulokset viittaavat kotimarkkinoiden lievään elpymiseen tai ainakin yritysten odotusten muuttumiseen positiivisemmiksi erityisesti Varsinais-Suomessa, jossa tilanne nähdään koko maata valoisammin.

Turun seutukunnan näkymät ovat aikaisempaa myönteisemmät telakan aseman vakiintumisen myötä ja tuotannon odotetaan olevan noin 30 % syksyn 2015 tasoa korkeampi vuoteen 2020 asti. Telakka-alan tilanteen parantuminen on vaikuttanut yleisemminkin positiivisesti seutukunnan ilmaperiin ja tuotannon edellytyksiin alueella.

Turun seutukunnan muu teollisuus koostuu mm. lääkkeiden, muun kemian teollisuuden, elintarvikkeiden, sähköteknisten laitteiden sekä kaivosteollisuuden koneiden ja laitteiden valmistuksesta. Lääkeala on keskeinen seutukunnan korkean osaamisen tuotannonala, jonka yritykset ovat palkanneet uutta henkilöstöä ja tehneet merkittäviä laajennusinvestointeja niiden tuotteiden lupaavien kysyntänäkymien kannustamina.

Toimialojen välillä on kuitenkin huomattavia eroja kehitysnäkymissä. Talousnäkyvien väisyyden ja kuluttajien heikon ostovoimakkehityksen takia esim. kaupan ja kuluttajapalveluiden tilanne uhkaa yhä heikettä.

Kokonaisuutena Alueelliset kehitysnäkymät 2/2015–katsauksessa arvioidaan Turun seutukunnan talousnäkyymiä siten, että elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne olisi 6 kk:n päästä ennallaan nykytilanteeseen verrattuna, mutta 12 kk:n päästä sitä parempi. Työttömyyden arvioidaan silti olevan sekä 6 kk:n että 12 kk:n päästä nykytilanetta korkeammalla tasolla.

Väestön kehitys

Turun asukasluku oli vuoden 2014 lopussa 183 824, josta miehiä 87 324 ja naisia 96 500. Turku on asukasluvultaan Suomen kuudenneksi suurin kaupunki ja Turun seutukunta maan kolmanneksi suurin kaupunkiseutu.

Kaupungin väkiluku kasvoi 1970-luvun puoliväliin asti, minkä jälkeen se alkoi hitaasti laskea. Käänteinen kasvuun ajoittui 1990-luvun alkuun lisääntyneen maahanmuuton johdosta, kunnes kotikuntalain muutos vuonna 1994 sai myös kuntien välisen muuton Turulle voitolliseksi opiskelijoiden voidessa aiempaa helpommin kirjautua opiskelupaikkakuntansa vakituiksi asukkaiksi.

Kaupungin väestönkasvu on vuosina 2010-2014 ollut aiempiin vuosiin verrattuna suhteellisen nopeaa ja on ylittänyt Tilastokeskuksen viimeisimmän väestöennusteen luvut selvästi. Varsinkin 15-64 –vuotiaiden määrän kasvu on ollut ennustettua suurempi. Vanhusväestö on kasvanut ennustetulla tavalla suurten ikäluokkien viimeisten siirtyessä 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmään.

Nettomaahanmuutto on ollut Turulle voitollista koko 2000-luvun. Kuntien välinen muutto oli tappiollista vuosina 2004-2005 ja 2007-2009, mutta vuodesta 2010 alkaen tulomuutto muista kunnista on ylittänyt lähtömuuton. Turun lähtömuuton pääsuuntia ovat olleet naapurikunnat ja pääkaupunkiseutu.

Turun väkiluku ja vuosimuutos 2009 – 2014

Vuosi	Väkiluku	Vuosimuutos
2009	176 087	505
2010	177 326	1 239
2011	178 630	1 304
2012	180 225	1 595
2013	182 072	1 847
2014	183 824	1 752

Kasvu on, kuten koko maan tasollakin, paljolti maahanmuuton ansiota. Vuoden 2015 ennakkotietojen mukaan Turun väestönkasvu näyttäisi jatkuvan vuoden 2014 tasolla. Tässä on huomattava, että vuoden 2015 kuluessa kaupunkiin on saapunut runsaasti maahanmuuttajia, jotka eivät vielä näy käytettävissä olevissa tilastoissa.

Ruotsinkielisten osuus väestöstä on ollut pitkään Turussa hieman yli viisi prosenttia. Muita kieliä kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia oli vuoden 2014 lopussa 17 727 eli runsaat yhdeksän prosenttia väestöstä. Muunkielisen väestön määrä on kasvanut nopeasti viime vuosina. Suurimmat muunkielisryhmät olivat vuoden 2014 lopussa venäjä 2 935, arabia 1 824, kurdi 1 624, viro 1 534, albania 1 216 ja somali 1 197.

Ulkomaalaisia (passin mukaan) oli Turussa vuoden 2014 lopussa 11 061. Suurimmat ryhmät olivat Viro 1 704, Venäjä 1 007, Irak 854, Somalia 630, Iran 515 ja Ruotsi 378.

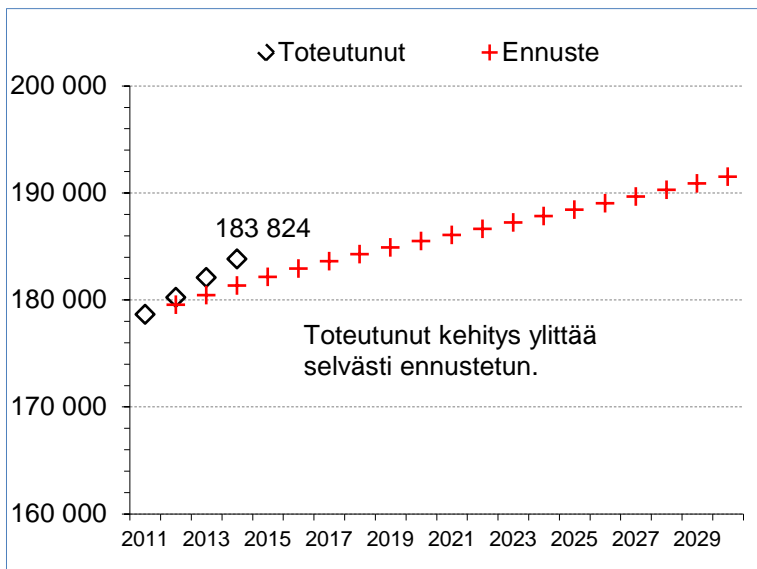
Työttömyyden määrä ja rakenne

Kymmenen suurimman kaupungin vertailussa Turun työttömyysaste (16,8%) oli elokuussa 2015 viidenneksi korkein (16,1% elokuussa 2014). Turku korkeampi työttömyysaste oli Lahdessa, Jyväskylässä, Tampereella ja Oulussa. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä oli Turussa vertailun viidenneksi matalin ja nuorisotyöttömien osuus neljänneksi matalin. Turussa oli elokuussa työttömiä 15 324 (miehet 8 463, naiset 6 861), joista pitkäaikaistyöttömiä 5 204 ja nuorisotyöttömiä (alle 25-v.) 2 026.

Turun työttömyysaste on ollut koko maan työttömyysastetta korkeampi yhtäjaksoisesti vuoden 1992 huhtikuusta lähtien. Elokuussa 2015 erotus oli 3,7 prosenttiyksikköä. Kymmenen suurimman kaupungin seutukuntavertailussa Turun seutukunnan työttömyysaste oli elokuussa kolmanneksi alin Kuopion ja Helsingin seutukuntien jälkeen. Turun työttömyysasteen erotus sen ympäriskuntien muodostaman alueen yhteiseen työttömyysasteeseen oli vertailukeskuskuntien suurin.

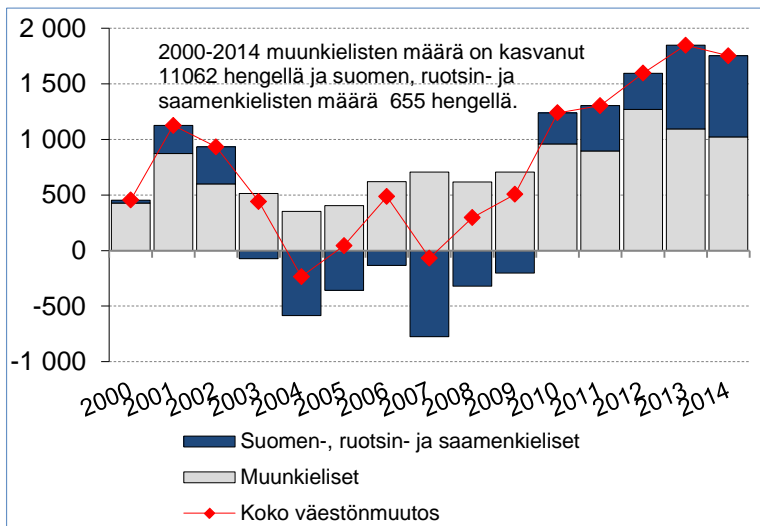
Jatkossa Turun työllisyysnäkymät kohentunevat vahvistuvan telakkatoiminnan ansiosta.

Turun toteutunut väestö 2011 – 2014 sekä Tilastokeskuksen ennuste vuosille 2012 – 2030

Lähde: Tilastokeskus; ennuste päivitetään lokakuun lopussa

Turun vuosittainen väestömuutos äidinkielen mukaan vuosina 2000 – 2014, henkeä

Lähde: Tilastokeskus

Kuntatalous

Kuntatalouden tilanteen tarkastelu pohjautuu valtion talousarvioehdotuksen yhteydessä (28.9.2015) julkaisemaan kuntatalousohjelmaan.

Kuntataloutta on leimannut viime vuodet jatkuva kireys, mihin ovat vaikuttaneet heikko suhdannetilanne ja verotulojen hidastunut kasvu, valtiontalouden tervehtymismenpiteet, kuntien tehtävien ja velvoitteiden lisääminen, muuttoliike sekä ikäänymiskustannusten asteittainen nousu. Julkisen talouden rahoituksen taso on jäänyt finanssi-kriisin jälkeen alentuneelle tasolle, mutta menotaso ei ole sopeutunut samaa vauhtia.

Heikentyneeseen taloustilanteeseen vastataksaan kunnat ja kuntayhtymät ovat viime vuosina tehneet säästöjä ja tehostaneet toimintaansa. Vaikka kuntien väliset erot ovat suuria, kokonaistasolla kuntatalous on ollut viime vuodet kirjanpidollisesti tasapainoinen; vuosikate on muutamaa poikkeusvuotta lukuun ottamatta ollut käyttöomaisuuden poistoja suurempi. Myös vuonna 2014 kuntien ja kuntayhtymien vuosikate (2,9 mrd. euroa) riitti kattamaan poistot.

Kireästä taloustilanteesta huolimatta kuntatalouden investoinnit ovat kasvaneet jatkuvasti. Käyttötalouden kaventunut liikkumavara on johtanut kuntatalouden investointien omarahoitusosuuden alentumiseen, minkä seurauksena kuntien velka on vuosi toisensa jälkeen noussut. Myös kuntaverotusta on jouduttu kiristämään. Kuntien ja kuntayhtymien rahoitusasemaa kuvaava rahoituslaskelman tunnusluku ”toiminnan ja investointien rahavirta” on ollut viimeksi positiivinen vuonna 2006. Vuosina 2010–2014 keskimäärin kahdella kolmesta kunnasta toiminnan rahavirta ei riittänyt kattamaan nettoinvestointeja. Yksittäisten kuntien rahoitusasemien vuosittainen vaihtelu on kuitenkin ollut suurta.

Käyttötalouden tulovirran riittämättömyys investointien rahoitukseen sekä samanaikaisesti korkealla pysynyt investointitarve on johtanut kuntien lainakannan nopeaan kasvuun. Kuntien lainakannan kasvu on nopeutunut vuodesta 2002 alkaen ja tänä aikana lainakanta on kasvanut lähes 2,5 –kertaiseksi ja se oli vuoden 2014 lopussa jo noin 8 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Kevään 2015 kuntatalousohjelmassa todettiin, että kuntatalouden vakauden turvaaminen edellyttää huomattavia kuntataloutta vahvistavia ja velan kasvua hillitseviä toimia. Vuosikatteen arvioitiin sen hetkellä talousennusteella ja ilman uusia toimenpiteitä painuvan asteittain noin 1,8 mrd. euroon vuonna 2019 ja eron käyttöomaisuuden poistoihin kasvavan vuosittain. Kevään kuntatalousohjelmassa arvioidulla investointien määrällä kuntatalouden velka nousisi vuoden 2014 noin 16,5 mrd. eurosta 25 mrd. euroon vuoteen 2019 mennessä.

Kevään 2015 jälkeen julkaistut talousennusteet antavat viitteitä yleisen taloustilanteen pysymisestä vaikeana. Pitkälläkään aikavälillä ei ole selkeitä merkkejä talouskasvun

piristymisestä, vaan näkymät ovat historian valossa varsin vaatimattomat. Tämä säteilee haitallisesti työllisyys- ja työttömyyskehitykseen ja sitä kautta myös kuntien verotuloihin ja toimintamenoihin. Lisäksi koko julkisen talouden vaikea tilanne ja ajautuminen EU:n alijäämä- ja velkamentelyrajojen tuntumaan luo uudenlaista painetta kuntatalouteen. Tämä korostuu erityisesti uudessa julkisen talouden ohjausjärjestelmässä, missä sekä julkisen talouden kokonaisuutta että alasektorien kehitystä valvotaan aiempaa koordinoitummin ja tavoitteellisemmin.

Maan hallitus pyrkii tasapainottamaan julkista taloutta ja osana sitä kuntataloutta useilla toimenpiteillä, jotka ajoittuvat sekä alkaneelle vaalikaudelle että sitä pitemmälle aikavälille. Hallitusohjelma sisältää toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on tuottaa kustannussäästöä tai vahvistaa kuntatalouden tulopohjaa vuosina 2016–2019.

Tämän lisäksi hallituksen tavoitteena on karsia kuntien kustannuksia 1 mrd. eurolla vähentämällä kuntien tehtäviä ja velvoitteita. Valmisteilla olevan toimenpideohjelman aikajänne ulottuu yli vaalikauden, mutta säästövaikutuksia odotetaan syntyvän jo kuluvan vaalikauden aikana.

Hallitus on syksyn 2015 julkisen talouden suunnitelmassa asettanut julkisen talouden suunnitelmaa koskevan asetuksen mukaisesti myös kuntataloudelle tasapainotavoitteen. Tavoitteen mukaan kansantalouden tilinpidon mukainen paikallishallintosektori (kuntatalous) saisi olla vuonna 2019 korkeintaan ½ prosenttia alijäämäinen suhteessa kokonaistuotantoon. Kevään 2015 teknisen julkisen talouden suunnitelman pohjana olleeseen ennusteeseen suhteutettuna tavoitteen saavuttaminen merkitsee runsaan miljardin euron sopeutustarvetta vaalikauden loppuun mennessä.

Rahoitusasematavoitteen saavuttamisen tukemiseksi hallitus asettaa kuntatalouden sitovan euromääräisen menorajoitteen, jolla rajoitetaan valtion toimenpiteistä kuntatalouden toimintamenoihin aiheutuvaa painetta. Menorajoite koskee valtion toimista kuntatalouteen aiheutuvaa menojen muutosta. Sen toteutumista seurataan vuosittaisissa julkisen talouden suunnitelman tarkistuksissa. Asetettua menorajoitetta ei voi väljentää, mutta sitä kiristetään vuosittain kun toistaiseksi täsmentymättömien hallitusohjelman toimenpiteiden valmistelu on edennyt.

Menorajoitteen mitoituksessa otetaan huomioon vuosien 2016–2019 julkisen talouden suunnitelmaan ja vuoden 2016 talousarvioesitykseen sisältyvät kuntatalouteen vaikuttavat, tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan nähten uudet toimet. Hallitus on päättänyt, että sen toimenpiteiden nettovaikutus on vuonna 2019 vähintään 540 milj. euroa kuntatalouden toimintamenoja alentava verrattuna tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan. Menorajoitteen asettamisessa ei ole vielä huomioitu hallituksen toimenpiteitä, jotka koskevat soteuudistusta, yhden miljardin euron toimenpideohjelmia koskien kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä tai toimenpiteitä kilpailukyyn edistämiseksi.

Hallitusohjelman lähtökohtana on, että kunnille ei anneta uusia tehtäviä tai velvoitteita. Uusiin tai laajeneviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Jos kuntien ja kuntayhtymien toimintamenoja pysyvästi lisäävistä tehtävistä tai velvoitteista poikkeuksellisesti kuitenkin säädetään julkisen talouden kokonaisedun vuoksi, kuntatalouden rahoitusaseman heikentyminen estetään lisäämällä valtionapuja, karsimalla samassa yhteydessä kuntasektorin muita tehtäviä ja velvoitteita tai mahdollistamalla maksutulujen korotukset.

Menorajoite koskee valtion päätösperäisten toimien vaikutusta kuntien ja kuntayhtymien toimintamenoihin. Hallituksen toimenpiteiden kokonaisvaikutus on yhteensä 0,5 mrd. euroa kuntataloutta vahvistava vuoden 2019 tasolla edellyttäen toimenpiteiden täysimääräistä toimeenpanoa niin valtion kuin kuntien toimesta. Tämä ei riitä yksinään kattamaan runsaan miljardin euron sopeutustarvetta, vaan loppuosa jää katettavaksi hallitusohjelman vielä täsmentymättömillä toimenpiteillä tai myöhemmin päätettävillä uusilla valtion toimenpiteillä sekä kuntien omilla toimilla.

Kunnilla on suuri vastuu kuntatalouden tasapainottamisesta muun muassa rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla ja tuottavuutta nostamalla. Kuntien ja kuntayhtymien investointien priorisoinnilla, oikealla ajoituksella ja laadukkaalla toteutuksella on suuri merkitys.

Vahva kuntatalous on edellytys kuntien elinvoimalle ja uudistumiselle. Elinvoimainen kunta kykenee luomaan talouden kasvua, työllisyyttä ja tätä kautta verotuloja, joiden avulla kuntien palvelut kyetään rahoittamaan sekä reagoimaan toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kuntien verotulot

Turun kaupunki käyttää kunnallisveron ennustamiseen Kuntaliiton veroennustekehikkoa, jonka perustana toimivat Verohallinnon julkaisemat tilastot. Päivitetystä kehikosta on otettu huomioon muun muassa verontilitysten kehitys ja Verohallinnon ennakkotiedot verovuoden 2014 verotuksesta ja siihen liittyvästä marraskuun maksuunpanotilityksestä. Arvioita verotulojen kehityksestä laadittaessa on huomioitu uusimmat tiedot palkkasumman aiempia ennusteita huomommasta kehityksestä, työttömyyden kasvusta sekä valtiovarainministeriön arvioita vuosien 2015 - 2018 tulokehityksestä ja yhteisöverokertymästä. Veroperustemuutokset vuodelle 2016 on huomioitu hallitusten esitysten mukaisina. Tulopohjassa tapahtuneiden muutosten lisäksi myös palkansaajan pakollisissa maksuissa on tapahtumassa muutoksia, jotka vaikuttavat maksuunpantavan veron määrään vähentävästi. Työttömyysvakuutusmaksu on nousemassa 0,65 %:sta 1,15 %:in vuonna 2016 ja työeläkemaksut ovat nousemassa vuonna 2017 aiemmin oletettua enemmän.

Suurin yksittäinen vaikutus kuntien verotuloihin on esitetyllä työtulovähennyksen korottamisella, joka vähentää kuntien verotuloja noin 218 miljoonalla eurolla. Muita esitetyjä muutoksia, jotka vähentävät kuntien verotuloja vuonna

2016, ovat budjettiesityksen perusteella muun muassa ansiotuloverotuksen inflaatiotarkistus ja yksityishenkilöiden korkeakouluille tekemien lahjoitusten vähennyskelpoisuus. Inflaatiotarkistus toteutetaan korottamalla perusvähennyttä, työtulovähennystä ja tuloveroasteikon rajoja niin, että kunnallisverontuotto vähenee 49 miljoonalla eurolla. Kuntien verotuloja taas lisää asuntolainan korkovähennysoikeuden rajoittaminen, joka perustuu osittain edellisen hallituksen ja osittain Sipilän hallituksen päätöksiin. Budjettiesityksen mukaan muutokset vähentävät kunnallisverotuloja nettomääräisesti noin 262 miljoonalla eurolla, kun otetaan huomioon kaikki vuonna 2016 voimaan tulevat muutokset. Arviot veroperustemuutosten vaikutuksista kuntien verotuloihin tarkentuvat budjettikäsittelyn edetessä.

Menetykset on esitetty kompensoitavaksi kuntakohtaisesti valtionosuuksien lisänä. Vuoden 2017 osalta kehikoissa on oletettu, että hallitusohjelman veropoliittista linjaa noudatetaan ja esimerkiksi yrittävähennys otetaan käyttöön.

Yhteisöveroon on tulossa ainoastaan yksi, mutta sitä merkittävämpi muutos kuntien osalta. Aiempien päätösten seurauksena kuntien jako-osuuden määräaikainen korotus päättyy vuoden 2015 lopussa ja kuntien yhteisövero-osuus jää sen johdosta noin 260 miljoonaa alhaisemmaksi. Kuntaryhmän jako-osuus vuodelle 2016 on 30,92 %.

Kiinteistöveron osalta hallituksen esityksessä (HE 26/2015) on vuodelle 2016 esitetty kolmea muutosta veroprosenttien vaihteluvälien ylärajojen osalta sekä vuodelle 2017 yleisen ja vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosenttien vaihteluvälien muuttamista.

Vuodelle 2016 on esitetty seuraavia muutoksia kiinteistöveroprosenttien ylärajoihin:

1. Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroprosentin enimmäismäärää esitetään korotettavaksi siten, että se voi olla enintään 1,00 prosenttiyksikköä kunnan määräämää vakituisten asuinrakennusten enimmäismäärää korkeampi nykyisen 0,6 prosenttiyksikön sijasta.
2. Voimalaitosrakennuksen ja -rakennelman kiinteistöveroprosentin enimmäismäärää esitetään korotettavaksi 2,85 prosentista 3,10 prosenttiin.
3. Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin enimmäismäärää esitetään korotettavaksi 3,0 prosentista 4,0 prosenttiin.

Vuoden 2017 kiinteistöverotuksessa yleisen kiinteistöveroprosentin ja vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentin vaihteluvälin ala- ja ylärajoja esitetään korotettavaksi. Yleisen kiinteistöveroprosentin vaihteluväli nousisi 0,80-1,55 prosentista 0,86-1,80 prosenttiin ja vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,37-0,80 prosentista 0,39-0,90 prosenttiin. Kuntien tulee siis viimeistään vuoden 2017 kiinteistöverotuksessa nostaa veroprosenttinsa vähintään uusille alarajoille.

Kiinteistöverolakia koskeva hallituksen esitys (HE 26/2015) on eduskunnan käsittelyssä. Lain lopullinen vahvistaminen tapahtuu vasta marraskuun puolella.

Kuntien valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä uudistui vuoden 2015 alusta siten, kuin järjestelmää on muutettu lailla 676/2014 (He 38/2014). Valtionosuuden määräytymisen ikäryhmitystä ja määräytymisen kriteeristöä muutettiin olennaisesti. Keskeiset peruseriaatteet ja rakenteet säilyivät. Opetus- ja kulttuuriministeriön osuus säilyi nykyisellään. Peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistukseen kuuluu viiden vuoden siirtymäkausi, jonka aikana valtionosuuden muutosta tasataan.

Peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ovat sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen ja yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä asukaskohtaisen taiteen perusopetuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen laskennalliset perusteet.

Kuntien valtionavut koostuvat laskennallisista yleiskatteellisista valtionosuuksista ja määrättyihin käyttötarkoituksiin kohdistettavista valtionavustuksista, joiden suuruus kattaa määrätyn osuuden toiminnan todellisista kustannuksista. Valtion talousarvioesityksen (28.9.2015) mukaisesti kuntien valtionavut ovat vuonna 2016 yhteensä 11,0 mrd. euroa, mistä valtaosa (9,9 mrd. euroa) muodostuu kunnille myönnettävistä valtionosuuksista. Valtionavustukset ovat vuonna 2016 noin 1,1 mrd. euroa. Valtionavut kasvavat vuonna 2016 edellisvuoteen verrattuna yhteensä n. 471 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuus on 9,0 mrd. euroa.

Taloussuunnitelmavuosina 2017-2018 kunnan valtionosuuksien taso tulee laskemaan. Valtionosuusrahoitusta alentavat edellisen hallituksen päätökset ja aiemmin sovitut säästöt. Uusi hallitus on omassa talousarvioesityksessään ehdottanut toimenpiteitä, jotka hyväksyttäessä tulevat vähentämään kuntien saamia valtionosuuksia. Hallituksen tavoitteena on vähentää edellä mainituilla toimenpiteillä kuntien toimintakuluja, mutta tämän laskennallisen säästön realisointi edellyttää kuntien omaa päätöksentekoa. Maan hallitus asettanut tavoitteeksi, että mahdolliset valtionosuuksien leikkaukset katetaan vähentämällä kuntien tehtäviä samassa suhteessa.

Muut toimintaympäristön kehitysnäkymät

Uudesta hallitusohjelmasta erityisesti huomioitavat asiat

Maan hallituksen hallitusohjelmaan liittyvä julkisen talouden toimeenpano tapahtuu julkisen talouden suunnitelman (JTS) ja sen osana olevan kuntatalousohjelman (KTO) kautta. Edellä mainitut ovat osa valtion tulo- ja menoeriviesitystä. Hallitusohjelman kuntia koskevia keskeisiä kokonaisuuksia ovat:

Myönteistä mm:

- Kunnille ei uusia tehtäviä eikä velvoitteita (työllisyys?)
- Kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään 1 mrd €:lla
- Kokeilutoimintaa edistetään monin tavoin ja toiminnan joustavuutta lisätään mm. kaavoitussäädöksiä uudistamalla
- Kunnille korvataan veroperusteiden muutokset
- Kustannustenjaon tarkistus maksetaan täysimääräisenä
- Ei uusia valtionosuusleikkauksia, ellei tehtäviä ja velvoitteita vähennetä
- Maksupolitiikkaa vapautetaan
- Liikenneinfran peruskorjaukseen lisäpanostus

Kielteistä mm:

- Kunnat menettävät 5 %-yksikön määräaikaisen korotuksen yhteisöverossa
- Kuntien valtionosuuksiin ei indeksitarkistuksia
- Sote-uudistusmalli perustuslakivaliokunnan linjauksen pohjalta odotettu. Uudistuksen toimeenpano ja mm. rahoitus täysin auki
- Jätehuollon uudet linjaukset.

Lisäksi pidemmällä aikavälillä hallitus tavoittelee sote-uudistuksen kautta jopa 3 miljardin euron säästöjä. Tuottavuutta ja tuloksellisuutta kehitetään. Työllisyyspolitiikkaa muutetaan radikaalisti. Kuntien työllisyysvastuut kasvavat merkittävästi.

Hallitusohjelmassa on kaavailtu julkisen talouden tasapainottamista 4 miljardilla eurolla hallituskaudella. Tästä kuntasektorin osuus olisi 708 miljoonaa euroa

Monien kuntatalouteen vaikuttavien toimien osalta valmistelu on hyvin alkuvaiheessa ja tässä vaiheessa ei voida vielä arvioida hallitusohjelmaan sisältyvien esitysten tarkkoja vaikutuksia. Tämän hetken tiedon valossa on odotettavissa kuntia koskien valtion ensi vuoden talousarviossa seuraavia muutoksia sen lisäksi, että yhteisöveron 5 %:n korotetusta kuntaosuudesta luovutaan.

- Indeksikorotuksen jäädyttäminen 2016–2019

- Alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostaminen
- Lisäys sosiaalihuoltolain toimeenpanoon v. 2016 (lastensuojelu ja lapsiperheiden kotiapu), vos-% 100
- Lisäys perhehoidon kehittämiseen lähinnä ikäihmistien hoidossa v. 2016, vos-% 100
- Lisäys omais- ja perhehoitajien vapaisiin v. 2016, vos-% 100
- Omais- ja perhehoidon kehittämisestä seuraava säästö v. 2016 lähtien (laitospaikkojen vähentäminen)

Mitä ilmeisimmin nyt on tarkoitus päättää jo vuonna 2017 tulevasta STM:n hallinnonalan muutoksista, kuten:

- Vanhuspalvelujen henkilöstömitoituksen tarkistaminen vuodesta 2017 lähtien
- Lisäys vanhusten kotihoitoon v. 2017 (sotainvalidiin haitta-asteen alentaminen), vos-% 100

OKM:n osalta keskeisiä muutoksia ovat:

- Subjektivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen kahdessa vaiheessa 2016 ja 2017
- Nostetaan päivähoitossa kasvattajien ja yli 3-vuotiaiden lasten määrän suhdetta 1/7:stä 1/8:aan v. 2017
- Kunnille mahdollisuus toteuttaa esiopetuksessa olevan lapsen hoito maksullisena kerhotoimintana v. 2017 lähtien
- Indeksikorotuksen jäädyttäminen 2016–2019
- Perusopetuksen ryhmäkokoavustusten poistaminen 2016 alkaen
- Muiden yleissivistävän koulutuksen avustusten vähentäminen 2016 alkaen
- Oppisopimuskoulutuksen lisärahoituksen poisto 2018 alkaen
- Ammatillisen koulutuksen poistojen takuukorotuksen päättymisen vaikutus täysimääräisenä 2016 alkaen.

Maksujen muutokset:

- Sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksut v. 2016
- Päivähoitomaksut todennäköisesti 1.8.2016 alkaen
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut todennäköisesti 1.8.2016 alkaen.

Näillä muutoksilla ja ottaen lisäksi huomioon se, että kustannustenjaon tarkistus, suuruudeltaan 341 miljoonaa euroa, tehdään täysimääräisesti, VM:n esitys vaikuttaisi kuntataloutta vahvistavasti ensi vuonna noin 350 miljoonaa euroa, mikäli toimenpiteet toteutetaan täysimääräisesti. Todennäköistä kuitenkin on, että esimerkiksi tavoiteltua 150 miljoonan euron kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksukertymää ei saavuteta ainakaan vielä ensi vuoden aikana.

Tähän liittyy myös kiinteistöveron korotukset, joiden tuotoksi on ensi vuonna arvioitu 25 miljoonaa euroa.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Sairaanhoitopiiri on talousarvioesityksessään vuodelle 2016 budjetoitu Turun maksuosuudeksi 191 851 600 €, jossa on kasvua kuluvaan vuoden budjetoituun maksuosuuteen 2,1 % ja viimeisimpään ennusteeseen nähden vain 1,1 %. Talousarvioesitys perustuu sairaanhoitopiirin arvioon ensi vuoden käytöstä. Se taas perustuu analyysiin kolmen aikaisemman vuosien käytöstä. Sosiaali- ja terveyslautakunta on omassa talousarvioesityksessään budjetoitu sairaanhoitopiirin palveluihin 187 195 112 €. Budjetointi on noudattanut kaupungin talousarvion yleistä niukkaa linjaa. Kasvua vuoden 2015 alkuperäiseen budjettiin nähden on 1,8 %, ja viimeiseen ennusteeseen nähden -1,4 %. Turun kaupunki ei ole voinut huomioida sairaanhoitopiirin omaa ilmoitusta menojen kasvusta täysimääräisesti.

Avohoitokäyntien lisääntyminen ja sairaalahoitojaksojen vähentyminen perustuu lääketieteen kehitykseen, missä yhä vaativampia hoitoja voidaan toteuttaa polikliinisesti. Tyks ei ole toistaiseksi menestynyt kovin hyvin THL:n yliopistosairaaloitten tuottavuusvertailussa, mikä osaltaan selittää kalliita palvelujen hintoja jäsenkunnille. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä vuonna 2015 käynnistetyin yksisairaalahankkeen tavoitteena on rationalisoida palveluketjuja ja sitä kautta parantaa tuottavuutta. Onnistuessaan tämä pitkällä aikavälillä hillitsi jäsenkuntien maksuosuuksien kasvua.

Turun takavuosien ongelmana on ollut suuri jatkohoitoa odottavien potilaiden määrä sairaanhoitopiirissä. Vuonna 2014 siirtoviivemaksuihin käytettiin 4,7 M€. Vuodelle 2015 asetettu siirtoviivepäivien vähentäminen toteutuu tavoitteiden mukaan, ja siirtoviivekustannusten arvioidaan puolittuvan tasolle 2,1 – 2,5 M€. Vuodelle 2016 tavoitteena on siirtoviiveen muuttuminen alle 3 vrk:n järjestelyjonoksi. Tämä tarkoittaa Turun kokonaiskustannusten vähentämistä. Reunaehtona kuitenkin on, että sairaanhoitopiiri pystyy sopeuttamaan oman toimintansa siihen, ettei budjetoimintaa siirtoviivetuloa enää tule.

Sairaanhoitopiirin investointisuunnitelman suurin yksittäinen hanke on U-sairaalan korvaavien tilojen rakentaminen (T3-hanke). Sen rakentamis- ja hankintakustannukset ovat esityksen mukaan yhteensä 157,4 M€. Hanke toteutetaan sairaanhoitopiirin hallituksen linjauksen (16.9.2014 § 112) mukaisesti rahoitusleasingina.

Muut merkittävät muutokset

Muutokset veroperusteissa

Valtionvarainministeriön budjettiesityksen, hallitusohjelman ja lainvalmisteluaineiston perusteella vuodelle 2016 esitetyt veroperustemuutokset vähentävät kuntien verotuloja.

Budjettiriihessä päätetyillä uusilla veroperustemuutoksilla (solidaarisuusveron laajennus ja pääomaveron korotus) ei ole erityisiä vaikutuksia kunnallisveron tuottoon. Kunnallisveron tuotto tulee jäämään veroperustemuutosten johdosta noin 244,5 miljoonaa euroa alhaisemmaksi pääasiassa työtulovähennyksen korotuksen seurauksena.

Kuntien yhteisövero-osuuden määräaikaisen korotuksen päätyminen aiheuttaa noin 260 miljoonan laskun verotuloihin. Kiinteistöveroon esitetään muutoksia, jotka mahdollistavat verotulojen kasvun noin 25 miljoonalla eurolla, mutta edellyttävät kuntien omia päätöksiä.

Veroperustemuutokset kompensoidaan täysimääräisesti korottamalla valtionosuuksia. Tästä syystä keväällä päätettyjen suunnittelulukujen perustana olleet verorahoituksen ennusteet poikkevat merkittävästi syksyn tarkennetuista ennusteista. Verotulojen taso putoaa, mutta vastaavasti valtionosuuksien taso nousee.

Turun kaupungin organisaatio ja Turku-konserni

Turun kaupungin organisaatio

Turun kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää kaupunginvaltuusto. Valtuutetut ja heidän varajäsenensä valitaan joka neljäs vuosi toimitettavissa kunnallisvaaleissa. Turun kaupunginvaltuustossa on kaudella 2013 - 2016 yhteensä 67 valtuutettua. Valtuutettujen määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukaslukuun.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana vuonna 2015 toimii Seppo Lehtinen (sd), 1. varapuheenjohtajana Lauri Kattelus (kok), 2. varapuheenjohtajana Katri Sarlund (vihr) ja 3. varapuheenjohtajana Pirjo Rinne (vas).

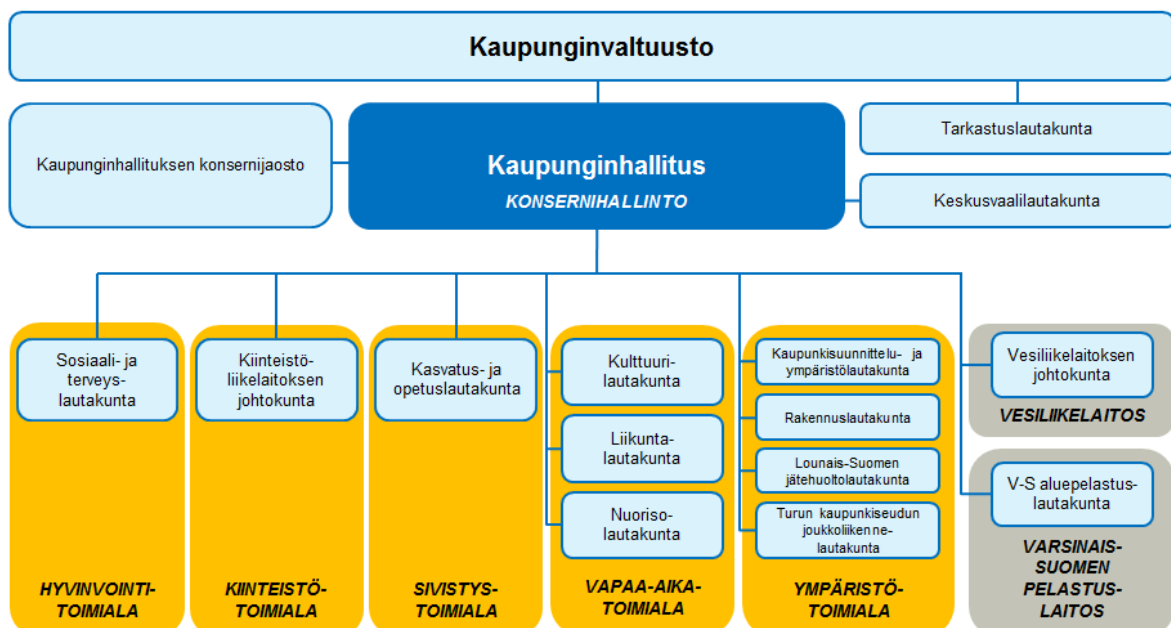
Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloushoidosta sekä toimeenpääsee valtuuston päätökset. Kaupunginhallituksessa on 13 valtuuston valitsemaa jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee kaupunginhallituksen jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimi Lasse Lindholm (kok) 31.5.2015 asti. Puheenjohtajana 1.6. 2015 alkaen toimii Olli A.Manni (kok). Ensimmäisenä varapuheenjohtajana toimii Toni Eklund (sd) ja toisena varapuheenjohtajana Elina Rantanen (vihr).

Kaupunginvaltuuston ja – hallituksen poliittiset voimasuhteet vuoden 2015 alussa:

	Valtuusto	Hallitus
Kansallinen kokoomus	19	4
Suomen sosiaalidemokraattinen puolue	14	3
Vihreä liitto	10	2
Vasemmistoliitto	9	1
Perussuomalaiset	5	1
Suomen Keskustapuolue	4	1
Ruotsalainen kansanpuolue	3	1
Suomen Kristillisdemokraatit	1	0
Sinivalkoinen Rintama	1	0
Järjen Ääni	1	0

Turun kaupungin toimielimet

Turku-konserni

Turku-konserniin kuuluu 30.9.2015 Turun kaupunki sekä 48 tytäryhteisöä ja 26 osakkuusyhteisöä. Turku-konsernin konsernitilinpäätökseen yhdistellään lisäksi 4 kuntayhtymää.

Kaupunkikonsernia johtaa ja ohjaa kaupunginhallitus. Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävänä on huolehtia strategisiksi yhteisöiksi määriteltyjen yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelystä ja seurannasta. Jaosto valvoo myös sitä, että näiden yhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Kaupunginhallituksen johtosäännön 12 §:n mukana apu-alaiskaupunginjohtajan tehtävänä on kaupunginjohtajan tukena vastata konserniyhteisöjen omistajaohjauksesta ja valvonnasta:

Konsernin yhtiöt jaetaan strategisiin ja operatiivisiin yhtiöihin.

Strategiset yhtiöt vuonna 2016 ovat:

Tytäryhtiöt

Oy Turku Energia – Åbo Energia Ab
Turun Seudun Vesi Oy
Turun Seudun Puhdistamo Oy
Turun Seudun Rakennustekniikka Oy
Arkea Oy
Turun Seudun Kuntatekniikka Oy
Turku Science Park Oy
Turun Koneteknologiakeskus Oy
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy
Turun Kaupunginteatteri Oy
Turun Seudun sosiaali- ja terveystalokkiinteistöt Oy

TVT Asunnot Oy (konserni)
Turku Touring Oy
Koy Turun Monitoimihalli
Turun Kaupunkiliikenne Oy
Turun Satama Oy
Turun Tekstiilihuolto Oy
Turun Ylioppilaskyläsäätiö
Forum Marinum Säätiö
Turun Aikuiskouutussäätiö
Turun Ammattikorkeakoulu Oy

Osakkuusyhtiöt

Turun TeknologiaKiinteistöt Oy
Logomo Oy (konserni)

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Konsernirakennemuutokset

Turun kaupunginvaltuusto päätti 28.9.2015 perustaa kaupungin kokonaan omistaman Turun Seudun sosiaali- ja terveystalokkiinteistöt Oy:n, jolle kaupunki luovuttaa keskeisempiä sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olevia rakennuksia. Järjestely toteutetaan 31.12.2015 mennessä.

Turun kaupungin kehittäminen ja kärkihankkeet

Turun kaupungin kehittämisen lähtökohtana toimivat Turku 2029 –kaupunkistrategian visio ja päämäärät sekä strategisten ohjelmien linjaukset. Strategiset ohjelmat sisältävät yhteensä 41 linjausta.

Turun sijainti joen, meren ja saariston äärellä tarjoaa ainutkertaisen vetovoimatekijän kaupungin kasvuun. Vetovoimaisuutta vahvistaa arvokas ja monimuotoinen luonnonympäristö sekä Suomen vanhimman kaupungin historiallinen rakennettu ympäristö. Näitä vahvuuksia hyödyntäessään kaupunki kantaa vastuunsa niin luonnon kuin kulttuuriympäristönkin säilymisestä.

Kaupungin toiminnan päämääränä on kaupunkilaisten kestävä hyvinvointi. Väestön ikääntyminen, työttömyys, hyvinvointiin liittyvien ongelmien kasaantuminen ja resursien oikea kohdentaminen ovat esimerkkejä toimintaympäristöön liittyvistä haasteista, joiden ratkaiseminen edellyttää kokonaisvaltaista toimintatapojen muutosta. Kaupungin palvelurakennetta on muutettava siten, että kallis erityistyö ja korjaava työ vähenevät ja toimintaa suunnataan mahdollistavaan ja ehkäisevään työhön. Palvelumuotoilulla parannetaan erityisesti paljon palveluja käyttävien palveluketjuja. Kun investoidaan oikealla tavalla ehkäiseviin, tarpeenmukaisesti monialaisiin ja yhteen sovitettuihin palveluihin, syntyy sekä hyvinvointihyötyjä että taloudellisia säästöjä.

Palvelut järjestetään vaikuttavien palveluketjujen avulla siten, että asiakaspalvelu on toiminnan keskiössä. Palveluja toteutetaan kiinteässä ja laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Turun alueella on monipuolinen elinkeinorakenne, jonka tukena on laadukkaat ja joustavat yritys- ja innovaatiopalvelut. Paras tapa hoitaa työllisyyttä on kehittää ja tukea yritysten syntyä, kilpailukykyä ja kasvua, jolloin työvoimalle syntyy aitoa ja pysyvää kysyntää. Turun logistinen sijainti EU:n TEN-T (Trans European Network) runkoverkossa ja osana Tukholmasta, Turun ja Helsingin kautta Pietariin ulottuvalla kasvuvyöhykkeellä tarjoaa kaupungille mahdollisuudet kehittyä merkittävänä logistisena solmukohtana.

Turun erityisenä vahvuutena ovat laadukkaat yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset. Ne tukevat kaupungin jatkuvaa uudistumista luomalla pohjaa laajalaisyhteistyölle ja luovuudelle. Turun 40 000 opiskelijaa ovat merkittävä potentiaali kaupungille ja sen yrityksille.

Matkailu- ja kongressikaupunkina kehittymisen näkökulmasta Turun historia, kulttuuripalvelut, tapahtumatoiminta, saaristo, merellisyys ja joki ovat merkittäviä vetovoima- ja elinvoimatekijöitä.

Tuottavuus voi kasvaa ainoastaan toimintatapoja muuttamalla. Kaupungin uudistumisen lähtökohtana ovat toiminnan läpinäkyvyys ja tietoon perustuva johtaminen, joita tuetaan ajanmukaisilla tietojärjestelmillä. Tämän vuoksi

kaupunki haluaa tuntea asukkaansa ja asiakkaansa paremmin. Keskeisiä elementtejä tuottavuuden parantamisessa ovat lisäksi kaupungin tilojen käytön tehostaminen, aktiivinen omistajaohjaus ja tukipalvelujen tuotteistaminen. Yhteiset pelisäännöt varmistavat kaupungin voimavarojen tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön.

Palvelujen ja toimintojen digitalisointi mahdollistaa organisaatio- ja kustannusrakenteen keventämisen ja henkilöstön ajankäytön kohdentamisen vaativampiin tehtäviin. Asukkaille ja asiakkaille tämä tarkoittaa aikaisempaa parempia mahdollisuuksia käyttää kaupungin palveluja ajasta ja paikasta riippumatta.

Uudistamalla palveluja laajalla innovaatioyhteistyöllä avoimuuden periaatteita noudattaen kaupunki edistää myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja palvelumuotojen syntymistä. Jotta kehittäminen olisi tehokasta, tarvitaan kaupunkitasolla yhteisiä menetelmiä ja työvälineitä, joilla kehittämistä hallitaan.

Aktiivinen rakentaminen, joka tarkoittaa sekä määrätietoista uudisrakentamista, että täydennysrakentamista, on aina ollut eräs kasvavan kaupungin tunnusmerkeistä. Kaupungin kehittäminen laajoina kokonaisuuksina tukee elinkeinon elinvoimaisuutta ja asukkaiden viihtyvyyttä.

Ilmastotietoinen kaupunkikehitys edellyttää entistä kestävämpää rakentamista ja uudenlaista innovatiivisuutta kaikessa toiminnassa aluesuunnittelusta korjausrakentamiseen. Tämän ymmärryksen ja osaamisen arvo korostuu tulevaisuuden yhdyskuntarakennetta luotaessa.

Kaupungin kärkihankkeet

Kaupunkikeskustan elinvoiman turvaaminen ja uudistaminen

Turun kaupunki vahvistaa toimenpiteitään kaupunkikeskustan elinvoiman ja vetovoimaisuuden tukemiseksi nostamalla keskustan kehittämisen strategian mukaiseksi kärkihankkeeksi.

Kärkihanketyö käynnistetään asettamalla työryhmä pohtimaan kehittämisehdotuksia ja luomaan strateginen visio keskustan kehittämisestä. Kärkihankkeessa määritetään keskeisimmät tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset keskustan elinvoimaisuuden vahvistamiseksi.

Kampus- ja tiedepuistoalueen kehittäminen Kupittaa suunnalla

Turun kilpailukykyyn edistämisen kannalta elinkeino- ja osaamisintensiivisen korkeakoulukampusten ja tiedepuiston alueen kasvu on hyvin keskeistä.

Kokonaisuus pohjautuu kunnianhimoiseen alueen maankäytön, asumisen, rakentamisen ja liikenteen suunnitteluun ja toteutukseen. Olennainen elementti on tunnin juna – hanke, jolla kampus- ja tiedepuistoalue kytkeytyy vahvasti pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueeseen. Kärkihankkeen menestyksen kannalta olennaista on kytkeä hankkeeseen monipuolinen korkeakoulu- ja yritysmaailman innovatiivisuus. Alueen kokeilu-, kehitys-, referenssi- ja tutkimustoiminnalle kärkihanke tarjoaa näyteikkunan ja kiinnostavan alustan.

Palveluohjauksen uudistaminen

Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmien kokonaiskustannusten on dokumentoitu jakautuneen väestön osiin epäsuhtaisesti, ja pienen vähemmistön aiheuttaneen suuren osan kustannuksista. Ilmiönä sosiaali- ja terveyspalveluiden suurkuluttajuus vaikuttaa melko pysyvältä. Palveluiden suurkanäyttö perustuu useimmiten tarpeeseen. Paljon palveluita käyttävät ovat usein keskimääräistä sairaampia, ja monisairaat lienevät useammin hoidossa julkisen sektorin puolella. Lisäksi julkisen sektorin kokonaismenoissa painottuvat hyvin kalliit hoitomuodot, kuten erikoissairaanhoido ja psykiatrian vuodeosastohoito. Palveluiden suurkuluttajat eivät ole joka vuosi samoja henkilöitä, vaan elämäntilanne vaikuttaa voimakkaasti palveluiden käyttöön.

Kärkihankkeena Palveluohjaus palveluita paljon käyttäville muodostuu neljästä toisistaan tukevista osasta, jotka puolestaan jakautuvat useammaksi projektiksi:

- 1) Ikäihmisten palveluohjaus
- 2) Terveyspalvelujen uudistaminen
- 3) Perhe- ja sosiaalipalveluiden toiminnan kokonaiskehittäminen
- 4) Varsinais-Suomen uusi psykiatrian toimintamalli.

Palvelujen digitalisointi

Kaupungin strategia korostaa kaupungin edelläkävijyyttä palvelutuottamisessa sekä digitaaliseen asiointiin että verkko- ja viestintään tehtäviä panostuksia:

”Tehdään Turusta palvelutuottamisen ja -kehittämisen edelläkävijä ja uusien elinkeinojen kehittymisen mahdollistaja (esim. digitaalisten palveluiden kehittäminen ja toiminnan rationalisointi).”

Tavoitteena on vuonna 2016 digitalisoida kaksi ulkoista ja kaksi sisäistä asiointiprosessia. Kustannussäästöjä syntyy pitkällä tähtäimellä sisäisten prosessien suoraviivaistamisesta ja tehostamisesta sekä asiakastytyvyydestä.

Talousarvio ja taloussuunnitelmat

Talousarvion tuloksen muodostuminen

Kesäkuussa 2015 vahvistettujen suunnittelulukujen lähtökohtana oli vuoden 2015 talousarviossa pysyminen. Vuoden 2015 aikana tehtyjen talousennusteiden perusteella nähtiin, että talousarvioylityksiä on tulossa ja talousarvion 2015 määrärahoja korotettiin valtuuston syyskuussa tekemällä päätöksellä. Kehitys näkyy nyt myös talousarvion 2016 ja taloussuunnitelman 2017 – 2019 luvuissa. Kaupunginvaltuusto vahvisti kesäkuussa 2015 nettokäyttömenojen suunnittelulukuksi vuodelle 2016 yhteensä 980,7 milj. euroa. Talousarviossa vuoden 2016 toimintakatteeksi muodostuu 994,0 milj. euroa. Toimielinten yhteenlasketut nettokäyttömenot ylittyvät suunnittelulukuun verrattuna 13,3 milj. euroa. Suurin osa ylityksestä selittyy rakenteellisella muutoksella, jotka on päätetty suunnitteluluvun vahvistamisen jälkeen. Suunnitteluluvun vahvistamisen jälkeen päätettiin sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olleiden rakennusten luovutuksesta kaupungin perustamalle tytäryhtiölle. Järjestelyssä nettokäyttömenot kasvavat, mutta kasvua kattaa kiinteistövero- ja rahoitustuottojen kasvu. Rakennuksista kirjatut suunnitelman mukaiset poistot jäävät pois. Järjestelyn kokonaisvaikutus kaupungin tulokseen on laskettu olevan 1,6 milj. euroa positiivinen ja vuoden 2016 alussa tapahtuvan pääomistuksen jälkeen neutraali.

Nettokäyttömenojen kasvu vuoden 2015 muutettuun talousarvioon verrattuna voidaan kuitenkin pitää maltillisena. Kasvuksi tulee 0,5 prosenttia. Suunnittelulukua laskettaessa kasvuksi asetettiin 0,2 prosenttia.

Käyttötalouden nettomenojen kehitys on ollut ongelmanaviime vuosina. Yleinen taloustilanne ja työttömyyden kasvu ovat näkyneet vuosien 2014 ja 2015 talousennusteissa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu sekä sosiaali- ja terveystalouden kysynnän kasvu ja sairaanhoitopiirin kustannustason kasvu on pitänyt käyttötalouden menokehityksen korkealla. Samat tekijät näkyvät myös vuoden 2016 talousarvion menokasvuna. Merkittävä kustannuskehitykseen vaikuttava muutos on ollut esim. työmarkkinatukea koskeva lainsäädännön muutos, jossa kuntien vastuuta työmarkkinatuesta ja työttömien aktivoimisesta kasvataan. Muutos astui voimaan vuoden 2015 alussa.

Talouden tasapainotavoitteen saavuttamiseksi taloussuunnitelmavuosien 2017 – 2019 nettokäyttömenojen kasvuksi suunnitelmalukuja vahvistettaessa asetettiin hyvin hyvin maltillinen kasvu. Toimielinten yhteenlasketut taloussuunnitelmavuosien nettokäyttömenot ovat kaupunginvaltuuston suunnittelulukuja korkeammat. Nettokäyttömenojen muutos vuosittain on + 0,4 prosenttia vuonna 2017, + 0,5 prosenttia vuonna 2018 ja + 0,4 prosenttia vuonna 2019. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää rakenteellisten ja tuottavuutta parantavien muutosten toteuttamista ja tiukkaa talousarvion noudattamista.

Kuntien toimintaan ja palvelujen tuottamistapaan tulevaisuudessa vaikuttaa ratkaisevasti meneillään oleva sosiaali- ja terveystoimen uudistus, jolla haetaan merkittävää vaikutusta julkisen talouden kestävyysvajeeseen. Sosiaali- ja terveyshuollon järjestämiseen liittyvien esitysten tulee olla eduskunnan käsittelyssä syksyllä 2016. Uusi malli tarkoittaa merkittävää muutosta nykyiseen toimintamalliin. Muutosta ei ole voitu huomioida talousarviossa ja taloussuunnitelmassa.

Verorahoitus on talousarviossa 2016 yhteensä 994,6 eli lähes suunnitteluluvun määräinen. Suunnitelmavuosille 2017 ja 2018 verorahoitusta ennakoidaan kertyvän suunnittelulukua enemmän. Taloussuunnittelukauden viimeisen vuoden eli 2019 verorahoitus on 2 milj. euroa suunnittelulukua pienempi.

Rahoitustuottojen ja – kulujen nettomääräksi vuodelle 2016 arvioidaan 33,3 milj. euroa.

Vuoden 2016 vuosikate on 33,9 milj. euroa ja se on euro-määrä, joka tulorahoituksesta jää investointien, lainanhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.

Tilikauden alijäämäksi muodostuu –15,5 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmakauden lopulla alijäämä supistuu ja suunnitelmakauden viimeisenä vuonna tavoitellaan 4,2 milj. euron ylijäämää.

Taloussuunnitelmavuosien nettokäyttömenojen kasvuksi suunnitelmalukuja vahvistettaessa asetettiin hyvin hyvin maltillinen kasvu. Toimielinten yhteenlasketut taloussuunnitelmavuosien nettokäyttömenot ovat kaupunginvaltuuston suunnittelulukuja korkeammat. Nettokäyttömenojen muutos vuosittain on + 0,4 prosenttia vuonna 2017, + 0,5 prosenttia vuonna 2018 ja + 0,4 prosenttia vuonna 2019. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää rakenteellisten ja tuottavuutta parantavien muutosten toteuttamista ja tiukkaa talousarvion noudattamista.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Talousarvion tuloslaskelma

(1.000 euroa)

	TOT 2014	TAM 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Myyntituotot	219 736	219 822	199 466	200 889	202 589	204 611
Maksutuotot	65 699	64 256	67 910	68 613	69 392	70 457
Tuet ja avustukset	39 032	36 261	36 719	36 426	36 661	37 006
Vuokratuotot	149 101	148 461	156 796	159 722	162 706	165 770
Muut toimintatuotot	19 500	26 300	22 777	22 215	21 711	21 139
TOIMINTATUOTOT	493 068	495 101	483 669	487 866	493 059	498 983
Valmistus omaan käyttöön	3 642	7 082	8 000	7 517	7 517	7 517
Henkilöstökulut	533 213	536 776	536 025	538 999	545 533	553 398
Palvelujen ostot	594 814	617 668	619 839	622 087	623 252	623 162
Asiakaspalvelujen ostot	288 290	288 551	288 108	289 531	292 408	296 765
Muiden palvelujen ostot	306 524	329 117	331 731	332 556	330 844	326 397
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	72 030	59 760	57 254	59 454	60 131	61 021
Avustukset	89 294	98 680	102 275	100 095	100 073	99 221
Vuokrat	142 022	144 788	163 847	165 809	167 310	169 586
Muut toimintakulut	24 059	33 578	6 463	6 357	6 302	6 533
TOIMINTAKULUT	1 455 433	1 491 250	1 485 703	1 492 802	1 502 601	1 512 921
TOIMINTAKATE	-958 723	-989 067	-994 034	-997 419	-1 002 025	-1 006 421
Verotulot ja valtionosuudet	982 011	984 573	994 605	994 500	1 016 269	1 026 531
Rahoitustuotot ja -kulut	27 661	26 809	33 347	33 362	32 810	39 857
VUOSIKATE	50 950	22 314	33 919	30 443	47 055	59 967
Poistot ja arvonalentumiset	58 509	57 434	55 383	55 813	56 732	56 755
Satunnaiset tuotot ja kulut	4 019	5 000	0	0	3 000	0
TILIKAUDEN TULOS	-3 541	-30 120	-21 465	-25 370	-6 678	3 212
Varausten ja rahastojen muutokset	8 717	1 612	5 915	5 933	5 951	969
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	5 176	-28 508	-15 549	-19 437	-727	4 181

Tuloslaskelman tunnusluvut	TOT 2014	TAM 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot - muutos-% ed. vuodesta		0,4 %	-2,3 %	0,9 %	1,1 %	1,2 %
Toimintakulut - muutos-% ed. vuodesta		2,5 %	-0,4 %	0,5 %	0,7 %	0,7 %
Toimintakate - muutos-% ed. vuodesta		3,2 %	0,5 %	0,4 %	0,5 %	0,4 %
Toimintatuotot / toimintakulut	33,9 %	33,2 %	32,6 %	32,7 %	32,8 %	33,0 %
Vuosikate / poistot -%	87,1 %	38,9 %	61,2 %	54,5 %	82,9 %	105,7 %
Vuosikate / asukas	277,17	120,32	181,39	161,50	247,66	313,14
Asukasmäärä 31.12.	183 824	185 500	187 000	188 500	190 000	191 500

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulojen ja valtionosuuksien kertymä on vuoden 2015 talousarviossa 984,6 milj. euroa. Merkittävin osa tästä koostuu verotuloista (verotulot 723,6 milj. euroa, valtionosuudet 261,0 milj. euroa).

Veroperustemuutosten johdosta vuodn 2016 verotulojen arvioidaan jäävän vuoden 2015 verotuloja alhaimmiksi. Valtion talousarvioesityksen mukaan veroperustemuutosten aiheuttama verotuottomenetyks kompensoidaan valtionosuuksien korotuksena. Verotulojen muutos vuoden 2015 talousarvioon nähden – 1,2 %.

Talousarvio ei sisällä kunnallisveroprosentin korotusta.

Yhteisöveroa saataneen vuonna 2015 79,3 milj. euroa. Yhteisöveron osalta ei tällä hetkellä ole tiedossa vireillä olevia lakimuutoksia, jotka vaikuttaisivat tulevana vuosina merkittävästi yhteisöverokertymään. Aiempien päätösten seurauksena kuntien jako-osuuden määräaikainen korotus päättyy vuoden 2015 lopussa ja kuntien yhteisöverosuus jää sen johdosta noin 258 miljoonaa alhaisemmaksi. Vaikutus Turun osalta on arvioitu olevan 13,7 milj. euroa. Vaikutus ei näy jaksotussyistä kokonaisuudessaan kuntien verotulojen kertymässä vielä vuonna 2016. Vuoden 2016 tilitykset vähenevät muutoksen johdosta arviolta -222 miljoonalla eurolla.

Valtionvarainministeriön arvion mukaan huomattavan moni kunta, joka tällä hetkellä soveltaa lain sallimia ylärajoja, käyttäisi hyväkseen mahdollisuutta korottaa kiinteistöveroprosenttia uusille ylärajoille. Tällä perusteella on arvioitu, että vuonna 2016 kunnille voisi kertyä lakimuutoksen mahdollistamien korotusten kautta noin 25 miljoonaa euroa lisää kiinteistöverotuloja. Vuonna 2017 kiinteistöverotulojen on tällä perusteella arvioitu kasvavan vielä noin 3 miljoonalla eurolla. Lakimuutos ei pakota kuntia korottamaan kiinteistöveroprosentteja vuodelle 2016, joten lisätuottojen saaminen vaatii kuntien omia päätöksiä veroprosenttien korotuksista.

Verotulot ja valtionosuudet (1.000 €)

	TOT 2014	TAM 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Verotulot ja valtionosuudet	982 011	984 573	994 605	994 500	1 016 268	1 026 531
Verotulot	708 296	723 600	721 074	730 969	752 737	763 000
Kunnan tulovero	582 887	594 000	599 768	607 665	626 292	635 000
Kiinteistövero	46 951	50 300	51 413	51 798	51 798	52 500
Osuus yhteisöveron tuotosta	78 458	79 300	69 893	71 506	74 648	75 500
Valtionosuudet	273 715	260 973	273 531	263 531	263 531	263 531

Vuodelle 2017 esitetään muutoksia yleisen sekä vakituisten asuinrakennuksen kiinteistöveroprosenttien ala- ja ylärajoihin. Yleisen kiinteistöveroprosentin vaihteluväli nousisi 0,80—1,55 prosentista 0,86—1,80 prosenttiin ja vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,37—0,80 prosentista 0,39—0,90 prosenttiin. Kuntien tulee siis viimeistään vuoden 2017 kiinteistöverotuksessa nostaa veroprosenttinsa vähintään uusille alarajoille. Alarajojen korotuksien johdosta kunnille kertyisi noin 24,3 miljoonaa euroa lisää verotuloja. Yleisen kiinteistöveroprosentin alarajan korotuksen osalta kertyisi lisää noin 17 miljoonaa euroa ja vakituisten asuinrakennusten osalta noin 7,3 miljoonaa euroa. Kaikkiaan 60 kunnan olisi viimeistään vuonna 2017 korotettava yleistä kiinteistöveroprosenttia ja 25 kunnan vakituisten asuinrakennusten veroprosenttia.

Kaiken kaikkiaan koko verotuloarvio talousarviovuodelle 2016 on 721,1 milj. euroa joka tarkoittaa alenemista vuoden 2015 ennusteeseen -0,35 %. Verotulojen ennustamiseksi taloussuunnitelmavuosille on käytetty hyväksi kuntaliiton laatimaa kuntakohtaista ennustekehikkoa.

Valtionosuudet

Vuoden 2015 valtionosuuksien kokonaismääräksi on arvioitu 261,0 milj. euroa. Vuonna 2016 valtionosuuksia ennustetaan toteutuvan yhteensä 273,5 milj. euroa. Valtionosuudet vähenevät vuodesta 2017 tasolle 263,5 milj. euroa. joka on myös ennuste vuosille 2017-2018.

Kuntakohtaiset ennusteet peruspalveluiden valtionosuudesta on laadittu vuodelle 2016 Kuntaliitolta saadun ennusteen mukaan. Kuntaliitto on korostanut, että laskelmat eivät ole vielä lopullisia ja tarkemmat arviot saadaan vasta lähellä vuoden vaihdetta.

Rahoituserät

Korkotulot ja korkomenot

Vuoden 2016 talousarviossa korkotuloja arvioidaan kertyvän n. 21,8 milj. euroa, joista 2,1 on sisäisiä korkotuloja liikelaitoksilta. Sosiaali- ja terveystalouden kiinteistöjen yhtiöittäminen nostaa korkotuloja arvion mukaan 3,5 milj. euroa. Yhtiöittämisten seurauksena antolainoista saatava korkotulo on lisääntynyt. Toisaalta tytäryhtiöiden lainojen korkoehdot aiheuttavat epävarmuutta, koska osaltaan tytäryhtiöiden lainojen korkoihin vaikuttaa tytäryhtiöiden tuloskehitys. Kassavarannosta ja vahinkorahastosta saatava korkotulo säilyy edelleen hyvällä tasolla vaikka yleinen korkotaso on alhainen. Taloussuunnitelmakauden 2016 - 2019 osalta korkotulot kasvavat lievästi, mikäli konsernin sisäistä antolainausta jatketaan.

Vuoden 2016 talousarviossa ulkoisia korkomenoja arvioidaan olevan n. 8 milj. euroa ja sisäisiä liikelaitosten korkomenoja 2,1 milj. euroa. Korkotaso on tällä hetkellä edelleen hyvin alhainen ja merkittävä osa kaupungin korkokuluista on suojattu lyhyellä tähtämellä. Sen sijaan lisääntyvä velkamäärä nostanee korkomenoja. Vuosina 2016 - 2019 korkomenot nousevat lievästi velkamäärän noustessa. Korkomenojen arviointi on erityisen vaikeaa, koska sekä velkamäärä että korkotaso voi vaihdella merkittävästi.

Muut rahoitustulot ja rahoitusmenot

Rahoitustuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2016 n. 24,2 milj. euroa. Määrästä suurin osa 20 milj. euroa on arvio Oy Turku Energian maksamasta osingosta. Lisäksi tuloja muodostuu rahastojen tuotoista ja muista satunnaisista tuottoeristä. Vuosien 2016 - 2019 aikana tulojen arvioidaan pysyvän ennallaan tai kasvavan lievästi. Rahoitustulot sisältävät yleensä kertaluonteisia eriä, joita on vaikea arvioida etukäteen. Vahinkorahaston arvonkehityksen ja tuoton odotetaan olevan maltillinen ja noudattavan sijoitusperiaatteissa asetettua linjaa.

Liikelaitosten (vesiliikelaitos ja kiinteistöliikelaitos) maksamien peruspääomien korot nousevat 30,9 milj. euroon vuonna 2016 ja säilyvät tällä tasolla taloussuunnitelmakauden aikana, mikäli liikelaitosten toiminta säilyy nykyisissä muodoissaan.

Muita rahoitusmenoja arvioidaan taloussuunnitelmakaudella 2016 -2019 olevan n. 2,1 milj. euroa vuosittain. Vahinkorahaston osalta ei ole huomioitu mahdollisesti syntyviä vahinkoja, jotka saattavat tulla katetuksi rahastosta.

Investoinnit

Turun kaupungin bruttoinvestoinnit tulevat talousarvion mukaisesti taloussuunnitelmakaudella olemaan 113,0 milj. euroa vuonna 2016, 91,1 milj. euroa vuonna 2017, 95,0 milj. euroa vuonna 2018 ja 90,5 milj. euroa vuonna 2019.

Vuoden 2016 talousarvion laadinnassa investointien suunnittelun lähtökohtana toimivat kaupunginvaltuuston hyväksymät toimielinkohtaiset suunnitteluluvut. Talousarviovuodelle 2016 Kiinteistöliikelaitoksen investointitasoksi esitettiin 56,9 milj. euroa. Taloussuunnittelukauden 2017–2019 investointitasoesitykset olivat vuodelle 2017 70,1 milj. euroa, vuodelle 2018 77,9 milj. euroa ja vuodelle 2019 69,5 milj. euroa.

Kiinteistöliikelaitoksen investointitasot ja tilapalvelujen investointiohjelma

Kiinteistöliikelaitoksen investointisuunnitelman investointitaso talousarviovuodella 2016 tulee olemaan 56,8 milj. euroa, eli 0,1 milj. euroa suunnittelulukua vähemmän. Taloussuunnitelmakauden vastaavat luvut ovat vuodelle 2017 59,7 milj. euroa (10,4 milj. euroa suunnittelulukua vähemmän), vuodelle 2018 68,0 milj. euroa (9,9 milj. euroa suunnittelulukua vähemmän) ja vuodelle 2019 68,5 milj. euroa (1,0 milj. euroa suunnittelulukua vähemmän).

Kiinteistöliikelaitoksen infrapalveluiden investointien kokonaisarvo vuonna 2016 on 31,5 milj. euroa. Infrapalveluiden investointeja on esitelty tarkemmin luvussa Strategiset maankäytön tavoitteet ja hankkeet.

Kiinteistöliikelaitoksen Tilapalveluiden investointien kokonaisarvo vuonna 2016 on 21,8 milj. euroa, joista ”pienien investointien” eli hankkeiden, joiden kokonaisarvo on alle 1 milj. euroa, yhteenlaskettu arvo on vuonna 2016 7,1 milj. euroa.

Merkittäviä tilainvestointikohteita vuonna 2016 ovat koulu-kiinteistöt, joista peruskorjauksen kohteena ovat Katedralskolan, Pallivahan koulu, Luostarivuoren koulu, Puropellon koulu sekä Puolalan koulu.

Lisäksi Samppalinnan maaumalan peruskorjaukselle sekä Kaupungintalon valtuustosalin restaurointimaalaukselle ja siipirakennuksen korjaukselle on varattu rahaa vuoden 2016 talousarviossa.

Lähes kaikki Kiinteistöliikelaitoksen tilapalveluiden vuoden 2016 investointiohjelman kohteet ovat peruskorjauskohteita, lukuun ottamatta Peltolan koulutalon yhteyteen rakentuvaa Infoteekki-uudisrakennusta, jonka on tarkoitus valmistua vuoden 2016 aikana.

Kiinteistöliikelaitoksen investointitasoja on pyritty keventämään mm. tilahankkeiden osalta hyödyntämällä taseen ulkopuolisia toteutusratkaisuja.

Tilainvestointien osalta merkittävinä muutoksina vuoden 2015 talousarvioon voidaan mainita päätös Yli-Maarian kouluhankkeen aikaistamisesta niin, että hanke valmistuu aiemman vuoden 2020 sijasta jo vuonna 2018. Hanketta esitetään toteutettavaksi yhtiömuotoisena, taseen ulkopuolisena hankkeena. Lisäksi Kaupungintalon valtuustosalin restaurointihanketta sekä siipirakennuksen korjausta on supistettu aiemmasta.

Yli-Maarian koulun lisäksi muita taseen ulkopuolisia investointeja ovat Syvälahden koulu, Raunistulan ja Tallimäen kentän päiväkodit, Palloiluhalli, Kaupunginteatterin peruskorjaus sekä tehostetun palveluasumisen tilaratkaisut.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kiinteistöliikelaitoksen tilapalveluiden investointiohjelma	Kustannusarvio	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Valmistumisvuositavoite
KONSERNIHALLINTO						
PERUSKORJAUSKOHTEET						
Valtuustosalin restaurointimaalaus	700 000	600 000				2016
Kaupungintalon siipirakennus	250 000	250 000				2016
SIVISTYSTOIMIALA						
UUDISRAKENNUSKOHTEET						
Infoteekki, Peltolan koulutalo	800 000	18 000				2015
PERUSKORJAUSKOHTEET						
Pallivahan koulun peruskorjauksen loppuosa	3 462 000	950 000	500 000	1 009 000		2018
Luostarivuoren koulun peruskorjauksen loppuosa	1 383 000	483 000	350 000			2017
Puopellon koulun peruskorjauksen loppuosa	4 398 000	1 748 000	1 450 000			2017
Katedralskolan	10 413 000	4 958 000	1 900 000	700 000		2017
Puolalan koulu	13 100 000	300 000	5 000 000	6 800 000	1 000 000	2019
VAPAA-AIKATOIMIALA						
PERUSKORJAUSKOHTEET						
Samppalinnan maauimala	6 646 000	4 701 000	1 600 000			2017
NIMETYT HANKKEET YHTEENSÄ		14 008 000	10 800 000	8 509 000	1 000 000	
MUUT						
Tilojen hankinta		200 000	200 000	200 000	200 000	
Pienet hankkeet <1 M€		7 138 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000	
Nimeämättömät >1 M€ hankkeet		470 000	2 670 000	5 968 000	17 400 000	
TILAINVESTOINNIT YHTEENSÄ		21 816 000	21 670 000	22 677 000	26 600 000	

TASEEN ULKOPUOLISET KOHTEET	Kustannusarvio					Valmistumisvuositavoite
Kaupunginteatteri	36 350 000					2017
Syvälahden koulu	26 000 000					2017
Palloiluhalli	13 200 000					2017
Yli-Maarian koulu	22 000 000					2018
Raunistulan päiväkot	4 400 000					2016
Tallimäen kentän päiväkot	5 000 000					2017
Tehostetun palveluasumisen yksiköt						
Vaihe 1 Kulkurinvalssi Kuralankatu 2	17 100 000					2017
Vaihe 2 Vuokkokoti Murkionkatu 10	15 700 000					2019

Talousarvion investointitasot

Milj. €	2016	2017	2018	2019
Kiinteistöliikelaitoksen investoinnit	56,8	59,7	68,0	68,5
Infrapalveluiden investoinnit	31,5	34,5	41,8	38,4
Tilapalveluiden investoinnit	21,8	21,7	22,7	26,6
Kiinteän omaisuuden hankinta	3,5	3,5	3,5	3,5

Muut investoinnit (milj. €)	2016	2017	2018	2019
Kaupunginhallitus	37,0	11,0	5,25	3,8
Vesi	12,8	13,0	14,0	13,5
Muut	6,4	7,4	7,8	4,7
Kaupungin kokonaisinvestoinnit	113,0	91,1	95,0	90,5

Investointien luovutustulot

Kaupunginvaltuuston hyväksymien suunnittelulukujen mukaisesti luovutustuottoja vuodelle 2016 tavoitellaan 22,6 milj. euroa. Suunnittelukaudella luovutustuottojen määrä tulee olemaan vuonna 2017 22,7 milj. euroa, 2018 22,7 milj. euroa ja 2019 22,7 milj. euroa.

Investointien rahoitusosuudet

Valtionosuuksien ja muiden rahoitusosuuksien määräksi talousarviovuodelle 2016 esitetään 0,6 milj. euroa. Taloussuunnitelmakaudella vuonna 2017 määrä on 1,1 milj. eu-

roa, vuonna 2018 0,5 milj. euroa ja vuonna 2019 0,6 milj. euroa.

Valtionosuuksia on tilahankkeista myönnetty Kaupunginteatterin peruskorjaukselle. Lisäksi valtionavustusta tullaan hakemaan Sappalinnan maauimalan peruskorjaukselle.

Investointien aiheuttama rahoitustarve on 89,8 milj. euroa vuonna 2016, 67,3 milj. euroa vuonna 2017, 71,9 milj. euroa vuonna 2018 ja 67,3 milj. euroa vuonna 2019.

Rahoituslaskelma ja lainat

Rahoituslaskelma

(1.000 €)

	TOT 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Vuosikate	50 950	22 314	33 919	30 443	47 055	59 967
Satunnaiset tuotot ja kulut	4 019	5 000	0	0	3 000	0
Tulorahoituksen korjaukset	0	-22 400	-18 876	-18 000	-18 000	-18 000
Toiminnan rahavirta	54 968	4 914	15 043	12 443	32 055	41 967
Investointikulut	23 276	79 541	113 010	91 135	95 014	90 543
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	493	1 931	575	1 141	445	627
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustuotot	0	40 109	22 609	22 671	22 671	22 650
Investointien rahavirta	-22 783	-37 501	-89 827	-67 324	-71 899	-67 266
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	32 185	-32 587	-74 784	-54 880	-39 844	-25 299
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainauksen saamiset	0	-30 343	-20 638	-13 741	-13 790	-4 639
Antolainasaamisten lisäykset	-	0	34 000	18 000	18 000	18 000
Antolainasaamisten vähennykset	+	0	3 657	4 259	4 210	13 361
Lainakannan muutokset	0	62 000	80 000	65 000	50 000	40 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	122 000	100 000	100 000	120 000	120 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	+	0	50 000	50 000	70 000	80 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+	0	30 000	15 000	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0	31 657	59 362	51 259	36 210	35 361
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	32 185	-930	-15 422	-3 621	-3 634	10 062

Rahoituslaskelman tunnusluvut	TOT 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Asukasmäärä 31.12.	183 824	185 500	187 000	188 500	190 000	191 500
Investointien omahankintameno, M€	22,8	77,6	112,4	90,0	94,6	89,9
Investointien tulorahoitus, %	219 %	28 %	30 %	33 %	50 %	66 %
Lainakanta 31.12., M€	542	584	664	729	779	819
Lainat € / asukas	2948	3148	3551	3867	4100	4277

Antolainauksen muutokset

Vuoden 2016 aikana jatketaan keskitettyä konsernirahoitusta. Oy Turku Energialle on varattu 30 milj. euroa antolainaa pääasiassa yhtiön uusien investointien rahoittamiseen. Osa Oy Turku Energian antolainasta on tarkoitus myöntää vahinkorahaston taseesta. Lisäksi TVT Asunnot Oy:lle on varattu 10 milj. euroa antolainaa pääasiassa erääntyvien muiden lainojen jälle rahoittamiseen. Turun seudun sosiaali- ja terveystaloustieteiden tutkimuskeskuksen vaihtovelkakirjalainaa on tarkoitus muuttaa enintään 25 milj. euroa yhtiön omaksi pääomaksi. Yhteensä antolainojen lisäykset ovat 50,5 milj. euroa vuonna 2016 ja vähennykset 29,9 milj. euroa.

Kaupungin tytäryhteisöille voidaan kaupungin kassavaroista myöntää edellä olevien lainojen lisäksi lyhytaikaisia (konsernitiilin) luottolimiittejä yhteensä enintään 250 milj. euroa ja pitkäaikaisia antolainoja talousarviovuoden aikana enintään 50 milj. euroa.

Kaupungin antolainaus tytäryhtiöille säilyy tulevinakin vuosina korkealla tasolla toteutettujen yhtiöittämissä seurauksena. Antolainojen myöntäminen tytäryhtiöille aiheuttaa sen, ettei kaupungin nettovelka kasva yhtä nopeasti kuin kaupungin bruttovelka.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Antolainauksen muutokset	-30 343	-20 638	-13 741	-13 790	-4639
Antolainasaamisten lisäykset	34 000	50 500	18 000	18 000	18 000
TVT Asunnot Oy	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Oy Turku Energia **)	10 000	30 000			
Turun seudun sosiaali- ja terveyspalvelukiinteistöt Oy					
Koy Turun Monitoimihalli		2 500			
Kiinteistö Oy Kupittaaan	7 000				
Muut kohdentamattomat	7 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Antolainasaamisten vähennykset	3 657	29 862	4 259	4 210	13 361
Oy Turku Energia					
Turun seudun sosiaali- ja terveyspalvelukiinteistöt Oy		25 000			
TVT Asunnot Oy	1 400	1 498	1 598	1 655	1 638
Turun Kaupunkiliikenne Oy	300	300	300	300	300
KOY Turun Monitoimihalli	156	156	156	156	156
Turun Ylioppilaskyläsäätiö *)	495	1 641	938	832	7 606
Turun Satama Oy	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Turun TeknologiaKiinteistöt Oy					10 000
Turun Tekstiilihuolto Oy	250	250	250	250	250
Muut kohdentamattomat	56	17	17	17	17

Lainarahoituksen muutokset

Kaupungin korollisen velan arvioidaan olevan vuoden 2016 alussa n. 584 milj. euroa, joista pitkäaikaisia lainoja 450 milj. euroa, lyhytaikaisia lainoja (kuntatodistuksia) 20 milj. euroa, henkilöstökassatalletuksia n. 56 milj. euroa ja yhtiöiden talletuksia n. 58 milj. euroa. Vuonna 2016 arvioidaan nostettavan pitkäaikaisista lainaa 100 milj. euroa ja lyhytaikaisista lainaa 30 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja erääntyy 50 milj. euroa. Henkilöstökassa ja yhtiöiden talletusten oletetaan säilyvän samalla tasolla. Näin ollen korollinen velka lisääntyisi 80 milj. euroa vuonna 2016.

Kaupungilla on kuntatodistusläämittejä tällä hetkellä yhteensä 340 milj. euroa, joita voidaan käyttää tarvittaessa täysimääräisesti maksuvalmiuden turvaamiseen lyhytaikaisesti tai korvaamaan pitkäaikaisia lainoja. Kokonaisvelan arvioidaan kasvavan vuosina 2016 – 2019 yhteensä 235 milj. euroa.

Kaupunki pyrkii edelleen monipuolistamaan varainhankinnan lähteitä ja käyttämään eri instrumentteja velanottoon taselainojen lisäksi esim. joukkovelkakirjalainoja ja ns. Private Placement -lainajärjestelyjä. Lisäksi pyritään pidentämään lainojen maturiteettijakaumaa kaupungin velkamäärän kasvaessa ja Suomen julkisen sektorin (Suomen valtio ja Kuntarahoitus Oy) luottokelpoisuusluokituksen laskettua AA+:n (9.10.2014 Standard & Poors).

Konsernivelan korkokustannusten suojaaminen

Konsernivelan korkoriskin hajauttaminen on entistä tärkeämpää velkamäärän noustessa. Tätä toteutetaan solmimalla koronvaihtosopimuksia, jolla pyritään lisäksi pitämään kaupungin maksaman korkomenon kasvun maltillisena korkojen noustessa.

Kaupunki hajauttaa konsernivelan korkoriskiä eri korkopuolustuksiin solmimalla talousarviovuoden aikana uusia valuutan- ja koronvaihtosopimuksia enintään 500 milj. euroa tai uusia avoimia korkotermiinejä (futuureja) enintään 100 milj. euroa. Mikäli pitkäaikainen laina nostetaan muuna valuuttana kuin euron, niin valuutta- ja korkoriski muutetaan valuutan- ja koronvaihtosopimuksilla euromääräiseksi. Muiden tase-erien tai taseen ulkopuolisten vastuiden (esim. (leasingsopimukset) korkoriskiä tai muuta riskiä voidaan muuttaa enintään 150 milj. euroa talousarviovuoden aikana

Kassavarannon muutokset

Kassavarannon oletetaan olevan n. 80 – 100 milj. euron tasolla vuoden 2016 alussa ja vaihtelevan 50 - 150 milj. euron välillä vuoden aikana. Yhden kuukauden aikana kassasta maksuja on n. 120 – 150 milj. euroa. Koko talous-suunnitelmakaudella vuosien 2016 - 2019 aikana kaupungin rahoitusaseman odotetaan heikentyvän lievästi nykyisestä tasostaan lainannostojen jälkeen.

KAUPUNGINVALTUUSTO

Lyhyt kuvaus toiminnasta

Ylintä päättävä valtaa kaupungin toiminnassa käyttää asukkaiden valitsema kaupunginvaltuusto. Valtuusto valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan neljän vuoden välien järjestettävillä vaaleilla.

Turun kaupunginvaltuustossa on kaudella 2013 – 2016 yhteensä 67 valtuutettua, joiden määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukaslukuun.

Kaupunginvaltuuston tehtävät on määrätty kuntalaissa. Sen mukaan valtuuston tehtävänä on:

- päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista
- päättää hallinnon järjestämisen perusteista
- päättää talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista sekä hyväksyä talousarvio
- päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista
- päättää kunnan liikelaitoksille asetettavista toiminnallista ja taloudellisista tavoitteista
- päättää takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta
- valita jäsenet kunnan toimielimiin
- päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista
- valita tilintarkastajat
- hyväksyä tilinpäätös ja päättää vastuuvapaudesta
- päättää muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrättyistä asioista.

Kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Vasta seuraavan valtuustokauden alusta eli 1.6.2017 lukien sovellettavaksi tulevat seuraavat tehtävät eli valtuusto päättää:

1. kuntastrategiasta;
2. hallintosäännöstä;
3. talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
4. omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
5. liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
6. varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista;
7. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
8. palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
9. takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
10. jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
11. luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
12. tilintarkastajien valitsemisesta;
13. tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
14. muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrättyistä asioista.

Kaupunginvaltuutettujen paikkajako puolueittain 2013 – 2016:

Kansallinen Kokoomus	19
Suomen Sosialidemokraattinen puolue	14
Vihreä Liitto	10
Vasemmistoliitto	9
Perussuomalaiset	5
Suomen Keskusta	4
Ruotsalainen Kansanpuolue	3
Suomen Kristillisdemokraatit	1
Sinivalkoinen Rintama	1
Järjen Ääni	1

Kaupunginvaltuuston määrärahoista maksetaan valtuutettujen kokouspalkkiot sekä tilojen käytöstä aiheutuvat vuokrat.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kaupunginvaltuusto

MÄÄRÄRAHAT

Määrärahat, 1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimielin							
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	941	1.070	1.063	1.126	1.130	1.130	1.130
Toimintakate	-941	-1.070	-1.063	-1.126	-1.130	-1.130	-1.130
Muutos-%	10,1 %	13,7 %	-0,7 %	5,2 %	0,4 %	0,0 %	0,0 %

MUUTOKSET KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	63	63	63	63
Menojen vähennys (Käyttötalous ts, menot)		-48	-48	-48
Yhteensä	63	15	15	15

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kaupunginhallitus

KAUPUNGINHALLITUS JA KONSERNIHALLINTO

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunginjohtaja Aleksi Randell

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISEN SUUNNASTA JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN ASETTAMISELLE

Hyvinvointi ja aktiivisuus

- Ylipainoisuuden ja liikalihavuuden vähentäminen (erityisesti lapset ja nuoret)
- Nuorisotyöttömyyden vähentäminen
- Pitkäaikaistyöttömien aktivointi.

Kilpailukyky ja kestävä kasvu

- Edistetään ja vahvistetaan alueen innovaatiotalouden syntymistä suunnitelmallisella ja laajalla rintamalla tehtävällä yhteistyöllä korkeakoulujen ja muiden kumppanien kanssa
- Uusien monikanavaisten palvelukonseptien ja toimintamallien kautta kehitetään nykyistä parempi toimintaympäristö ja -kulttuuri olemassa oleville ja uusille yrityksille
- Vahvistetaan Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja sekä laajennetaan yhtenäistä työssäkäyntialuetta
- Uudistetaan ja tehostetaan kaupungin työllistämispalveluja asiakastarvelähtöisesti ja yhteistyössä alueen työllistämispalveluita tuottavien eri tahojen kanssa
- Turku kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina
- Laajennetaan ja vahvistetaan monialaista tutkimusyhteistyötä ja työelämäyhteistyötä eri oppilaitosten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa

- Varmistetaan strategian toteutus laadukkaasti ja kustannustehokkaasti ottamalla käyttöön kaupunkitason kehittämismalli ja sitä tukevat yhtenäiset työtavat ja -välineet kaikessa kehittämisessä
- Tuloksellisuutta ja mitattavia tavoitteita korostetaan kaikessa toiminnassa
- Palvelukanavia kehitetään ja palveluja digitalisoidaan laajamittaisesti parhaita käytäntöjä ja valtakunnallista yhteistyötä hyödyntäen
- Valtakunnallisella yhteistyöllä luodaan toiminta- ja tietomallit, joiden kautta näkyvyys kaupungin toimintaan ja talouteen paranee
- Kaupungin perustoimintaa tuetaan parantamalla tukipalvelujen laatua ja kustannustehokkuutta
- Hankintaprosessin laatua ja kustannustehokkuutta parannetaan
- Oikeudenmukaista ja ammattitaitoista johtamista kehitetään
- Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040
- Ympäristön kannalta kestävää liikennettä ja liikummista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä
- Vanhan rakennuskannan innovatiivista uusiokäyttöä lisätään yhdistämällä luovasti vanhaa ja uutta rakentamista.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot	55.067	55.992	57.344	57.344	57.024	57.034	57.044
Valmistus omaan käyttöön	156	5.462	4.800	4.800	4.317	4.317	4.317
Toimintakulut	129.765	149.681	150.677	153.613	152.382	152.092	152.462
Toimintakate	-74.541	-88.227	-88.533	-91.469	-91.040	-90.740	-91.100
Muutos-%		18,4 %	0,3 %	3,7 %	-0,5 %	-0,3 %	0,4 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kaupunginhallitus

INVESTOINNIT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Investointikulut	9 812	7 062	36 700	37.000	11 100	5 250	3 800
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	198						
Pysyvien vastaavien luovutustuotot	2 283						
NETTO	-7 331	-7 062	-36 700	-37.000	-11 100	-5 250	-3 800
Muutos-%	-130,5%	-3,7 %	419,7 %	423,9 %	-70,0 %	-52,7 %	-27,6 %

MUUTOKSET, KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Joulun viestintä ja markkinointi (käyttötalousmenot)	24	24	24	24
Nuorisolautakunnan juhluvuosi (käyttötalous)	50			
Sisäiset vuokrat (käyttötalous, menot)	-638	-614	-614	-614
Työmarkkinatuen kuntaosuus, menot (käyttötalous)	3 500	2 750	2 000	
Menojen lisäys (käyttötalous ts, menot)		629	249	1 079
Yhteensä (käyttötalous)	2 936	2 789	1 659	489
eFöli, sähköbussihin perustuva liikennöintiratkaisu (investointi)	300			
Yhteensä (investoinnit)	300			

OMARAHOITUSOSUUDET

Määrärahat, 1.000 €	TP * 2014	TAM * 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintakulut	46.159	48.284	21.597	21.597	22.203	22.811	23.418
Toimintakate	-46.159	-48.284	-21.597	-21.597	-22.203	-22.811	-23.418
Muutos-%	3,1%	4,6 %	-55,3 %	-55,3 %	2,8 %	2,7 %	2,7 %

*) sisältää Kiton omarahoitusosuuden

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kaupunginhallitus

TOIMIALAN HTV

Henkilötyövuodet, htv	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kh yhteensä	605	534,9	579,0	579,0			
Konsernihallinto	212	206,5	190,0	190,0			
Palvelukeskukset	393	328,4	389,0	389,0			

Lisätietoja: TA 2015 ei sisällä työllisyyspalvelukeskuksen henkilötyövuosia.

STRATEGISET TAVOITTEET

Kärkihanke 1: Digitaalinen asiointi	Strateginen linjaus: 3.2.3			Muut toteutettavat linjaukset: -			
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kuntalaistiliin liitettyjen palvelujen määrä		2 kpl	3 kpl uutta	3 kpl uutta	3-5 kpl uutta		

Tavoitteen kuvaus: Asiakkaan digitaalinen asiointi Turun kaupungin kanssa (MunTurku) (edellyttää palvelujen digitalisoimisen ja tunnistautumisen).

Kärkihanke 2: Keskustan kehittämishanke	Strateginen linjaus: 3.3.2			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1			
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimeenpanon käynnistäminen.			Käynnistetty	Käynnistetty			

Tavoitteen kuvaus: Laaditaan kehittämissuunnitelma keskustan alueelle. Tunnistetaan ja liitetään kokonaisuuteen palveluiden, matkailun, elinkeinoelämän, tapahtumatoiminnan sekä fyysisen ympäristön ja infrastruktuurin kehittämiskokonaisuudet.

Kärkihanke 3: Kampus-Tiedepuisto -alueen kehittämishanke	Strateginen linjaus: 3.3.1			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.3, 3.3.7, 3.3.10			
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toteutusmalli ja kehityssuunnitelma.			Käynnistetty	Käynnistetty			

Tavoitteen kuvaus: Hanketta koskevan toteutusmallin laadinta ja toimeenpanon käynnistäminen. Toteutusmallin kilpailutus. Luodaan Kampus-Tiedepuisto -hankkeessa kaupunkikehitysalusta, jolla yhdistetään innovaatiotoiminta kaupunkisuunnitteluun.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kaupunginhallitus

Kärkihanke 4: Palveluohjaus paljon palveluita käyttäville	Strateginen linjaus: 2.1.3		Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.3, 2.1.2, 3.2.2				
Arviointikriteeri -	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
			Hankkeen käynnistäminen	Hankkeen käynnistäminen	Toteutus	Toteutus	Toteutus
Tavoitteen kuvaus: Kokonaisuus muodostuu toisiaan tukevista osista: Ikäihmisten palveluohjaus, Terveyspalvelujen uudistaminen, Perhe- ja sosiaalipalvelut – toiminnan kokonaiskehittäminen, Varsinais-Suomen uusi psykiatrian toimintamalli. Lisäksi palveluohjaus-hanke on osana kaupungin monikanavaisen asiakaspalvelun kehittämistä (ei vain paljon palveluita käyttäville).							

Työllisyyden edistäminen	Strateginen linjaus: 3.1.4		Muut toteutettavat linjaukset 2.1.3, 2.1.1				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä			1100	1100			
Kokonaisasiakasmäärä			3000 henkeä	3000 henkeä			
Uusien asiakkaiden määrä			2000 henkeä	2000 henkeä			
Palvelun päättäneistä asiakkaista työssä tai päätoimisessa koulutuksessa			vähintään 30% eli 600 henkeä	vähintään 30% eli 600 henkeä			
Tavoitteen kuvaus: Työllisyyden edistäminen kaupungin aktivointi- ja työkykypalveluissa							
"Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä" : tarkoittaa henkilöitä, jotka ovat Turun työmarkkinatuen kuntaosuudella (Kela-listalla) olevia Turun aktivoititoimenpiteissä (tukityöllistäminen, työllistäminen Turku-lisällä, muu työllistäminen työnetsijäpalvelujen kautta sekä kuntouttava työtoiminta). Tavoite 2017-2019 tarkastellaan uudelleen, koska kokonaisvastuu (vaikeimmin työllistettävien osalta) työllistämisestä saattaa siirtyä kunnille. Keskeisenä toimenpiteenä mm. Party-hankkeen toteuttaminen.							

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen	Strateginen linjaus: 3.1.4		Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Nuorten osuus työttömistä, %	13,65	13,2	12,7	12,7	12,2	11,5	11,0
Tavoitteen kuvaus: Keskeisenä toimenpiteenä Ohjaamo-hankkeen ja TUTTU-hankkeen toteuttaminen.							

Ylipainoisuuden ja liikalihavuuden vähentäminen tiedotuksen keinoin	Strateginen linjaus: 2.1.2		Muut toteutettavat linjaukset 2.3.7				
Arviointikriteeri	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
			Tiedotuskampanja toteutunut	Tiedotuskampanja toteutunut			
Tavoitteen kuvaus: Erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvalla omaehtoisen terveyden edistämisen kampanjalla pyritään vähentämään ylipainoisuuttaja liikalihavuutta.							

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Keskusvaalilautakunta

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset viranhaltijat: hallintolakimies Marjo-Riitta Pihlajamäki ja hankintalakimies Jukka Vanto

Lyhyt kuvaus toiminnasta

Vaalilain mukaan valtuuston on asetettava toimikaudekseen keskusvaalilautakunta. Keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Keskusvaalilautakunta on ottanut sihteerikseen kaksi lakimiestä kaupungin konsernihallinnon Lakiasiat -yksiköstä.

Keskusvaalilautakunta kokoontuu vaalilaissa säädettyinä aikoina sekä muulloin lautakunnan puheenjohtajan kutsusta tarvittaessa. Keskusvaalilautakunta toimii kuntavaaleissa sekä valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunnan tehtävä on ylläpitää valmiutta vaalien ja kansanäänestysten järjestämiseen, vastata vaalien ja kansanäänestysten järjestämisestä sekä suorittaa vaalien tuloksen laskenta valtakunnallisten ohjeaikojen puitteissa.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

Määrärahat, 1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Keskusvaalilautakunta							
Toimintatuotot	300	290	0	0			
Toimintakulut	469	558	125	121			
Toimintakate	-169	-268	-125	-121			
Muutos-%	81,7 %	58,3 %	-53,5 %	-54,9 %	%	%	%

Keskusvaalilautakunnan määrärahat sisältyvät kaupunginhallituksen talousarvioon vuodesta 2015 lähtien.

MUUTOKSET KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (käyttötalous, menot)	-4			
Yhteensä	-4			

Työvoiman käyttö, htv	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Keskusvaalilautakunta	4,1	4,1	5	5			

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunginrevisori Kari Koivuluhta

Lyhyt kuvaus toiminnasta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- järjestää hallinnon ja talouden tarkastus
- huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- tuottaa kaupungin ja sen strategisen johtamisen ja toiminnan kehittämisen tueksi luotettavaa ja olennaista arviointitietoa
  - valtuustolle ja muille päätöksentekijöille
  - kuntalaisille ja ympäröivälle yhteiskunnalle
  - kaupungin henkilöstölle
- sekä arvioida
- valtuuston asettamien strategisten tavoitteiden ja talousarviotavoitteiden toteutumista
- toiminnan tarkoituksenmukaisuutta, tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta
- muita kuntalaisissa lautakunnan tehtäväksi annettuja asioita.

Arviointi- ja tarkastustoiminnan tavoitteena on varmistaa kaupunkikonsernin toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus sekä kuntalaisten etujen toteutuminen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Tarkastuslautakunnan tehtäväkenttään vaikuttavat vaatimukset talouden tasapainottamisesta, tasapainottamista koskevien suunnitelmien sisällön ja toimenpiteiden toteutuksen ja riittävyyden arvioinnin tarve.

Toimintaan vaikuttavat myös kuntakonsernin toiminnan ja palvelutuotannon organisointi, järjestämistapa ja johtaminen sekä näissä tapahtuvat muutokset.

Lisäksi lautakunnan toiminnassa tulee ottaa huomioon kulloinkin voimassa olevien ohjausasiakirjojen rakenne ja sisältö sekä ne muutostekijät, jotka vaikuttavat kaupunkikonsernin ja sen eri osien toimintaan ja tulokseen. Toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvia muutoksia muun muassa lainsäädännöstä sekä lisääntyvästä kuntarajat ylittävästä yhteistyöstä johtuen.

Toiminnan kehittäminen

Tarkastuslautakunnan tavoitteena on tukea valtuuston päättämien strategisten tavoitteiden toteutumista toimintajatuksensa mukaisesti. Tavoitteiden toteutumista tuetaan arviointitoiminnalla, jossa tarkastellaan asetettujen tavoitteiden toimeenpanoa, toteutumista ja vaikutuksia organisaation eri tasoilla ja toiminnoissa. Arviointitoiminnalla pyritään kattamaan olennaisimmiksi katsotut asiakokonaisuudet tai toiminnot valtuustokauden aikana. Arviointitoiminnan tuloksista raportoidaan kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan toiminnan sisältöön vaikuttavat muun muassa toimintaympäristössä ja kaupungin omassa toiminnassa tapahtuvat muutokset ja kulloinkin asetetut tavoitteet. Tarkastuslautakunnan toimintatapoja ja toiminnan sisältöä kehitetään jatkuvasti vastaamaan eteen tulevia haasteita.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

Määrärahat, 1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Tarkastuslautakunta							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	468	480	480	480	480	480	480
Toimintakate	-468	-480	-480	480	-480	-480	-480
Muutos-%	-9,3 %	2,6 %	0 %	0%	0 %	0 %	0 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Tarkastuslautakunta

MUUTOKSET KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Ei muutoksia				

LAUTAKUNNAN HTV

Henkilötyövuodet (htv)	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Tarkastuslautakunta	5	5	5	5	5	5	5

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Riitta Liuksa

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISEN SUUNNASTA JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN ASETTAMISELLE

Sosiaali- ja terveystalouden kannalta oleellista on pystyä vastaamaan kuntalaisten palvelutarpeisiin luomalla puitteet hyvinvoinnille, lisäämällä tuottavuutta ja ehkäisevää työtä sekä parantamalla palveluiden kohdentuvuutta ja vaikuttavuutta asiakaskeskeisten ja tarvelähtöisten palveluprosessien kautta. Tämä vaatii uudenlaista ja laajempaa yhteistyötä kaupungin toimijoiden, kolmannen sektorin, yksityisten palveluntuottajien sekä kuntalaisten kesken. Oman palvelutuotannon osalta keskitytään ehkäisevän työn lisäämiseen, tuottavuuden ja tehokkuuden parantamiseen sekä avopalveluiden osuuden kasvattamiseen. Kuntalaisten omaa aktiivisuutta tuetaan sekä osallistumista omien palveluidensa suunnitteluun lisätään. Hyvinvointitoimialan toiminnan strategiset painopisteet ovat:

1) Asiakaslähtöisten, vaikuttavien ja tehokkaiden hoito- ja palveluketjujen kehittäminen

Asiakastarpeen muutokset: Työikäisistä useampi kuin joka neljäs kokee työkykynsä heikentyneeksi ja suurimmista kaupungeista yleisimmin Turussa ihmiset kokevat terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi (42%). Sairastavuusindeksien perusteella turkulaisten ongelmat ovat korostuneesti mielenterveyden puolella ja mielenterveysindeksi 145 on suorastaan hälyttävä. Terveystalouden kannalta huolestuttavaa on myös ylipainon lisääntyminen ja suuri vapaa-ajallaan liikuntaa harrastamattomien määrä. Positiivisena kehityksenä voidaan nähdä alkoholiperäisten sairauksien määrän lievä väheneminen. Vaikuttavien ja tehokkaiden hoito- ja palveluketjujen kehittämisen kannalta tärkeimpiä painopisteitä ovat niin somaattisten sairauksien kuin mielenterveyden häiriöiden ja päihdeongelmien osalta: perustason palveluiden vahvistaminen, sairaalatoimintojen kehittäminen (varhainen hoidon aloitus, lyhyemmät hoitoajat, akuuttihoitoon jälkeisen kuntoutuksen kehittäminen) ja paljon palveluita käyttävien palveluiden integraatio. Päihdeongelmien hoidossa kriittinen vaihe on siirryttäessä laitoshoidosta kotiin. Tällöin tapahtuu herkästi putoamista palveluiden piiristä, mikäli perustason palvelut eivät riitä vastaamaan palvelutarpeeseen tai osaaminen ei ole riittävä. Uudet teknologiat lisäävät omahoitoon mahdollisuuksia.

2) Lapset, nuoret ja lapsiperheet saavat tarvitsemaansa tukea riittävän aikaisin. Lastensuojelun palvelurakenne uudistetaan avohuoltoon ja perhehoitoon painottuvaksi.

Asiakastarpeen muutokset: Lapsiperheet tarvitsevat toimivia, kattavia ja helposti saavutettavia peruspalveluja. Kun tukea tarvitaan, avun on oltava saatavilla. Oikeaan aikaan saatu ja oikea ennaltaehkäisevä ja varhainen tuki on tehokasta. Uuden sosiaalihuoltolain mukainen kotipalvelu on tärkeä tukimuoto. Varhaisen tuen saatavuutta ja palveluohjauksia on parannettava – myös puhelin- ja e-palveluina. Palvelujen on pystyttävä nykyistä paremmin vastaamaan lasten, nuorten ja perheiden yksilöllisiin ja myös ikäryhmäkohtaisiin tarpeisiin. Palveluiden vaikuttavuus vaatii moniammatillista yhteistyötä, uusia työmuotoja, jalkautumista

ja asiantuntijatuken viemistä peruspalveluihin. Kolmannen sektorin palveluja on hyödynnettävä nykyistä paremmin. Myös uusia kumppanuuksia tarvitaan, tästä Vamos-yhteistyö on esimerkki. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden psykososiaalisten palveluiden palveluketju täytyy avata, resurssi- ja työnjako selkeyttää vastaamaan nykyistä paremmin tarvetta. Lastensuojelun palvelu- ja kustannusrakenne vaatii oikaisemista, jotta resursseja on käytettävissä riittävästi varhaisen tuen ja avohuollon palveluissa. Perhehoitoon lisääminen on edelleen sijaishuollon suuri haaste. Rakenteen lisäksi myös toiminta vaatii kehittämistä. Erityisesti murrosikäisten kanssa työskentelyyn tarvitaan uusia keinoja. Jälkihuollossa tuetun asumisen TALK-malli on osoittautunut toimivaksi ja taloudellisesti järkeväksi. Toiminnan pysyvyys varmistetaan. On aivan oleellista vaikuttaa mielenterveyden häiriöistä ja päihdeongelmista sairastavien perheiden vuorovaikutukseen silloin kun lapset ovat pieniä. Tarpeen ja toimenpiteiden tulee kohdata toisensa oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

3) Tuetaan ikääntyvien ja vammaisten henkilöiden osallisuutta ja toimintakykyä sekä kehitetään palvelurakennetta avopalvelupainotteisemmaksi

Asiakastarpeen muutokset: Yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa ja lisäksi yli 85-vuotiaiden väestöosuuden kasvu aiheuttaa palvelutarpeen kasvua (2013 lopussa 85-vuotta täyttäneistä säännöllisten vanhustalouden palveluiden piirissä oli 53%). Ihmiset kuitenkin säilyvät terveisinä ja hyväkuntoisina entistä pidempään. Muistisairauksien ilmaantuminen on siirtynyt hiukan myöhempään ikäluokkiin, mutta koska väestö elää pidempään, kokonaisuudessaan muistisairaiden määrä on merkittävästi lisääntynyt. Tämä lisää palvelujen tarvetta absoluutisessa määrässä mitattuna. Myös dementia kuuluu linsyynä on lisääntynyt 2,6-kertaisesti 20 vuodessa. Syöpätaudit, liikalihavuus ja päihteiden käyttö ovat lisääntyneet. Turkulaisten 70-vuotiaiden tutkimuksessa havaittu diabeteksen yleistymisen ja keskimääräisen verensokeritason nousu 20 vuoden takaiseen verrattuna enteilevät merkittävästi isompia kustannuksia diabeteksen oheissairauksien ja pitkäaikaishoidon osalta kuin parikymmentä vuotta vanhemmassa ikäryhmässä. Diabeteksen yleistymisen ikäihmisillä lisää myös laitoshuoltoon joutumisen riskiä, koska diabeetikot joutuvat pysyvään laitoshuoltoon keskimäärin muuta väestöä nuorempina. Elinajan odotteen pidentyminen puolestaan voi pidentää kallista sairastelu- ja raihnaisuusvaihetta. Ikäihmisten palveluiden kannalta oleellista on tukea ihmisten omaa aktiivisuutta ja toimintakykyä palveluohjauksella ja kattavilla ehkäisevillä palveluilla. Palveluiden tuottamisessa hyödynnetään vapaaehtoistyötä, kolmatta sektoria sekä yksityisiä palveluntuottajia entistä laajemmin. Omassa palvelutuotannossa jatketaan toiminnan tehostamista ja kehittämistä. Palvelurakenteen muutosta edistetään sekä vanhus- että vammaispalveluiden puolella.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Hyvinvointitoimiala

Koko toimialan kannalta tärkeitä kehittämisiäalueita ovat:

1. Palveluiden kohdentaminen, asiakasosallisuus ja oma hoito
2. Toiminnallinen vaikuttavuus ja taloudellinen tehokkuus
3. Sote- uudistus ja lainsäädännön muutokset

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Sosiaali- ja terveyslautakunta							
Toimintatuotot	82.654	76.078	81.781	81.781	82.190	83.012	84.257
Valmistus omaan käyttöön	171	0	0		0	0	0
Toimintakulut	684.330	664.864	664.931	666.409	669.050	672.832	676.438
Toimintakate	-601.505	-588.786	-583.150	-584.628	-586.860	-589.820	-592.180
Muutos-%		2,1 %	-1,0 %	-0,7 %	0,4 %	0,5 %	0,4 %

INVESTOINNIT

1.000 €	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Sosiaali- ja terveyslautakunta							
Investointikulut	718	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustuotot	0	0	0	0	0	0	0
NETTO	-718	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Muutos-%	%	39,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

MUUTOKSET KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	1.430	1.430	1.430	1.430
Menojen vähennys (Käyttötalous ts, menot)		-630	-3.530	-10.040
Yhteensä	1.430	800	-2.100	-8.610

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Hyvinvointitoimiala

MUUTOKSET KH

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Sisäisen vuokrajärjestelmän vaikutus ateriakustannusten nousuun (Käyttötalousosa, menot)	48			
Yhteensä	48			

TOIMIALAN HTV

Henkilötyövuodet (htv)	TOT 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Sosiaali- ja terveyslautakunta	4659	4607	4574	4574	-20 htv	+/-0	+/-0
Lisätietoja:							

STRATEGISET TAVOITTEET

Tavoite 1: Asiakslähtöisten, vaikuttavien ja tehokkaiden hoito- ja palveluketjujen kehittäminen	Strateginen linjaus: 2.1.2		Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.3				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantuminen ja avohoitopainotteisuuden lisääntyminen: jonotusaika psykiatriseen erikoissairaanhoidon (avokäynnit) mediaani	50 vrk	-	vähenevä	vähenevä	vähenevä	vähenevä	vähenevä
Kiireettömän lääkärivastaanoton jonotusaika lyhenee terveyskeskuksessa	keskim. 4vkoa	max 4 viikkoa	3-4 viikkoa	3-4 viikkoa	2-3 viikkoa	2 viikkoa	2 viikkoa
Terveysasemien asiakkaat/ työvoima	..	lähtöarvo	..	..	..	..	..
Suunterveydenhuollon asiakkaat/työvoima	247,7	..	kasvava	kasvava	kasvava	kasvava	kasvava
Jatkohoitojonojen lyheneminen sairaanhoitopiiristä . - jatkohoitojono Shp:stä, potilaita keskimäärin /vk - siirtoviivepäivien määrä /kk - korotetun maksun osuus siirtoviivepäivistä	30 616 66%	<25 <400 < 50%	<10 <100 < 30%	<10 <100 < 30%	<5 <50 < 20%	<5 <50 < 20%	<5 <50 <20%
Oman sairaalahoidon tehostuminen. - Akuutin hoidon osastoryhmän hoitajaksojen mediaali ja keskiarvo - Kuntouttavan hoidon osastoryhmän kotiuttamis-% takaisin kotiin	.. 11,4vrk 66,5 %	< 6vrk < 10vrk > 72,5%	< 6vrk < 10vrk > 85%	< 6vrk < 10vrk > 85%	< 6vrk < 10vrk > 85%	< 6vrk < 10vrk > 85%	< 6vrk < 10vrk > 85%
Tavoitteen kuvaus: Ajoissa annetut ja hyvin kohdennetut peruspalvelut ovat hyvää ehkäisevää työtä. Oikea-aikainen ja oikean tason palvelu vähentää korjaavien ja erityispalveluiden tarvetta. Korjaavat ja erityispalvelut sairaanhoidossa järjestetään tehokkaasti, oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti. Palveluiden toteuttamisen keskeinen lähtökohta on asiakslähtöisyys.							

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Hyvinvointitoimiala

Tavoite 2: Lapset, nuoret ja lapsiperheet saavat tarvitsemaansa tukea riittävän aikaisin. Lastensuojelun palvelurakenne uudistetaan avohuoltoon ja perhehoitoon painottuvaksi.	Strateginen linjaus: 2.1.2		Muut toteutettavat linjaukset 2.1.3				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Lastensuojelun asiakkaana olevien 0-17 vuotiaiden määrä ja osuus ikäryhmästä laskee. (Shl:n muutos muuttaa määrittelyä 4/2015 lähtien.)	2937 10,3 %	aleneva	aleneva, uusi lähtö- taso	aleneva, uusi lähtö- taso	aleneva	aleneva	aleneva
Konsultaatioiden määrä lisääntyy 13-18 –vuotiaiden nuorten psykiatrisessa hoidossa	tietoa ei saada	määritellään ja otetaan käyttöön mittari	lähtöarvo	lähtöarvo	lisääntyy	lisääntyy	lisääntyy
Lasten ja nuorten mielenterveysongelmista johtuvien perusterveydenhuollon kontaktien osuus kaikista ikäryhmän kontakteista	603 / 2,08 %	määritellään mittari	pysyy samana tai lisääntyy	pysyy samana tai lisääntyy	pysyy samana tai lisääntyy	pysyy samana tai lisääntyy	pysyy samana tai lisääntyy
Lastensuojelun kokonaiskustannusten jakautuminen avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin. Avohuollon osuus kasvaa.	43587172 € avohuolto 15,5%, sijoitukset 84,5% alustava	avohuollon osuus nousee	avohuollon osuus nousee	avohuollon osuus nousee	avohuollon osuus nousee	avohuollon osuus nousee	avohuollon osuus nousee
Tavoitteen kuvaus: Palveluketjuja kehitetään toimivammiksi ja vaikuttavammiksi lisäämällä ehkäisevän työn osuutta ja painottamalla avopalveluja. Lastensuojeluun vastataan ensisijaisesti ennaltaehkäisevien toimenpiteiden, perhetyön sekä avohuollon keinoin. Sijaishuollossa tavoitteena on löytää entistä suuremmalle osalle lapsia sijaisperheitä, jotta laitossijoitusten tarve vähenee.							

Tavoite 3: Tuetaan ikääntyvien ja vammaisten henkilöiden osallisuutta ja toimintakykyä sekä kehitetään palvelurakennetta avopalvelupainotteisemmaksi	Strateginen linjaus: 2.1.2		Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1 ja 2.1.3				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kotona asuvien +75-vuotiaiden määrä kasvaa	90 %	90,1%	90,3%	90,3%	90,3 %	90,4 %	90,5%
Ympäri vuorokautiseen hoitoon siirtyvien keski-ikä myöhentyy	84v 4kk	84v 11kk	85 v	85 v	85v 1kk.	85v 1kk	85v 1kk
Omaishoidon tukea saavien 75 vuotta täyttäneiden osuus kasvaa	3,2 %	3,2%	3,4%	3,4%	3,5%	3,6%	3,7%
Laitoshoidon osuus kehitysvammaisten henkilöiden pitkäaikashoidossa laskee	23%	16%	14%	14%	9%	8%	6%
Tavoitteen kuvaus: Ehkäisevä työ on toimintaa ongelmatilanteiden välttämiseksi sekä yksilön ja yhteisön varhaista vastuunottoa itsestään ja muista. Oikea-aikaisella ja tasoisella palvelulla pyritään tukemaan ikäihmisten sekä vammaisten henkilöiden kotona asumista ja selviytymistä. Palveluohjausta ja monialaisiin kumppanuuksiin pohjautuvaa ehkäisevää työtä vahvistetaan. Asumispalvelut järjestetään tehokkaasti, oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti.							

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Timo Jalonen

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISEN SUUNNASTA JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN ASETTAMISELLE

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisema Koulutus ja tutkimus vuosina 2011 – 2016 Kehittämissuunnitelma linjaa toimialan järjestämien palvelujen kehittämistä valtakunnallisesti. Suunnitelman voimassaoloaikana on laadittu Turun kaupungin paikallinen kehittämissuunnitelma: kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyi 27.8.2014 koulutuksen järjestäjän paikallisen kehittämissuunnitelman vuosille 2015 – 2020. Uusi valtakunnallinen kehittämissuunnitelma valmistuu pian hallitusohjelman laatimisen jälkeen syksyllä 2015.

Kehittämistyön keskiössä on nuorisotakuun toteuttaminen, osallisuus ja koulutuksellinen tasa-arvo, vieraskielisen väestön kielitaidon kehittäminen, hyvinvoinnin lisääminen sekä käyttöenergiansäästö. Kehittämistyössä tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunkitasolla, seudullisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin.

Turku on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä vuosiksi 2015 – 2016 perusopetusryhmien pienentämiseen valtionavustusta 1.257.900 euroa. Lisäksi Turku on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustusta tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin 2.160.000 euroa vuosiksi 2015 – 2016.

Toisen asteen koulutuksen vetovoimaa ja laatua kehitetään sekä läpäisyastetta pyritään edelleen vahvistamaan puut-

tumalla keskeyttämisen syihin ja tukemalla valmistumista sekä kehittämällä pedagogiikkaa.

Opettajien pedagogista osaamista, TVT-valmiuksia ja työelämäyhteyksiä vahvistetaan.

Opiskelijoiden osallisuutta ja tasa-arvoisuutta vahvistetaan.

Valtionosuuteen oikeuttavat paikat pidetään käytössä talousarvion sallimissa rajoissa.

Kaupunginhallitus päätti 23.3.2015 perustaa työryhmän selvittämään mahdollista toisen asteen koulutuksen yhtiöittämistä. Työ valmistuu vuoden 2015 loppuun mennessä. Tarvittavia jatkotoimenpiteitä tehdään vuoden 2016 aikana.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarvioesityksessä ei ole voitu varautua toimintoihin, joiden osalta puuttuvat valtion päätökset ja joiden rahoittamiseen on saatavissa valtionosuuksia. Tällä sopimuksella kaupunginvaltuuston on sitouduttava talousarviovarauksiin, joiden toteutuminen edellyttää lisätalousarviota ja muulla tavoin huomioon ottamista, jos valtio tekee näiden rahoittamiseksi positiiviset päätökset.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kasvatus- ja opetuslautakunta							
Toimintatuotot	30.811	28.842	27.695	27.695	27.788	28.066	28.486
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	309.953	309.206	311.041	312.244	313.268	314.986	316.556
Toimintakate	279.142	280.364	283.346	-284.549	285.480	286.920	288.070
Muutos-%	%	0,4 %	1,1 %	1,5 %	0,3 %	0,5 %	0,4 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Sivistystoimiala

INVESTOINNIT

1.000 €	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kasvatus- ja opetuslautakunta							
Investointikulut	746	1.475	1.865	1.865	1.400	3.200	166
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0		0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustuotot	0	0	0		0	0	0
NETTO	-746	-1.475	-1.865	-1.865	-1.400	-3.200	-166
Muutos-%		97,7 %	26,4 %	26,4 %	-24,9 %	128,6 %	-94,8 %

MUUTOKSET KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	3 477	3 477	3 477	3 477
Lautakunnan lisäyksen vähentäminen (Käyttötalous, menot)	-2 446			
Menojen vähennys (Käyttötalous ts, menot)		-297	-1 677	-4 897
Yhteensä	1 031	3 180	1 800	-1 420

MUUTOKSET KH

1.000 €	2016	2017	2018	2019
"Sisäisen vuokrajärjestelmän vaikutus ateriakustannusten nousuun" (Käyttötalousosa, menot)	173			
Yhteensä	173			

TOIMIALAN HTV

Henkilötyövuodet (htv)	TOT 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kasvatus- ja opetuslautakunta	3725	3707*	3619	3619	3619	3610	3610

Lisätietoja:

*) Alkuperäinen tavoite oli 3688 htv. Tavoitetasoa muutettiin aamu- ja iltapäivätoiminnan siirtymisen sivistystoimialalle ja psykologitoiminnan siirron hyvinvointitoimialalle perusteella (toteutettiin 1.1. 2015).

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Sivistystoimiala

STRATEGISET TAVOITTEET

Kunnallisen ja hankitun päivähoitopalvelun osuudet (%) peruspäivähoidossa	Strateginen linjaus: 2.2.5		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kunnallisen ja yksityisen päivähoidon suhteellinen osuus (%)	75/25	73/27	72/28	72/28	71/29	70/30	70/30
Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkon uudistaminen, palvelujen kohdentaminen oikea-aikaisesti alueille Varhaiskasvatuksen palveluiden asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa (kunnallinen/yksityinen, %)							

Toisen asteen läpäisyä parannetaan keskeyttämiä vähentämällä	Strateginen linjaus: 2.2.7		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Keskeyttämisprosentti:							
- lukio (%)	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8
- ammatillinen koulutus (%)	8,9	8,5	8,0	8,0	8,0	7,7	7,5
Tavoitteen kuvaus: Toisen asteen läpäisyä parannetaan keskeyttämiä vähentämällä							

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen	Strateginen linjaus: 2.2.7		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Alle 30-vuotiaiden määrä aikuis-koulutuksessa							
- ammatillinen	2693	2700	2750	2750	2500	2500	2500
- yleissivistävä	2200	2200	2210	2210	2150	2150	2150
Tavoitteen kuvaus: Nuorisotakuun piirissä olevien osuus lisääntyy aikuiskoulutuksessa. (Osa nykyisestä rahoituksesta päättyy/vähenee 2016 lopussa.)							

Palveluverkon tarkastelu	Strateginen linjaus: 2.2.6		Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.8, 3.2.2, 3.2.7				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Palveluverkon tarkastelu toteutetaan	tehty		tehdään keväällä	tehdään keväällä		tehdään keväällä	
Tavoitteen kuvaus: Valmistellaan seuraava palveluverkkoselvitys kevätkaudella 2016.							

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Sivistystoimiala

Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen	Strateginen linjaus 2.3.5		Muut toteutettavat linjaukset: Kuntalaki, opetuslainsäädäntö				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Lisätään lasten ja nuorten osallisuutta oppilaitoksissa	laki laadittu	laki voimaan 1.1. 2015	Lasten Parlamentin, nuori-sovaltuuston ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaprosessin tarkastelu	Lasten Parlamentin, nuori-sovaltuuston ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaprosessin tarkastelu	Toimeenpano	Valmis	Valmis
Tavoitteen kuvaus: Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa.							

Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen	Strateginen linjaus 2.2.2		Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.1, 3.2.3				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Opetuksen toimintakulttuurissa digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen, OPEKAN selvitysten mittari, opettajien itsearviointi	2,28/4		2,5/4	2,5/4	2,6/4	2,7/4	2,8/4
Tavoitteen kuvaus: Sivistystoimiala avoinna 24/7 –periaatteella (Opeka on verkkopohjainen työkalu, jolla opettajat ja koulu voivat arvioida koulunsa tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön tasoa. Se antaa opettajille sekä koulun ja kunnan edustajille tietoa heidän omista TVT-valmiuksistaan suhteessa muihin opettajiin, kouluihin ja valtakunnalliseen tilanteeseen).							

KULTTUURILAUTAKUNTA LIIKUNTALAUTAKUNTA NUORISOLAUTAKUNTA

Tiilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Minna Sartes

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISEN SUUNNASTA JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN ASETTAMISELLE

Vapaa-aikatoimiala toteuttaa Turku 2029 kaupunkistrategiasta erityisesti seuraavia kohtia: kaupunki pyrkii omalla toiminnallaan kaventamaan hyvinvointieroja, palveluiden kysyntää ennakoimalla palvelut kohdennetaan oikea-aikaisesti sinne, missä niiden vaikuttavuus on suurin sekä hyvinvoinnille keskeistä on aktiivinen elämäntapa, jonka edellytyksiä parannetaan.

Turku 2029 kaupunkistrategian lisäksi on kaksi strategista ohjelmaa.

Hyvinvointi ja aktiivisuus –ohjelman pääteemat ovat:

- 1) Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen,
- 2) Osaava ja oppiva kaupunkilainen ja
- 3) Aktiivinen kaupunkilainen.

Kilpailukyky ja kestävä kasvu –ohjelman pääteemat ovat :

- 1) Yrittävä ja osaava kaupunki,
- 2) Vaikuttava ja uudistuva kaupunki sekä
- 3) Rakentuva kaupunki ja ympäristö.

Vapaa-aikatoimiala toteuttaa sopimuksissa eritellyillä tavoilla kummankin ohjelman linjauksia.

Aktiivinen kaupunkilainen –osioon on valittu seuraavat strategiset linjaukset:

- Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle
- Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa
- Aktiivista elämäntapaa edistävät palvelut kohdennetaan hyödyntämällä paremmin asukas- ja asiakastietoa
- Vahvistetaan aluenäkökulmaa asuinalueiden ominaispiirteitä hyödyntämällä
- Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa
- Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuuriin osallistumisen muotoja
- Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi.

Toimiala toteuttaa em. linjauksia ja on määritellyt perustehtäväkseen ”Tarjoamme turkulaisten arkeen ja juhlaan iloa, elämyksiä, liikettä, tietoa ja taitoa” ja tahtotilakseen ”Hyvän elämän Turku.”

Toimialan lautakunnat toteuttavat aktiivinen kaupunkilainen ohjelmaa perustehtävissään, tahtotiloissaan ja valituissa painopisteissään.

Kulttuurilautakunta

- perustehtävä: Kulttuuri luo jokaiselle pysyvää pääomaa muuttuvassa ajassa
- tahtotila: Kulttuuri on erottamaton osa turkulaisten elämää ja syy tulla Turkuun. Turku on kansainvälisesti korkeatasoinen ja ennakkoluuloton kulttuurikaupunki.
- painopisteet: Kulttuuri kaikkien saataville, Ajassa elävät palvelut, Turkulaiset kulttuurin luojina, Huippuyksiköt ja magneettita-pahtumat sekä Toimivat tilat.

Liikuntalautakunta

- perustehtävä: Liikkuminen elämäntavaksi!
- tahtotila: Turku liikuttaa – kaikkia!
- painopisteet: Liikunnallinen ja yhteisöllinen elämä, Liikuvat nuoret, Houkuttelevat liikkumisolosuhteet, Vireä seuratoiminta sekä Menestyvä urheilukulttuuri

Nuorisolautakunta

- perustehtävä: Nuorisopalvelut mahdollistaa, tukee ja turvaa lasten ja nuorten kasvua, tasapainoista elämää sekä omaehtoista toimintaa.
- tahtotila: Lapsilla ja nuorilla on hyvä olla ja luottamus tulevaisuuteensa.
- painopisteet: Yhdenvertaisuuden edistäminen, Osallisuuden lisääminen, Nuoruuden arvostus, Monitoimitilat sekä Palvelut ja elämykset.

Kaupungin omat kulttuuripalvelut mahdollistavat kulttuurin perustarjonnan, jota vapaa kenttä täydentää. Matalan kynnyksen kulttuuripalvelujen lisäksi tarvitaan vetovoimaisia huipputuotantoja, jotka kasvattavat kaupungin matkailullista kiinnostavuutta ja kilpailukykyä. Liikuntapalvelut toteutetaan paikallisella ja alueellisella yhteistyöllä, luomalla terveyttä edistävän liikunnan mahdollisuuksia, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja ja järjestämällä liikuntaa erityisesti passiivisille ja erityisryhmille. Lapsille ja nuorisolle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua tasavertaisesti kulttuuri-, liikunta ja vapaa-ajan toimintaan sekä nuorisopalveluihin ja palveluiden suunnitteluun. Ennaltaehkäisevät palvelut ja virikkeellinen toiminta ylläpitävät lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Vapaa-aikatoimiala

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kulttuurilautakunta							
Toimintatuotot	4.256	3.494	3.369	3.369	3.386	3.420	3.471
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	36.482	36.213	35.669	36.544	36.686	36.880	37.061
Toimintakate	-32.226	-32.719	-32.300	-33.175	-33.300	-33.460	-33.590
Muutos-%	%	1,5 %	-1,3 %	1,4 %	0,4 %	0,5 %	0,4 %

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikuntalautakunta							
Toimintatuotot	3.999	4.073	4.122	4.122	4.139	4.176	4.239
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	21.838	21.833	21.972	22.322	22.409	22.537	22.669
Toimintakate	-17.839	-17.760	-17.850	-18.199	-18.270	-18.360	-18.430
Muutos-%	%	-0,4 %	0,5 %	2,5 %	0,4 %	0,5 %	0,4 %

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Nuorisolautakunta							
Toimintatuotot	1.928	1.344	1.430	1.430	1.430	1.443	1.858
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	11.742	9.518	9.630	9.720	9.750	9.803	10.248
Toimintakate	-9.814	-8.174	-8.200	-8.290	-8.320	-8.360	-8.390
Muutos-%	%	-16,7 %	0,3 %	1,4 %	0,4 %	0,5 %	0,4 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Vapaa-aikatoimiala

INVESTOINNIT

1.000 €	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kulttuurilautakunta							
Investointikulut	440	435	475	475	945	475	540
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	10						
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	-430	-435	-475	-475	-945	-475	-540
Muutos-%	%	1,2 %	9,2 %	9,2 %	98,9 %	-49,7 %	13,7 %

1.000 €	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikuntalautakunta							
Investointikulut	116	300	370	370	680	420	200
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	-116	-300	-370	-370	-680	-420	-200
Muutos-%	%	158,6 %	23,3 %	23,3 %	83,8 %	-38,2 %	-52,4 %

1.000 €	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Nuorisolautakunta							
Investointikulut	51	85	90	90	120	120	120
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	-51	-85	-90	-90	-120	-120	-120
Muutos-%	%	66,7 %	5,9 %	5,9 %	33,3 %	0 %	0 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Vapaa-aikatoimiala

MUUTOKSET KJ

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2016	2017	2018	2019
Joulun viestintä ja markkinointi (Käyttötalous, menot)	-24	-24	-24	-24
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	899	899	899	899
Menojen vähennys (Käyttötalous ts, menot)		-35	-195	-555
Yhteensä	875	840	680	320

1.000 €, Liikuntalautakunta	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	349	349	349	349
Menojen vähennys (Käyttötalous ts, menot)		-9	-89	-289
Yhteensä	349	340	260	60

1.000 €, Nuorisolautakunta	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	90	90	90	90
Menojen vähennys (Käyttötalous ts, menot)		-10	-50	-140
Yhteensä	90	80	40	-50

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Vapaa-aikatoimiala

TOIMIALAN HTV

Henkilötyövuodet (htv)	TOT 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Vapaa-aikatoimiala	638 (680,6: sis. ippe)	626	611,5	611,5			
Kulttuurilautakunta	429,8	423,5	412	412			
Liikuntalautakunta	95,7	95	94	94			
Nuorisolautakunta	113,5 (155,1 : sis. ippe)	107,5	105,5	105,5			
Lisätietoja:							

STRATEGISET TAVOITTEET

Aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi	Strateginen linjaus: 2.3.7		Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1, 2.3.1				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Turkulaisten aktiivisen harrastamisen ja osallistumisen (kulttuuri ja liikunta, FCG summaa-va mittari) kehittyminen	-	uusi mittari	seuranta alkaa	seuranta alkaa	tavoite määritellään -16 perusteella	tavoite määritellään -16 perusteella	tavoite määritellään -16 perusteella
Tavoitteen kuvaus: Aktiivinen vapaa-aika tarjoaa elämään sisältöä ja on olennainen osa hyvän elämän perustaa. Aktiivinen kaupunkilainen voi hyvin.							

Kumppanuus ja vuorovaikutus kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa	Strateginen linjaus: 2.3.2		Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.1				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyön edistymisen	valmistelu käynnistetty	yhteistyösuunnitelma	uusia yhteistyömuotoja	uusia yhteistyömuotoja	seuranta ja mittarit määritellyt	tavoite määritellään -17 seurannan perusteella	tavoite määritellään -17 seurannan perusteella
Tavoitteen kuvaus: Palveluissa tarkastellaan tuottamistapoja kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyönä sekä tuotetaan niitä enenevästi kumppanuudella. Yhteistyötä tehdään kaupungin toimijoiden varmistamana niin, että kansalais- ja järjestötoiminta on vahvasti mukana ja vastuussa.							

KAUPUNKISUUNNITTELU- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA RAKENNUSLAUTAKUNTA TURUN KAUPUNKISEUDUN JOUKKOLIKENNELAUTAKUNTA TURUN KAUPUNKISEUDUN JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Markku Toivonen

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISEN SUUNNASTA JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN ASETTAMISELLE

Strategiasta sekä maankäytön suunnittelua säätelevästä maankäyttö- ja rakennuslaista toimialalle ja lautakunnille johdetut tavoitteet pannaan talousarviokausittain täytäntöön strategisella sopimuksella, johon sisältyvät seuraavat strategiset painopisteet:

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

Yrittävä ja osaava kaupunki (Kilpailukyky ja kestävä kasvu)

Turun alueen kilpailukyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla (3.1.1)

- Kampus tiedepuisto, Blue Industry Park

Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja (3.1.3)

- Lentoliikennettä ja lentoaseman ympäristöä Suomen kakkoskenttänä kehitetään matkustaja- ja rahtiliikenteen kasvattamiseksi. Käynnistetään nykyaikaisen matkakeskusten rakentaminen.
- Valmistellaan LogiCity, Blue Industry Park ja Matkakeskus -hankkeiden kaavat ja hankkeiden toteuttamista edellyttämät toteutussuunnitelmat sopimusten ja ohjelmien mukaisesti.

Turkua kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina (3.1.5)

- Valmistellaan matkailua, kongressi- ja tapahtumatoimintaa edistäviä asemakaavoja ja niiden toteuttamista edellyttävät yleisten alueiden toteutussuunnitelmat sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti.

Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan (3.1.6)

- Uusien ja laajennettavien opinahjojen toteuttamista ja opiskelija-asumisen lisäämistä edellyttävät asemakaavat ja yleisten alueiden toteutussuunnitelmat valmistellaan sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti.

Vaikuttava ja uudistuva kaupunki (Kilpailukyky ja kestävä kasvu)

Tuottavuutta ja uudistumiskykyä kasvatetaan edistämällä innovaatioita (3.2.1)

- Kokeillaan rohkeasti uusia palvelumalleja ja uusia toimintatapoja yhdessä kumppanien kanssa. Joustavoitetaan kaavoitusta hyödyntäen kumppanien ja ulkoisten asiantuntijuutta ja resursseja nykyistä laajemmin.

Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä (3.2.2)

- Tuloksellisuutta ja mitattavia tavoitteita korostetaan kaikessa toiminnassa.

- Hyvällä johtamisella varmistetaan, että keskitytään niihin asioihin, jotka ovat tärkeimpiä sovitun lopputuloksen saavuttamiseksi
- Maankäytön hankkeet ohjelmoidaan, toteutetaan ja seurataan yhteisesti toimialarajat ylittäen
- Maankäytön yhteinen toimintamalli otetaan vaiheittain käyttöön.

Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä (3.2.3)

- Asiakkaiden itsepalvelumahdollisuuksia lisätään tarjoamalla digitaalisia ajasta ja paikasta riippumattomia palveluita.

Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla (3.2.4)

- Maankäytön hankkeiden etenemisen seurantaan otetaan käyttöön yhteinen toimialarajat ylittävä työväline.
- Kaavavarannon kehittymistä seurataan systemaattisesti, jotta ajantasainen tieto on helposti saatavilla.

Omistajaohjauksen vaikuttavuutta parannetaan vahvistamalla konsernimaista toimintatapaa (3.2.5)

- Konserniyhtiöiden maankäytön kehittämishankkeet toteutetaan kumppanuushankkeina sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti. Valmistellaan kumppanuushankkeiden toimintamalli

Kaupungin perustoimintaa tuetaan parantamalla tukipalvelujen laatua ja kustannustehokkuutta (3.2.6)

- Varmistetaan toiminnan edellyttämät riittävät ja asian- tuntevat paikkatieto- ja hallintopalvelut.

Tilojen käyttöä tehostetaan uudistamalla työtapoja (3.2.7)

- Kaupungin kiinteistöomistuksia ja -hankintoja tarkastellaan kriittisesti, ja niitä ryhdytään johtamaan aiempaa suurempina kokonaisuuksina. Edistetään niiden kaupungin kiinteistöjen jalostusta tai myyntiä, joista kaupunki on päättänyt luopua, (Kiinteistöliikelaitoksen kiinteistöjalostuskohteet), valmistelemalla tarvittavat asemakaavat sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti.

Rakentuva kaupunki ja ympäristö (Kilpailukyky ja kestävä kasvu)

Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina (3.3.1)

- Linnakaupungin, Kampus ja Tiedepuiston, Skanssin, LogiCityn ja Blue Industry Parkin aluekehityshankkeiden kehittämissuunnitelmat, osayleiskaavat ja asemakaavat sekä niitä palvelevat ja toteuttavat yleisten alueiden suunnitelmat valmistellaan sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti.

Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään laajalla yhteistyöllä (3.3.2)

- Keskustan kehittäminen on yksi kaupungin kärkihankkeista.
- Yleis- ja asemakaavoituksella sekä yleisten alueiden suunnittelulla edistetään keskustan kehittämistä. Yleiskaava 2029-työssä hyödynnetään käynnissä olevien keskusta-alueita koskevien erilliselvitysten tuloksia. Asemakaavat ja yleisten alueiden suunnitelmat valmistellaan vuorovaikutteisesti osallistaen.
- Keskustan asemaa kaupunkilaisten yhteisenä ja viihtyisenä olohuoneena kehitetään parantamalla korkeatasoisia julkisia kaupunkitiloja ja kävelypainotteisia alueita erityisesti jokirannassa, Kauppiaskadulla, Kauppahallin korttelissa ja Fortuna-korttelissa. Kauppatorin miljöö kohotetaan arvoiseensa asuun. Ympärivuotista houkuttelevuutta edistetään katetuilla kauppakortteilla ja helpokulkuisilla kortteiden keskinäisillä yhteyksillä.
- Varmistetaan keskustan saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus kaikilla liikennemuodoilla ja kävelyn sekä pyöräilyn edellytyksiä parannetaan.
- Keskustan toimintaedellytyksiä vahvistaa kantakaupunkia ympäröivä ja keskustaan tukeutuva uudistuvien alueiden kehä Linnanfältistä Itäharjulle.

Huomisen rakentamista edistetään maankäytön kehittämisen kokonaisvaltaisuutta, ennakkoluulottomia kumppanuuksia ja yhteistyömalleja korostavalla toimintamallilla (3.3.3)

- Otetaan käyttöön yhteinen maankäytön toimintamalli, jossa korostetaan ja kehitetään kokonaisvaltaista projekti-maista työskentelytapaa.
- Hyödynnetään kumppanien asiantuntijuutta ja resursseja asemakaavojen valmistelussa. Toimintatavalla edistetään kaupungin ja kumppanien yhteistä tahtotilaa ja suunnitelmien toteutumista.

Kaupunkirakenteen toimivuutta ja elinvoimaa vahvistetaan täydennysrakentamisella (3.3.4)

- Kaupunkirakennetta eheytetään monipuolisesti asumistoiveisiin ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaten. Osayleiskaavoja ja asemakaavoja laatimalla varaudutaan monipuolisen tonttireservin kasvattamiseen, joka lisää joustoa infran toteutuksen ja tonttien luovutuksen ajoitukseen.
- Kaavoitus kohdennetaan osaksi nykyistä yhdyskuntarakennetta tai sen välittömään läheisyyteen. Palvelujen järjestämisen kustannustehokkuus paranee, kun voidaan tukeutua olemassa olevaan palveluverkkoon. Kunnallistekniikan investointien hyödyntäminen tehostuu, liikenteen päästöt vähenevät ja kaupunkilaisten aikaa säästyy liikkumisessa.
- Kaupungin kasvun painotus suunnataan keskustaan, sitä kehystävälle kaupunkiuudistusalueille ja kohti merta. Tiivistyvillä kaupunkialueilla korostetaan rakennetun kaupunkiympäristön laatua.

Kaupungin kilpailukykyä lisätään tarjoamalla houkuttelevaa asumista kaikille (3.3.5)

- Monipuoliset ja vetovoimaiset asumisvaihtoehdot ovat työpaikkojen rinnalla keskeinen kilpailukykytekijä houkutellessa osaajia ja asukkaita kaupunkiin.
- Kaavavarantoa kasvatetaan laatimalla osayleiskaavoja ja asemakaavoja. Asuntotuotannosta vähintään 20 % tulee sijoittua kaupungin omistamille tonteille, mikä mahdollistaa kaupungin omakotitonttien ja valtion tueman (ARA) kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteutta-

misen. Pientalojen asuntotuotantoa tuetaan niin, että tonttireservi vastaa kolmen vuoden asuntotuotantarvetta. Monipuolisen tonttireservin kasvattaminen lisää joustoa infran toteutuksen ja tonttien luovutuksen ajoitukseen.

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040 (3.3.6)

- Monimuotoisuudessaan ainutlaatuisen luonnonympäristön arvojen säilymistä tuetaan aktiivisesti ja luonnon kokemisen mahdollisuuksia edistetään kestävin ja luontoa varjelevin tavoin.

Ympäristön kannalta kestävää liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä (3.3.7)

Vanhan rakennuskannan innovatiivista uusiokäyttöä lisätään yhdistämällä luovasti vanhaa ja uutta rakentamista (3.3.8)

Kaupungin vetovoimaisuutta lisätään korostamalla veden läheisyyttä ja saavutettavuutta (3.3.9)

Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristön ja palvelukanavien suunnittelulla (3.3.10)

Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen (Hyvinvointi ja aktiivisuus)

Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä (2.1.1).

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti tulee alueiden käytön suunnittelussa (MRL 5 §) edistää mm. turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista.

Ympäristöterveydenhuollon tavoite on ihmisten ja eläinten terveyden suojeleminen elinympäristössä vaikuttavilta haitallisilta tekijöiltä.

Osaava ja oppiva kaupunkilainen (Hyvinvointi ja aktiivisuus)

Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä systemaattisella osaamisen johtamisella ja laajaan verkostoitumiseen kannustamalla (2.2.1)

- Varmistetaan riittävät ja asiantuntevat resurssit toimintaympäristön muutostilanteessa. Maankäytön yhteisen toimintamallin ja kaavoitustaksan käyttöönotto edellyttää henkilöstöltä nykyistä enemmän projektin johtamistaitoja. Alati kehittyvät ICT-järjestelmät edellyttävät jatkuvaa tietojärjestelmien osaamisen kehittämistä.

Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammattikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä (2.2.6)

- Valmistellaan uusien tilahankkeiden toteuttamisen ja käytöstä poistuvien kiinteistöjen kehittämisen edellyttämät asemakaavat ohjelmointiin perustuen.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Ympäristötoimiala

Aktiivinen kaupunkilainen (Hyvinvointi ja aktiivisuus)

Vahvistetaan aluenäkökulmaa asuinalueiden ominaispiirteitä hyödyntämällä (2.3.4)

- Ympäristötoimialan eri alojen asiantuntijat osallistuvat lähiöiden kehittämishankkeisiin ja yhteistyöverkostoihin. Kaupunkisuunnittelu valmistelelee yhteistyössä muiden kanssa lähiöiden kehittämistä palvelevia yleissuunnitelmia, asemakaavoja ja yleisten alueiden suunnitelmia.

Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa (2.3.5)

- Yleiskaavat ja asemakaavat valmistellaan vuorovaikuttaisesti MRL:n edellyttämällä tavalla. Osallisuutta lisätään osana Drive Turku ja digitaalisen kaavoitusprosessin kehittämishankkeita.

Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi (2.3.7)

- Asiakaspalvelulla tuetaan kulttuurin vapaan kentän toimintaedellytyksiä mm. keskustan elinvoimaisuuden lisäämiseksi.

Rakennuslautakunta

Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä (3.2.2)

- Rakennuslupakäsittelyä joustavoitetaan. Rakennuslupakäsittelyssä huomioidaan erityisesti nopeasti liikkeelle lähteviä asumis- tai yritystilatarpeita.

Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä (3.2.3)

- Asiakkaiden itsepalvelumahdollisuuksia lisätään tarjoamalla digitaalisia ajasta ja paikasta riippumattomia palveluita.

Kaupunkirakenteen toimivuutta ja elinvoimaa vahvistetaan täydennysrakentamisella (3.3.4):

- Tiivistyville kaupunkialueilla korostetaan rakennetun kaupunkiympäristön laatua huomioiden kuitenkin, että

lupaehdoilla tai määräyksillä ei tarpeettomasti koroteta rakentamisen kustannuksia.

Kaupungin kilpailukykyä lisätään tarjoamalla houkuttelevaa asumista kaikille (3.3.5)

- Puretaan tarpeettomasti asumisen hintaa nostavaa harkinnanvaraista säännöstöä ja normistoa.

Vanhan rakennuskannan innovatiivista uusiokäyttöä lisätään yhdistämällä luovasti vanhaa ja uutta rakentamista (3.3.8):

- Arkkitehtuurissa korostetaan tietoisuutta historiallisesta jatkuvuudesta sekä vanhan ja uuden harmonisesta yhteensovittamisesta.
- Turku toimii aktiivisesti korjausrakentamiseen liittyvien valtakunnallisten määräysten kehittämisessä niin, että vanhan korjaamisesta tulee nykyistä useammin kohtuullisin kustannuksin houkutteleva vaihtoehto.

Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristön ja palvelukanavien suunnittelulla (3.3.10):

- Esteettömyys huomioidaan kaikessa kaupunkiympäristön kehittämisessä kuitenkin painottaen ratkaisuja tehtäessä todennettua tarvetta, jotta rakentamisen kustannuksia ei tarpeettomasti kasvateta.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Ympäristön kannalta kestävää liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä (3.3.7):

- Joukkoliikennettä kehitetään seudullisesta näkökulmasta edistäen käytettävyyttä arki- ja työmatkaliikenteessä.
- Toteutetaan joukkoliikenteen runkolinjasto

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040 (3.3.6):

- Edistetään materiaalikierrätystä ja jätteiden energian hyötykäyttöä kaatopaikkaläijityksen minimoimiseksi.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta							
Toimintatuotot	4.963	4.756	4.426	4.426	4.426	4.426	4.426
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	11.432	11.254	10.926	10.849	10.866	10.896	10.916
Toimintakate	-6.469	-6.498	-6.500	-6.423	-6.440	-6.470	-6.490
Muutos-%		0,4 %	0,0 %	-1,1 %	0,3 %	0,5 %	0,3 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Ympäristötoimiala

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Rakennuslautakunta							
Toimintatuotot							
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	103	100	100	100	100	100	100
Toimintakate	-103	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Muutos-%		-3,2%	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
TKS joukkoliikennelautakunta							
Toimintatuotot	26.795	34.634	34.065	34.065	35.060	35.400	35.920
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	44.268	51.992	51.515	51.507	52.560	52.980	53.570
Toimintakate	-17.473	-17.358	-17.450	-17.442	-17.500	-17.580	-17.650
Muutos-%		- 0,7%	0,5 %	0,5 %	0,3 %	0,5 %	0,4 %

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
L-S jätehuoltolautakunta							
Toimintatuotot	172	156	248*	248	248	248	248
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	172	156	248*	248	248	248	248
Toimintakate	0	0	0	0	0	0	0
Muutos-%	0 %	0 %	0 %	0%	0 %	0 %	0 %

Lisätietoja: Lautakunnan tulot ovat ulkoisia ja laskutetaan L-S jätehuolto Oy:ltä

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Ympäristötoimiala

INVESTOINNIT

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS2018	TS2019
Tilainvestoinnit							
Koneet ja kalusto							
Muut investoinnit		100.000					

TKS joukkoliikennelautakunta

	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS2018	TS2019
Tilainvestoinnit							
Koneet ja kalusto							
Muut investoinnit	1.500.000	1.500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000

Vuosina 2014 ja 2015 joukkoliikenteen rahastusjärjestelmän ja matkustajainformaatiojärjestelmän uusiminen. Toteutunut valtionapu vuonna 2014 ja arvioitu valtionapu vuonna 2015 500.000 euroa.

Vuodesta 2016 alkaen 500.000 euroa vuodessa: Joukkoliikenteen välttämätön tuote- ja palvelukehitys esim. EMV-maksaminen, asiakkaiden mobiilipalvelut, personoidut sähköiset palvelut, paikkatietoon sidottu matkustajainformaatiopalvelut jne. Investointikustannukset jaetaan kuntien asukasluvun mukaisesti, Turun osuus on 64,5 % tässä todetuista kustannuksista eli noin 320.000 euroa.

MUUTOKSET KJ

1.000 €, Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	-77	-77	-77	-77
Menojen vähennys (Käyttötalous, menot)		-13	-43	-113
Yhteensä	-77	-90	-120	-190

1.000 €, Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	-8	-8	-8	-8
Menojen vähennys (Käyttötalous, menot)		-22	-112	-302
Yhteensä	-8	-30	-120	-310

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Ympäristötoimiala

TOIMIALAN HTV

Henkilötyövuodet (htv)	TOT 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Ympäristötoimiala yhteensä	173	175	171*	171*			
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta		152	148**	148**			
Joukkoliikennelautakunta		23	23	23			

Lisätietoja:

Ympäristötoimiala yhteensä: Edellä olevasta ulkopuolisella rahoituksella noin 12 htv:tta, *) +1 htv, koska Salon kaupungin jätehuoltoasiamies siirtyy Turun kaupungin ympäristötoimialalle 1.9.2015 alkaen.

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta: Edellä olevasta ulkopuolisella rahoituksella 8,5 htv:tta, **) +1 htv, koska Salon kaupungin jätehuoltoasiamies siirtyy Turun kaupungin ympäristötoimialalle 1.9.2015 alkaen.

Joukkoliikennelautakunta: Edellä olevasta ulkopuolisella rahoituksella noin 3,5 htv:tta. Vuodesta 2016 lähtien kaikki muut henkilöstökustannukset paitsi palvelutoimiston henkilöstökustannukset jaetaan kuntien kesken asukasluvun mukaisesti (19 henkilön palkka).

Rakennuslautakunnan ja jätehuoltolautakunnan henkilötyövuodet sisältyvät toimialan lukuun.

STRATEGISET TAVOITTEET

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

Turun yleiskaava 2029	Strateginen linjaus:		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen vaiheittain	Vaihtoehtoasetelma valmis 8/2014 Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi	Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi Linjaratkaisu kh Luonnoksen valmistelu	Luonnos kh, nähtävillä olo ja lausunnot Ehdotuksen valmistelu	Luonnos kh, nähtävillä olo ja lausunnot Ehdotuksen valmistelu	Ehdotus kh, nähtävillä olo ja lausunnot	Ehdotus kv maakunta-kaavan vahvistamisen jälkeen	

Tavoitteen kuvaus:

Luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävää kasvua huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön. Yleiskaava luo puitteet maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämiseksi taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla (3.3.1, 3.3.2, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.9, 3.3.10).

Vaihtoehtojen kehityskuvien vaikutukset arvioidaan linjaratkaisun pohjaksi. Yleiskaava, selvitykset ja vaikutusten arvioinnit laaditaan vuorovaikutteisesti osallistaen (2.3.5), kehittämällä tehokasta projektimaista työskentelyä (3.3.3) ja painottamalla kustannusvaikutusten arviointia. MRL:n mukaisesti yleiskaavan sisältövaatimukseen kuuluu mm. huolehtia mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön. Valmisteluaiakataulu on synkronoitu mm. raitiotien yleissuunnitelman ja maakuntakaavan päivityksen kanssa.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Ympäristötoimiala

Monipuolinen ja riittävä tonttivaranto	Strateginen linjaus: 3.3.5		Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.4, 3.3.8, 3.3.9				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Arviointikriteeri toteutumiseksi							
- Asuinpienaloit (AO, AP, AR) k-m ²			12.500	12.500			
- Asuinkerrostalot (AK) k-m ²			102.000	102.000			
- Kaupungin maalle sijoittuvan asuinkerrosalan osuus, josta osoitetaan kaupungin omistamille tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) k-m ²			>20 % 16.000	>20 % 16.000			
- Työpaikkatontit k-m ²			48.000	48.000			

Tavoitteen kuvaus:
MAL-aiesopimuksen velvoittamana laaditun ja Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035:een pohjautuvan ja sitä toteuttavan seudullisen toimenpide- ja kaavoitusohjelman sekä asunto- ja maapoliittisen ohjelman toteuttaminen, jotta rakennemallissa asetetut ja myös yleiskaavallisina tavoitteina hyväksytyt väestö- ja työpaikkatavoitteet saavutetaan. Asemakaavoja laatimalla kasvatetaan kaavavaraa, jolla edistetään monipuolisten asumis- ja elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksia. Kaavavaranon kasvattaminen mahdollistaa toteutuksen ajoittamisen paremmin kysyntää vastaavasti. Asuntotuotannosta vähintään 20 % tulee sijoittua kaupungin omistamille tonteille, mikä mahdollistaa kaupungin omakotitonttien ja valtion tukeman (ARA) kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamisen. Kaupungin maalle kohdistuvasta asuinkerrosalasta osoitetaan kaupungin tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) 250 asunnon tuotantotavoitteen mahdollistava n. 16.000 k-m². Pientalojen asuntotuotantoa tuetaan niin, että tonttireservi vastaa kolmen vuoden asuntotuotantotarvetta.

Maankäytön yhteinen toimintamalli on käytössä	Strateginen linjaus: 3.3.3		Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.2, 3.2.3				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintamalli käytössä			Kyllä; yhteiset maankäytön strategiset hankkeet	Kyllä; yhteiset maankäytön strategiset hankkeet	Kyllä; yhteiset maankäytön hankkeet	Kyllä	Kyllä

Tavoitteen kuvaus:
Maankäytön yhteisestä toimintamallista on tehty päätös ja toimintamalli on otettu täysimääräisesti tehokkaaseen käyttöön. Toimintamallin käyttöönotto tapahtuu vaiheittain siten, että toimintamalli on ensin käytössä yhteisistä maankäytön strategisissa hankkeissa (sopimuksen kohta 4.4). Kevennettyä toimintamallia sovelletaan myös muissa toimialarajat ylittävissä maankäytön hankkeissa (sopimuksen kohta 4.5).

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät	Strateginen linjaus: 3.3.7		Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.2, 3.2.3				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Matkamäärien kehitys	22 milj. matkaa	25 milj. matkaa	+ 2 % vuoteen 2015	+ 2 % vuoteen 2015	+ 2 % vuoteen 2016	+ 2 % vuoteen 2017	+ 2 % vuoteen 2018

Tavoitteen kuvaus:
Joukkoliikennettä kehitetään seudullisesta näkökulmasta edistämällä käytettävyyttä arki- ja työmatkaliikenteessä. Tehokas ja houkutteleva joukkoliikenne koko Föli-alueella vähentää Turun keskustan ja sen sisääntuloväylien ruuhkautumista sekä lisää Turun keskustan houkuttelevuutta ostos- ja asiointikohteena.

KIINTEISTÖLIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Jouko Turto

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISEN SUUNNASTA JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN ASETTAMISELLE

Maankäyttö (3.3.1)

- Maankäytön kehittämisen uusi toimintamalli otetaan käyttöön. Kaupungin kehittäminen laajoina kokonaisuuksina tukee elinkeinoelämän kilpailukykyä ja asukkaiden viihtyvyyttä.

Keskustan ja kauppatorin elävöittäminen (3.3.2)

- Keskustan kilpailukykyä liike-elämän, kaupan, kulttuurin ja matkailun vetovoimaisena keskittymänä parannetaan tarvittavilla investoinneilla ja yhteistyöllä. Kauppatorin miljöö kohotetaan arvoiseensa asuun.

Tuotantoyhtiöiden kilpailutus (3.2.6)

- Kaupungin omistamien tuotantoyhtiöiden määräaikaiset palvelusopimukset päättyvät asteittain ja palvelujen kilpailuttamisella haetaan palveluihin kustannustehokkuutta kuitenkin palvelujen laatua unohtamatta.

Uudet hankintamallit (3.2.1)

- Hankintamenettelyjä toteutetaan valikoiduissa kohteissa siten, että ne luovat mahdollisuuksia ja kannustavat innovatiivisiin ratkaisuihin. Rakennusprojekteissa tällaisia hankintamalleja ovat mm. projektinjohtototeutus tai yhteistyömalleihin perustuvat toteutusmuodot esim. alianssi- tai IPT-toteutus (IPT = integroitu projektitoteutus).

Tilojen käytön tehokkuus (3.2.7)

- Kaupungin käytössä olevaa tilamäärää vähennetään karsimalla toimipisteverkkoa, lisäämällä yhteispalvelupisteitä ja luopumalla tiloista, joita ei enää tarvita kaupungin omaan käyttöön.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

Sähköinen asiointi (3.2.3)

- Palvelujen ja toimintojen digitalisointi mahdollistaa organisaatio- ja kustannusrakenteen keventämisen ja henkilöstön ajankäytön kohdentamisen vaativampiin tehtäviin.

Infran ja rakennusten korjausvelka (3.2.2)

- Omaisuuksien arvosta huolehtiminen on yksi Kiinteistöliikelaitoksen perustehtävistä. Tavoitteena on, että omaisuuden ns. korjausvelka ei ainakaan kasva nykyisestä vaan ennemminkin sitä saataisiin pienennettyä. Korjausvelkalla tarkoitetaan rahasummaa, joka tarvittaisiin rakennetun omaisuuden saattamiseksi nykyisiä tarpeita vastaavaan hyväksyttävään tasoon. Tavoitteen saavuttaminen turvataan sillä, että omaisuuden ylläpitoon ja korjaamiseen osoitetaan riittävästi rahaa ja resursseja. Korjausvelka kasvaa, jos omaisuutta ei ylläpidetä ja korjata riittävästi.

Henkilöstön osaaminen (henkilöstö voimavarana – ohjelma)

- Henkilöstön osaamisesta huolehtiminen on tärkeää, jotta Kiinteistöliikelaitoksen palvelutaso säilyy hyvänä. Henkilöstön koulutukseen ja osaamisen ennakointiin panostetaan, jotta valmiudet odottamattomiinkin muutoksiin olisivat kunnossa.

Ympäristö (3.3.6)

- Kestävän kehityksen periaatteet huomioidaan toiminnassa ja turvallinen elinympäristö on kaiken tekemisen tavoitteena.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kiinteistötoimiala

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Lauta- tai johtokunta							
Korvaus peruspääomasta	22.042	21.278	21.008	26.800	26.800	26.800	26.800
Liikelyjäämä/-alijäämä + poistot	92.988	87.885	63.363	60.178	60.421	60.730	60.980
Toimintatuotot *	201.196	200.457	172.744	182.672	185.153	187.746	190.325
Valmistus omaan käyttöön	2.663	1.000	2.550	2.550	2.550	2.550	2.550
Toimintakulut	110.870	113.572	111.930	125.044	127.283	129.567	131.896
Toimintakate	92.988	87.885	63.364	60.178	60.420	60.730	60.980
Muutos-%	%	-5,5 %	-27,9%	-31,5 %	0,4 %	0,5 %	0,4%

*) Toimintatuottoihin ei sisälly valmistus omaan käyttöön

INVESTOINNIT

1.000 €	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta							
Investointikulut	53.957	52.585	61.551	56.801	59.656	68.011	68.517
Rahoitusosuudet	2.972	686	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustuotot	45.405	40.000	22.500	22.500	22.500	22.500	22.500
Investointien rahavirta	-5.581	-11.899	-39.051	-34.301	-37.156	-45.511	-46.017
Muutos-%		113,2 %	228,2 %	188,3 %	8,3 %	22,5 %	1,1 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kiinteistötoimiala

MUUTOKSET KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Sairaala-alueen vesikatot, jatkuva (Investointi)	-200			
Sairaala-alueen julkisivukorjaukset, jatkuva (Investointi)	-200			
Rak.4, markätilojen kunnostus (koko talo, 2/krs) (Investointi)	-150			
Rak. 10 viemärit (Investointi)	-300			
Yli-Maaria (Investointi)	-2 000	-12 000	-9 000	
Kaupungintalon siipi (Investointi)	-1 650			
Logomon silta (Investointi)	-1 000			
Kauppatori (Investointi)	-500			
Funikulaari (Investointi)	1 250	1 250		
Tilainvestointien vähentäminen sote-kiinteistöratkaisun johdosta (Investointi)		-1 000	-1 000	-1 000
Nimeämättömät (Investointi)		-5 000	-5 000	-1 000
Yhteensä (investoinnit)	-4 750	-16 750	-15 000	-2 000
Vuokrajärjestelmän uusimisesta ja sote-kiinteistöjen myynneistä				
• Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, tulot)	5 666	5 666	5 666	5 666
• Tulojen lisäys	4 262	4 262	4 262	4 262
• Menojen vähennys	-1 162	-1 162	-1 162	-1 162
• Menojen lisäys	14 276	14 276	14 276	14 276
Tulojen vähennys (Käyttötalous ts, tulot)		-974	-1 905	-2 920
Yhteensä (toimintakate)	-3 186	-4.160	-5.091	-6.106
Poistojen vähennys	-3 561	-3 561	-3 561	-3 561
Korvaus peruspääomasta, ts	5 792	5 792	5 792	5 792

TOIMIALAN HTV

Henkilötyövuodet (htv)	TOT 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Lauta- tai johtokunta	217,6	212	210	210	208	206	204
Lisätietoja:							

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Kiinteistötoimiala

STRATEGISET TAVOITTEET

Toimialojen yhteiset asunto- tuotannon tavoitteet	Strateginen linjaus: 3.3.5		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kaupungin yhtiöille luovutettavat tontit, kem ²	-	-	16 000	16 000	16 000	16 000	16 000

Tavoitteen kuvaus: 16.000 kem² tonttutuotanto vastaa kerrostalotontteina 4-6 tonttia / vuosi.

Yli-Maarian koulun rakenta- minen	Strateginen linjaus: 3.3.10		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Rakentaminen toteutettu	-	hanke- suunni- telma	suunnit- telu	suunnit- telu	rakenteil- la	valmis	-

Tavoitteen kuvaus:

Yli-Maarian koulu toteutetaan päiväkot-, ala- ja yläkoulun yhdistelmänä. Hankesuunnitelma käynnistetään nopeasti ja rakentamisen aloittamiseen pyritään vielä suunnitelmakaudella.

Maankäytön uusi toimintamal- li on käytössä	Strateginen linjaus: 3.3.3		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintamalli käytössä	koekäy- tössä	koekäy- tössä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä

Tavoitteen kuvaus:

Maankäytön kehittämisen uudesta toimintamalli on tehty päätös ja toimintamalli on otettu täysimääräisesti tehokkaaseen käyttöön.

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Vesiliikelaitoksen johtokunta

VESILIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimitusjohtaja Irina Nordman

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISEN SUUNNASTA JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN ASETTAMISELLE

- Maankäytön prosessia sekä uudisinvestointien rahoitusmallia kehitetään yhdessä toimialojen kanssa.
- Asiakaspalvelussa pyritään lisäämään asiakkaan itsepalvelumahdollisuuksia ja luomaan monikanavaisia palvelukokonaisuuksia.
- Infraomaisuuden hallinnalla pyritään entistä kohdennempaan ja ajantasaisempaan vesihuoltoverkostojen saneeraukseen.
- Vesiliikelaitoksen yhtiöittämistä selvitetään konsernijaoston linjauksen mukaisesti.
- Taksarakennetta kehitetään muuttuneen lainsäädännön mukaiseksi.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Korvaus peruspääomasta	4.051	4.051	4.051	4.051	4.051	4.051	4.051
Liikelylijäämä/-alijäämä + poistot	10.796	11.267	11.666	11.666	11.684	11.877	12.028
Toimintatuotot *	41.731	41.856	42.410	42.410	42.421	42.788	42.908
Valmistus omaan käyttöön	652	620	650	650	650	650	650
Toimintakulut	31.587	31.209	31.395	31.395	31.387	31.561	31.530
Toimintakate	10.796	11.267	11.665	11.665	11.684	11.877	12.028
Muutos-%	-2,6 %	4,4 %	3,5 %	3,5 %	0,2 %	1,6 %	1,3 %

*) Valmistus omaan käyttöön ei sisälly toimintatuottoihin

INVESTOINNIT

1.000 €	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Lautakunta							
Investointikulut	9.664	12.900	12.803	12.803	13.000	14.000	13.500
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	-9.664	-12.900	-12.803	-12.803	-13.000	-14.000	-13.500
Muutos-%	-9,9 %	33,5 %	-0,8 %	-0,8 %	1,5 %	7,7 %	-3,6 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Vesiliikelaitoksen johtokunta

MUUTOKSET KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Muutoksia ei esitetty				
Yhteensä				

TOIMIALAN HTV

Henkilötyövuodet (htv)	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Vesilaitos	92	76	74	74	74	73	73

STRATEGISET TAVOITTEET

Toimialojen yhteiset asunto- tuotannon tavoitteet	Strateginen linjaus: 3.3.5		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liittymävalmius TVT, TYS, Vaso luovutettaville tonteille	-	-	toteutuu	toteutuu	toteutuu	toteutuu	toteutuu
Tavoitteen kuvaus: -							

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta

VARSINAIS-SUOMEN ALUEPELASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: pelastusjohtaja Jari Sainio

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISEN SUUNNASTA JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN ASETTAMISELLE

Strategiset painopistealueet:

- Osaava, motivoitunut ja toimintakykyinen henkilöstö
- Osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimus palokunnat
- Toimiva ja kattava paloasemaverkosto
- Tyytyväiset asiakkaat ja kuntaomistajat
- Toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit.

Toiminnan kehittämissuunnitelma:

- Palvelutasopäätöksessä on määritelty suunnitelma kauden kehittämissuunnitelma.

LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

MÄÄRÄRAHAT JA TOIMINTAMENOT

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot	43.133	43.418	44.106	44.106	44.600	45.300	45.800
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	41.171	41.818	42.506	42 506	43.000	43.700	44.200
Toimintakate	1.963	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
Muutos-%	5,9 %	-18,5 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

INVESTOINNIT

1.000 €	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Investointikulut	2.265	2.098	2.106	2.106	2.734	2.038	2.200
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	301	389	397	397	963	267	450
Pysyvien vastaavien luovutustuotot	8	109	109	109	171	171	150
NETTO	-1.956	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600
Muutos-%	7,1 %	- 18,2 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta

MUUTOKSET KJ

1.000 €	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	57			
Sisäisen vuokrien muutoksen yhteismäärän vähennys, koska muutoin vaikutus olisi liian laaja-alainen; koskisi kaikkia jäsenkuntia	-57			
Yhteensä	+/- 0			

TOIMIALAN HTV

Henkilötyövuodet (htv)	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Aluepelastus	550	555	552	552	552	552	552
Lisätietoja: -							

STRATEGISET TAVOITTEET

Tavoite 1	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2013-2016		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintavalmiusaika (%)	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
Tavoitteen kuvaus: -							

Tavoite 2	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2013-2016		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Tarkastusmäärät (%)	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
Tavoitteen kuvaus: -							

Tavoite 3	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2013-2016		Muut toteutettavat linjaukset: -				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kh:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kustannusvertailu (€/as.)	71 €	72 €	73 €	73 €	74 €	75 €	76 €
Tavoitteen kuvaus: -							

Forum Marinum –säätiö

Toimitusjohtaja Tapio Maijala

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Merikeskus Forum Marinum on merenkulun valtakunnallinen erikoismuseo, merivoimien museo sekä merihenkinen vierailu-, kokous- ja tapahtumapaikka. Museona Forum Marinum on erikoisalansa toiminnan kehittäjä. Forum Marinum tekee kansallisesti ja kansainvälisesti yhteistyötä korkeakoulujen, museoiden sekä useiden yksityisten ja julkisten tahojen kanssa. Toiminnassa noudatetaan museotyön eettisiä sääntöjä.

Toimintaympäristön muutostekijät

Valtion talouden epävarmuustekijät saattavat vaikuttaa Forum Marinum –säätiön rahoitukseen.

Lisääntyvä verkostotoiminta nähdään mahdollisuutena, jonka kautta voidaan tehostaa varsinaista toimintaa.

Kokoelmat ja erityisesti laajeneva venekokoelma edellyttävät lisää säilytystiloja.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Forum Marinum toimilla pyritään tukemaan Turun kaupungin strategisia tavoitteita lisäämällä vetovoimaisuutta ja täydentämällä tapahtumatoimintaa erityisesti Kulttuuri- ja MeriTurku teemoissa.

Forum Marinum on kansainvälisesti verkostoitunut korkeatasoinen ja vetovoimainen merellisten kulttuuri- ja matkailupalvelujen tuottaja ja kehittäjä sekä tapahtuma- ja kohtaamispaikkana aktiivinen toimija. Toimintaa ohjaavat arvot ovat: Aitous, ammattitaito ja asiakaslähtöisyys.

Osallistutaan valtakunnallisesti oman erikoisalalan museo- ja tallennustoiminnan kehittämiseen. Kartutetaan harkiten merenkulun valtakunnallisen erikoismuseon ja Suomen merivoimien museon kansallista kokoelmaa sekä huolehditaan yhteistyössä Åbo Akademin merihistorian laitoksen kanssa arkistoaineistojen ja kokoelmien saavutettavuuden lisäämisestä.

Osallistutaan aktiivisesti ja näkyvästi sekä kansainvälisesti verkottuneena oman erikoisalalan keskusteluun sekä toimitaan asiantuntijana oman erikoisalaa koskevissa asioissa.

Etsitään kokoelmille asianmukaiset, osastoitavat säilytystilat ensisijaisesti yhteistyössä Turun museokeskuksen kanssa ja ylläpidetään museolaivoja siten, että niiden kunto ja museo-arvo säilyvät. Suomen Joutsenen telakointi tehdään vuonna 2016 ja korjaustyöt vuosina 2016-2017.

Näyttelytoiminnassa panostetaan ajankohtaisiin, innovatiivisiin ja yhteiskunnallisesti merkittäviin teemoihin sekä asiakaslähtöisyyteen.

Tuetaan Turun kaupungin tapahtumatoimintaa tarjoamalla kaupungille ja muiden tapahtumien tuottajille laadukas infrastruktuuri ja järjestetään oman erikoisalalan tapahtumia verkostoitumalla alan museoiden, yliopistojen, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.

Ylläpidetään kokoustoimintaa näkyvyyttä ja taloutta tukevana keskeisenä toimintakokonaisuuden osana.

Ylläpidetään nykyisten tilojen ja alueiden kuntoa ja saatetaan loppuun vireillä olevat hankesuunnitelmat. Selvitetään yhdessä Turun kaupungin kanssa mahdollisuuksia hyödyntää osaa Ruissalon telakka-alueesta Forum Marinumin venekokoelmien säilytykseen sekä merelliseen kulttuuriin liittyvässä toiminnassa.

Toiminnan perustana on tasapainoinen talous, joka perustuu Turun kaupungin, opetus- ja kulttuuri-ministeriön sekä Sotamuseon rahoitukseen ja omaan tuottoon. Omassa tuotossa tavoitellaan 30 % osuutta talousarviosta. Pyritään muuttamaan Turun kaupungin rahoitusosuus avustuksesta palvelusopimukseksi.

Tarjotaan harjoittelu- ja työtilaisuuksia valtiolle, kunnalle ja kolmannelle sektorille ja kohdennetaan syntyvä lisätyö infrastruktuurin ja kokoelmien ylläpitoon.

Osallistutaan Turun kaupungin kestävän kehityksen ohjelma-työhön.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Forum Marinum -säätio

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Säätion suosio ja houkuttelevuus paikallisena ja valtakunnallisena matkailukohteena						
Mittari tai indikaattori	TP 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kävijämäärä / vuosi, henkilöä	141 000	125 000	130 000	160 000	140 000	140 000
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:</p> <p><i>Perusnäyttelyn uusiminen 2016 sekä mielenkiintoiset vaihtuvat näyttelyt ja yleisötapahtumat, maltillinen hinnoittelu ja tehokas viestintä. Lisäksi osallistutaan hankkeisiin, joiden tavoitteena on tehdä kulttuuria näkyväksi ja houkuttaa palaamaan sen ääreen.</i></p>						
Näyttelyjen määrä, kpl	4+3	7	8	8	8	8
Merellisten tapahtumien määrä	7	6	6	6	6	6
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:</p> <p><i>Tuotetaan omia ajankohtaisia ja yhteiskunnallisesti merkittäviä vaihtuvia näyttelyjä sekä tarjotaan tilat ulkopuolisille piennäyttelyille. Vuonna 2015-2016 toteutetaan perusnäyttelyn uusiminen.</i></p> <p><i>Tarjoamalla kaupungille ja muiden tapahtumien tuottajille laadukas infrastruktuuri ja järjestetään oman erikoisalan tapahtumia verkostoitumalla alan museoiden, yliopistojen, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.</i></p>						
Oman tuoton osuus kaikista tuotoista, %	30	30	30	30	30	30
Kaupungin avustukset (1.000 €)	734	734	734	734	734	734

Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli

Toimitusjohtaja Anu Kurkilahti-Haartemo

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on Turun kaupungin Artukaisten kaupungin osan 12. korttelissa sijaitsevan monitoimihallirakennuksen sekä Kupittaaan kaupunginosan 12. korttelin tontilla 2 sijaitsevan jäähallirakennuksen omistaminen ja hallinta, hallien huoneistojen ja tilojen, mainospaikkojen ja kaluston vuokraustoiminta ja hallien huoltotoiminta.

Toiminnan pääasiallisen tarkoituksena on huolehtia jääajan riittävydestä ja tasapuolisesta jakaantumisesta siten, että Turussa pystytään pelaamaan korkeatasoisista jääkiekkoa ja harjoittamaan muuta jäähän perustuvaa toimintaa. Toinen pääasiallinen tarkoitus on suurien yleisötapahtumien järjestäminen ja organisoiminen Artukaisten monitoimihallissa. Yhtiö voi myös harjoittaa omaa ohjelmatuotantoa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Toimintaympäristössä ei ole lähivuosina havaittavissa oleellisia muutostekijöitä.

Pidemmillä tähtäyksellä mahdollisesti toteutuvat suuret monitoimihallihankkeet (Tampere, Helsinki) muuttavat kilpailutilannetta Turkuhallin osalta.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Toiminnan kehittämisen tavoitteena on molempien yksiköiden käyttöasteen nosto. Turkuhallin tavoitteena on suurien yleisötapahtumien määrän lisääminen ja Kupittaaan jäähallin tavoitteena laajentaa käyttöä erilaisia tapahtumia hankkimalla hallin olemassa olevat toiminnalliset resurssit huomioon ottaen.

Markkinointistrategiassa tärkeimmät tavoitteet ovat suur tapahtumien hankinta, uusasiakashankinta ja brändin hallinta.

Hallien kehittämistyöryhmät linjaavat pääkäyttäjien kanssa toimenpiteitä ja niiden rahoitusta hallien toiminnallisuuden ja houkuttelevuuden lisäämiseksi.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Vuokran ja yhtiövastikkeen välinen erotus						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kiint.Oy:n maksaman Artukaisten areenahuoneiston vuokran ja areenahuoneiston yhtiövastikkeen välinen erotus muuttuu vain kiinteistön ylläpidoindeksi mukaisesti. (1.000 €)	1.128	1.187	1.214	1.244	1.275	1.307
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Kulujen kontrollointi ja hallien synergiaetujen hyödyntäminen.						

Tavoite: Yleisötapahtumien lisääntyminen yhtiön omistamissa halleissa						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Vastikkeiden ulkopuolinen liikevaihto kasvaa verrattuna edellisen vuoden tilinpäätökseen 5 %.	1.840	1.954	1.941	2.038	2.140	2.247
Vastikkeiden % -osuus liikevaihdosta	53,2	53,9	54,8	54,2	53,6	53,0
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tilojen käyttöasteen nosto tehostamalla myyntiä ja markkinointia, uusasiakashankinta.						

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitetulle tasolle						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto (1.000 €)	3.932	4.297	4.297	4.453	4.616	4.784
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tilojen käyttöasteen nosto tehostamalla myyntiä ja markkinointia, uusasiakashankinta, oheispalvelujen ja -tuotteiden kehittäminen, käyttäjäkokemuksen parantaminen.						
Liikevoitto (1.000 €)	0	0	0	0	0	0
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Poistojen avulla säädellään tulosta, niin ettei yhtiö tee verotettavaa tulosta.						
Hoito- /käyttökate (1.000 €)	653	620	645	703	706	714
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Liikevaihdon tasaisen kasvun lisäksi kulujen tiukka kontrollointi.						

Tavoite: Kupittaaan hallin avustuksen säilyminen entisellä tasolla						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Turun kaupungin ja Koy Turun Monitoimihallin välisen sopimuksen mukainen Kupittaaan hallin avustus säilyy samalla tasolla. (1.000 €)	800	792	792	792	792	792
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Uusasiakashankinta ja käyttöasteen nosto uudenlaisia tapahtumia järjestämällä/hankkimalla. Käyttäjiltä perittävien maksujen tarkistaminen käyväälle tasolle. Jääajan myynnin/käytön tehostaminen yhteistyössä Liikuntapalvelukeskuksen kanssa.						

Koneteknologiakeskus Turku Oy

Toimitusjohtaja Erkki Virkki

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Koneteknologiakeskus Turku Oy on moderni ja teknologiateollisuuden yritysten tarpeita vastaava oppimis- ja kehittämis- ja tutkimusympäristö, jossa osaamisen ja teknologian testaamisen avulla edistetään alueen yritysten kilpailukykyä.

Oppilaitosten on tarkoitus käyttää yhteistä, nykyaikaista, työelämälähtöistä oppimisympäristöä, jolloin valmistuvien opiskelijoiden osaaminen vastaa paremmin yrityselämän tarpeita.

Koneteknologiakeskus Turku Oy toteuttaa Turun kaupungin osaamis-, yrittäjyys- ja elinkeino-ohjelmaa toimimalla yritysten, ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen solmukohtana, palvelen kokonaisvaltaisesti alueen meri- ja teknologiateollisuuden yrityksiä.

Toimintaympäristön muutostekijät

Oppilaitosten ja kaupungin rahoitusrakenteiden muuttuminen asettaa haasteita Koneteknologiakeskuksen perusrahoituksen ylläpitämiseksi.

Hankerahoituksen tiukkeneminen tuo haasteita rahoitusten saamiseksi. Yritysten mukaan saaminen hanketoimintaan tulee korostetusti esille.

Teknologiateollisuuden talouden pysyminen alhaisella tasolla vaikuttaa myös yritysten halukkuuteen käyttää Koneteknologiakeskuksen palveluita. Kuitenkin yrityksillä on jatkuvia tarpeita kouluttamiseen ja kehittämiseen.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Koneteknologiakeskus Turku Oy:n vahvana roolina on toimia oppilaitosten yhteisenä koti- ja kehittämisspaikkana ydinosaamistaan vahvistamalla. Oppilaitosyhteistyötä on edelleen kehitettävä ja oppilaitosten sitoutumista kasvatettava.

Oppilaille on varmistettava jatkossakin mahdollisuus käyttää keskuksen modernia työelämälähtöistä oppimisympäristöä.

Koneteknologiakeskus Turku Oy:n keskeisin haaste on edelleen kehittää yhteistyötä alueen meri- ja metalliteollisuuden yritysten kanssa.

Yrityksille ja korkeakouluille tarjotaan huippuosaamista erilaisten uusien valmistustekniikoiden ja laserteknologian hyödyntämisessä.

Koneteknologiakeskus Turku Oy tekee toimia alueen elinkeinopoliittisten palvelujen, näkyvyyden ja vaikuttavuuden edistämiseksi sekä pitkäjänteisiä toimia alueen elinkeinoelämän, tutkimuksen- ja koulutuksen vahvistamiseksi kansallisesti ja kansainvälisesti. Tämä toteutetaan osallistumalla ja/tai hallinnoimalla kansallisia ja kansainvälisiä hankkeita.

Konserniyhteisöt 2016 - 2019

Koneteknologiakeskus Turku Oy

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVIK TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiön toiminnallinen vaikuttavuus ja saavutetut tulokset

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Yritykset projekteissa ja palveluissa	235	200	220	230	230	230

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhteistyön kehittäminen yritysten kanssa, yhteistyössä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa.

Alueelle saatavan ulkoisen rahoituksen osuus yhtiön oman toiminnan kautta suhteessa Turun kaupungin panostukseen, %. (kerroin ja t€) = (Hankkeiden budjetoitu ulkoinen rahoitus / kaupungilta laskutettu kuntaraha)	9	4,5	5	6	6,5	7
---	---	-----	---	---	-----	---

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Hankerahoituksen perusteellinen valmistelu yhteistyössä yritysten, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä rahoittajien kanssa. Kansainväliin hankkeisiin osallistuminen. Yritysten sitouttaminen hankkeisiin jo suunnitteluvaiheessa.

Tavoite: Toiminnan tehokkuus ja käyttöaste

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Käyttötunnit (oppilaitokset)	3 737	4500	4600	4700	4800	4900
Käyttötunnit (teollisuus)	4 823	6000	6300	6600	6900	7200

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Oppilaitospalveluja ja uusia yrityspalveluja kehittämällä.

Tilojen ja laitteiden käyttö, kävijämäärillä mitattuna koneteknologiakeskuksessa) 200 kävijä /vk, 34 vk/vuosi = 6800 kävijää vuodessa	7 981	7000	7200	7400	7600	7800
---	-------	------	------	------	------	------

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Palvelujen lisääminen oppilaitoksille, korkeakouluille ja yrityksille tarvelähtöisesti.

Turku Energia – konserni

Toimitusjohtaja Risto Vaittinen

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö toimii energiatoimialalla sisältäen sähkön ja lämmön tuotannon, siirron ja myynnin kotitalouksille ja yrityksille. Turku Energia tuo energiaa asiakkaidensa elämiseen, asumiseen ja yrittämiseen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Talouden kehitys ohjaa selvästi energian käytön kehitystä. Vaikka taloudellinen kasvu on huomattavasti hidastunut, näkymä on kuitenkin se, että sähkön ja lämmönkysyntä jatkaa hitaassa kasvussa Turku Energian päämarkkina-alueilla.

Öljyn ja kaasun hintakehitys on vaihdellut, jossa osana selittäjänä nähdään liuskekaasun aikaansaamat odotukset varsinkin maakaasun hinnalle.

Sähkön tukkuhinta on historiallisen alhaisella tasolla ja ennustetaan, että hinta pysyy alhaisena myös tällä tarkastelujaksolla. Se alentaa oman sähköntuotannon kannattavuutta.

Arvioidaan, että jatkossakin energian käyttöä, siirtoa ja tuotantoa tullaan sääntelemään ja ohjaamaan keinoina mm. verotus, investointiavustukset, regulointi ja lainsäädäntö liittyen mm. ympäristökysymyksiin.

Ympäristöteknologia on kehittymässä monipuolisesti, mikä mahdollistaa ns. hajautetun tuotannon nykyistä kilpailukykyisemmin.

Suoraan asiakkaiden energiankäyttöön vaikuttaa jatkossa huomattavasti tuntitason energiankulutuksen seuranta, joka mahdollistaa asiakkaille entistä monipuolisempien energiaratkaisujen toteuttamisen ja myös tuotannon sähköverkostoon.

Lähiaikojen investointeja tukee selkeästi alhainen korkotaso ja raaka-aineiden hintojen lasku. Toisaalta useilla investointipaikoilla kysynnän vähentyminen lykkää investointeja tulevaisuuteen.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Kannattava kasvu ja sen haltuunotto

1. Energiatuotteiden ja -palveluiden asiakaslähtöisyyden lisääminen sekä asiakaskohtaisen kannattavuuden varmistaminen

- Nykyisen valikoiman uudistaminen edelleen entistä helpommaksi ja haluttavammaksi – energiatehokkuuspalveluista lisäarvoa

- Kilpailun kiristyessä ja energiaratkaisujen monipuolistuessa siirtyminen energiapalvelun tarjoajasta kannattavien asiakkuuksien aktiiviseksi kehittäjäksi. Uusi asiakaspalvelumalli otettiin käyttöön vuoden 2014 alusta alkaen.

- Vaihtoehtoisten polttoainevaihtoehtojen selvittäminen (esim. pelletti, hake ja LNG), päämääränä raskaan ja kevyen öljyn käytön vähentäminen.

- Asiakkaiden lämpöratkaisujen toteuttaminen tuotevalikoimaan

2. Uusiutuvan ja vähähiilisen energiantuotannon ja -hankinnan lisääminen

- Vuoteen 2020 mennessä sähköntuotantokapasiteetin merkittävä lisäystavoite: investoinnit vesi- ja ydinvoimaan ja yhdistettyyn sähkön- ja lämmöntuotantoon

- Investoinnit päästövapaaseen lämmön huippu- ja varakapasiteettiin ja höyryn tuotantoon kasvavat

3. Henkilöstön ja osaamisen kehittäminen vastaamaan kannattavan kasvun tarpeita ja resurssienhallinnan parantaminen

- Osaamisen kehittäminen valituilla painopistealueilla

- Korkeasta sairauspoissaoloprosentista johtuen työhyvinvoinnin strateginen johtaminen on keskeisessä asemassa

4. Energijärjestelmien toimitusvarmuuden ja älykkyyden lisääminen.

- Sähkö- ja lämpöverkkoihin tehtävillä investoinneilla ja kunnossapidolla taataan hyvä toimitusvarmuus asiakkaille.

- Valmistautuminen älykkääseen energiankäyttöön sekä pien- tuotannon kasvuun.

5. Liiketoiminnan ja organisaatorakenteiden kehittäminen

- Ydin- ja tukiprosessien jatkuva kehittäminen vastaamaan energiamarkkinoiden, asiakkaiden ja omistajien vaatimuksia.

- Liiketoimintarakenteen kehittäminen toimintaympäristön muuttuessa.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turku Energia -konserni

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Uusiutuvien energialähteiden osuus tuotannossa, %						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Uusiutuvien energialähteiden osuus kaukolämmön tuotannossa, %	26	25	25	30	45	51
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:						
<p>Suunnitelmien mukaisesti raskaan polttoöljyn käyttöä tullaan korvaamaan uusiutuvilla polttoaineilla esim. Turun keskuspesula ja Luolavuori. Vuoden 2015 lasku on seurausta jätteenpolttolaitoksen toiminnan ennakoidusta loppumisesta. Verrattuna aikaisempaan lämmönhankintaan on Raision, Kaarinan ja Naantalien verkostoaluiden liittäminen Turku Energian lämmönhankintaan pienentänyt suhteellisesti uusiutuvien energialähteiden osuutta, verrattaessa aikaisempaan jakeluun joka kohdistui Turun kaupungin alueella olevaan lämmönjakeluun. Naantalinen uusi monipolttoainevoimalaitos aloittaa tuotannon joulukuussa 2017. Turku Energia on myös alueen suurin prosessihöyryn toimittaja ja höyryn tuotantoa tullaan tulevaisuudessa muuttamaan biopolttoaineiden suuntaan.</p>						
Uusiutuvien energialähteiden osuus sähkön hankinnassa, %	25	30	30	31	45	50
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:						
<p>Vuonna 2014 uusiutuvan energian määrä laski vuoden 2013 määrää pienemmäksi. Muutos johtui osittain omien voimalaitosten huolloista, mutta merkittävin muutos on kuitenkin viranomaisen päätös perustaa niin sanotun jäännösjakauman laskenta pelkästään Suomen alueella tapahtuvaan tuotantoon. Aikaisemmin laskenta-alueena käytettiin koko Pohjoismaiden tuotantoa, jolloin esimerkiksi Norjan vesivoimasta laskettiin automaattisesti osuus myös Turku Energian sähköhankintaan. Vuonna 2015 uusiutuvan energian määrä tulee kasvamaan. Tuulivoimantuotannon tuotantomäärä kasvaa viime vuoteen verrattuna, minkä lisäksi hankittu osuus Kolsin Voima Oy:stä kasvattaa selkeästi vihreän tuotannon osuutta. Ennusteessa näkyy vuosille 2016-2018 mm. Hyötytuulen kautta saatava lisäys tuulivoimaan sekä Turun Seudun Energiantuotannon monipolttoainevoimalaitoksen käyttöönotto.</p>						

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille, 1000 €						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Maksettu osinko, milj. euroa	16,0	18,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:						
Kannattavalla liiketoiminnalla						
Antolainojen korko, milj. euroa	1,9	2,0	3,1	4,1	4,7	5,0

Tavoite: Palvelukyky ja toimintavarmuus						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Sähkön siirron toimitusvarmuus, Keskim. keskeytysaika/asiakas (h:min:s)	0:09:50	<0:30:00	<0:30:00	<0:30:00	<0:30:00	<0:30:00
Lämmön toimitusvarmuus, Keskim. keskeytysaika/asiakas (h:min:s)	1:04:00	<2:00:00	<2:00:00	<2:00:00	<2:00:00	<2:00:00

Turun Aikuiskoulutussäätiö

Toimitusjohtaja Harri Seikola

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Säätiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun Aikuiskoulutussäätiö on merkittävä osa niin valtakunnallista kuin seudullista koulutus-, työvoima- ja elinkeinopoliittista palvelurakennetta. Säätiön oppilaitosten tavoitteena on omalta osaltaan edistää seutukunnan hyvinvointia, kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä sekä työmarkkinoiden toimivuutta. Turun Aikuiskoulutussäätiö on osa yrityspalvelurakennetta, joka tukee ja mahdollistaa uutta elinkeinotoimintaa talousalueellaan huolehtimalla osaavan työvoiman riittävydestä.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö ylläpitää Turun kaupungissa Turun Aikuiskoulutuskeskusta ja Turun kesäyliopistoa itsenäisinä oppilaitoksina, joiden tehtävänä on tarjota ja järjestää ammatillista ja yleissivistävää aikuiskoulutusta sekä avointa korkeakouluopetusta sekä koulutukseen läheisesti liittyvää palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa sekä toimia muutenkin säätiön tarkoitusta edistävällä tavalla.

Säätiö on yleishyödyllinen yhteisö eikä tavoittele voittoa, mutta pitää jatkuvana tavoitteenaan, että säätiön ylläpitämät oppilaitokset ovat taloudellisesti itsensä kannattavia.

Toimintaympäristön muutostekijät

Suomen kansantalouden tuotannon lasku, ennen kaikkea vaikeudet rakentamisessa ja teollisuudessa heijastuvat yhä enenevässä määrin myös aikuiskoulutukseen. Yritysten henkilöstön koulutusmäärärahat ovat supistuneet, samoin oppisopimusten tekeminen on vaikeutunut.

Valtionosuusrahoitteen koulutukseen sekä työvoimapolitiikkaan koulutukseen on odotettavissa melko suuria leikkauksia v. 2017. Samoin vuoden 2018 alussa voimaan astuva uusi ammatillisen koulutuksen laki tulee aiheuttamaan suuria muutoksia ammatillisen koulutuksen kenttään.

Toimintaympäristön muutokset edellyttävät koulutusten tarjonnassa alueella vahvempaa koordinoitua ja yhteistyötä. Turun Aikuiskoulutuskeskuksen ja alueen muiden oppilaitosten välillä yhteistyötä on lisätty entisestään.

Valtakunnallista yhteistyötä muiden aikuiskoulutuskeskusten kanssa tehdään huomattavassa määrin, eritoten Helsingin Amiedun ja Tampereen aikuiskoulutuskeskuksen kanssa.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Aikuiskoulutuksella on alueellisesti hyvin vahva elinkeinopoliittinen rooli. Tavoitteena on pystyä vastaamaan elinkeinoelämän koulutukselle asetamiin haasteisiin yhteisenä päämääränä alueen elinkeinoelämän menestyminen ja kilpailukyky.

Turun Aikuiskoulutussäätiö pyrkii kehittämään toimintaansa alueen elinkeinoelämän vaatimusten mukaan jatkuvalla vuoropuhelulla yritysten ja ylipäätään työelämän kanssa.

Esiin tulleiden tarpeiden sekä tehtyjen koulutustarvekartoitusten pohjalta kehitetään uusia koulutustuotteita yhdessä työelämän kanssa. Tavoitteena on ylläpitää ja lisätä eri ammattialojen osaamispääomaa ja näin varmistaa seutukunnan menestyminen yhä tiukkenevassa kilpailussa.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Aikuiskoulutuksen määrä ja vaikuttavuus						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Opiskelijamäärä	9 799	9 700	10 700	10 500	10 500	10 500
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:						
Opiskelijatytytyväisyys	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:						
<ul style="list-style-type: none"> - nuorten aikuisten osaamisohjelman koulutusten lisääminen vuonna 2016 - valtionosuusrahoituksen tehokas käyttö - laatujärjestelmän mukainen opetustoiminnan kehittäminen ja seuranta - 30-50 vuotiaiden osaamisohjelma vuonna 2016 						

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun Aikuiskoulutussäätiö

Tavoite: Säätiön toiminnan tehokkuus, taloudellisuus ja vakavaraisuus						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Muu kuin VOS rahoitus / Liikevaihto (1 000 €)	12.589	10 100	12 300	11 100	11 100	11 100
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä						
Omatoiminen tuottojäämä (liikevoittoa vastaava erä)	1.583	589	880	750	750	750
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Uusien rahoituskanavien etsiminen mm. yritys- ja hankerahoitus, toiminnan tehostaminen ja rakenteiden uudistaminen.						

Turun Ammattikorkeakoulu Oy

Toimitusjohtaja Vesa Taatila

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö toteuttaa ammattikorkeakoulutoimintaa valtioneuvoston sille antaman toimiluvan mukaisesti ammattikorkeakoululain määrittelemällä tavalla.

Vuonna 2015 hyväksytyyn strategiaan mukaisesti yhtiö on olemassa Varsinais-Suomen työelämän, hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn parantamiseksi. Yhtiön ensisijaisena tehtävänä on tuottaa osaavia ammattilaisia Varsinais-Suomen työelämän kehittämiseen. Yhtiöllä on myös tärkeä rooli alueen kilpailukyvyn ja elinvoiman rakentamisessa – yhtiö on osaltaan kehittämässä Turku pohjoisen Itämeren kiinnostavammaksi ja rohkeasti uudistuvaksi korkeakoulu- ja kulttuurikaupungiksi, jossa on hyvä elää ja onnistua yhdessä. Yhtiö on aktiivisesti luomassa Varsinais-Suomesta yhteistyön ja kumppanuuden maakuntaa, jossa elämisen laatu on parasta. Yhtiön onnistuminen mitataan Turun ja koko Varsinais-Suomen hyvinvoinnilla, elämisen laadulla ja menestyksellä kansainvälisessä kilpailussa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Keskeinen kansallinen muutostekijä on kehittyvä korkeakoululainsäädäntö ja –rahoitusmalli. Lainsäädännön osalta ollaan vaiheessa, jossa edellisten vuosien suuria muutoksia konsolidoidaan perustoiminnan osaksi. Rahoitusmalli on muuttumassa siten, että ammattikorkeakoulujen rahoituskehysten ennakoidaan pienenevän tasaisesti vuosina 2016-2019. Samalla itse malliin on tulossa muutoksia, joista merkityksellisin on strategisen rahoituksen osuuden lisäys. Yhtiö varautuu muutoksiin olemalla aktiivisesti mukana mallin kehitykseen liittyvässä keskustelussa ja vahvistamalla ulkoisten lähteiden kautta tulevaa rahoitusta.

Keskeinen alueellinen muutostekijä on työelämän kehityssuunta. Tällä hetkellä vaikuttaa, että huolimatta alueen työelämän toiminnan tehostamistoimista niiden liiketoiminta tulee kasvamaan lähivuosina, mikä avaa ammattikorkeakoululle paljon yhteistyömahdollisuuksia niin tutkintotuotannon kuin kehittämisprojektien kautta. Alkava kasvu on kuitenkin edelleen herkässä vaiheessa, joten lähivuosien kehitystä on vaikea arvioida tarkasti. Yhtiö valmistautuu erilaisiin skenaarioihin keskittymällä strategiansa mukaisilla painopisteillä korkean tason käytännön osaamisen

tuottamiseen sekä opiskelijoille että työelämäkumppaneille. Lisäksi yhtiö tiivistää yhteistyötään strategiasa määriteltyjen korkeakoulu- ja konsernikumppaneiden kanssa.

Kansainvälisesti keskeinen muutostekijä liittyy mahdollisiin tutkintomaksuihin sekä kovenevaan kilpailuun osaamisen tuottamisessa. Tutkintomaksuihin yhtiö varautuu tuotteistamalla kansainvälisesti kiinnostavia koulutusohjelmia tarjottavaksi EU- ja ETA-maiden ulkopuolisille potentiaalisille opiskelijoille. Kovenevaan kilpailuun varaudutaan vahvistamalla korkeaa osaamistasoa ja yhteyksiä paikalliseen työelämään. Lisäksi yhtiö tiivistää yhteistyötään kansainvälisessä CARPE-verkostossa.

Vuosina 2018-2019 yhtiön toiminta Turussa tiivistyy Kupittaaan kampukselle. Toimenpiteellä oletetaan syntyvän sekä taloudellisia säästöjä että toiminnallisia etuja eri alojen tiivistyvän yhteistyön kautta.

Niukkenevasta valtionrahoituksesta huolimatta yhtiö arvioi pystyvänsä laajentamaan TKI- ja palveluliiketoiminnan tuottamaa rahoitusta siten, että toimintaa voidaan aktiivisesti kehittää alueen työelämän tarpeista lähtien. Näin ollen kaudella 2016-2019 ei ole oletettavissa tarvetta henkilöstörakenteen tiivistämiselle.

Yhtiön toiminnan päätavoitteet vuosille 2015 - 2017

Tavoite 1: Tulevaisuuden teknillisen innovaatiokorkeakoulun rakentaminen Turkuun.

Tavoite 2: Hyvinvoinnin kehittämisen systematisointi strategiassa määritellyillä kärkialoilla.

Tavoite 3: Innovaatiopedagogisen oppimisjatkumon toteuttaminen kaikessa toiminnassa.

Tavoite 4: Innostavan yhteisön aikaansaaminen.

Tavoite 5: Toiminnan keskittäminen Kupittaaan kampukselle.

Tavoite 6: Korkeakoulu- ja konserniyhtiöyhteistyön kehittäminen.

Tavoite 7: Ulkoisen rahoituksen määrän kasvattaminen.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun Ammattikorkeakoulu Oy

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiön menestyminen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin perustuvassa rahanjaossa.						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valtion rahoitus (1000 €)	60 317	57 148	56 576	56 010	55 450	54 896
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: parannetaan toiminnan tulokellisuutta uuden rahoitusmallin mukaisilla mittareilla, joista suurin painoarvo on suoritetuilla tutkinnoilla (46 %), 55 op/v suorittaneilla opiskelijoilla (26 %) ja ulkoisella TKI-rahoituksella (8 %)</p>						
Turun ammattikorkeakoulussa suoritetut AMK-tutkinnot, kpl	1 688	1 690	1 700	1 700	1 690	1 690
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: opintojaksojen vuositarjonnan vähentyessä opiskelijoiden henkilökohtaisiin opintosuunnitelmiin (HOPS) sijoitetaan vapaasti valittavia opintoja muista koulutusohjelmista (30 op tutkintosäännössä), opinnäytetöiden ohjausta tehostetaan, normi+1 -vuotisten ja yliaikaisten opiskelijoiden tehostettu ohjaus. Tutkintotuoton ennustettu väheneminen johtuu vuoden 2012 aloituspaikkaleikkauksista, jotka realisoituvat 2016-2018.</p>						
Vähintään 55 op suorittaneet opiskelijat Turun ammattikorkeakoulussa, kpl	3 218	3 100	3 200	3 200	3 200	3 200
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: opetussuunnitelmien ja arviointimenetelmien kehittäminen, aiempien opintojen hyväksilukukäytäntöjen ja osaamisnäyttöjen kehittäminen. Opettajatuutorit ohjaavat opiskelijoita valitsemaan opintoja väh. 55 op /vuosi. Kiinnitetään erityistä huomiota niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joiden opintopistekertymä on keväällä noin 50 op. 55 op –tuoton tasaantuminen johtuu vuoden 2012 aloituspaikkaleikkauksen vaikutuksesta, mikä on aiheuttanut opiskelijoiden määrän vähenemisen.</p>						
TKI-rahoituksen ulkoisen rahoituksen osuus (urah), (1000 €)	6 303	6 000	6 300	6 615	6 945	7 293
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: opettajien ja tutkimusryhmien TKI-osaamisen vahvistaminen (esim. TKI-osaajavalmennus), TKI-keskuksen ja muiden tukipalveluiden vahvistaminen, osaavan hankehenkilöstön rekrytointi.</p>						
Opiskelijatytyväisyys (1-5) huom mittari muuttumassa!	3,5	7 855	7 950	8 000	7 950	8 000
<p>Opiskelijatytyväisyyden mittausmekaniikka muuttuu vuonna 2015 siten, että mittarissa seurataan kaikkien valmistuneiden antamien 7-portaisten vastausten summaa (valtionrahoituksen laskentaperuste). Tämä johtaa siihen, että opiskelijamäärän supistuessa tulosten tasaisena pitäminen vaatii lisätoimenpiteitä, joista keskeisin on opiskelijoiden sisällyttäminen innostava yhteisö –toimintasuunnitelman toteutukseen.</p>						

Turun Kaupunginteatteri Oy

Toimitusjohtaja Arto Valkama

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on yleishyödyllisellä tavalla ylläpitää ja harjoittaa teatteritoimintaa Turun kaupungissa. Yhtiö voi harjoittaa kahvila, ravintola-, catering-, kokous-, ja kongressipalveluliiketoimintaa sekä tila- ja vuokraustoimintaa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Turun kaupunginteatteri siirtyi peruskorjauksen vuoksi väistöloihin kesäkuussa 2014. Toiminta hajautui kaiken kaikkiaan neljään toimipisteeseen. Esitys- ja harjoitustoiminta sijoittui Logomo-teatteriin ja syksystä 2015 lähtien myös Domino-teatteriin. Kesällä 2015 kaupunginteatteri tuotti ensimmäistä kertaa kesäteatteriesityksen Naantalin Teatteri Emmaan. Nykyisen sopimuksen mukaan yhteistyö jatkuu ainakin vuosina 2016-2017.

Opetus- ja kulttuuriministeriön henkilötyövuosiin perustuvan rahoituksen suuruudesta ei ole vielä varmuutta vuodelle 2016. Ministeriön omassa budjettiesityksessä rahoitukseen ei kohdistuisi lisäleikkausta, esityksessä linjataan jopa määrärahan korotuksesta. Valtionvarainministeriön ehdotuksessa kulttuuri- rahoitusta sen sijaan ollaan leikkaamassa. Leikkausten lisäksi rahoitukseen saattaa vaikuttaa teatterin väistötiloissa toimimisen vuoksi laskenut toteutuneiden henkilötyövuosien määrä.

Suurin muutostekijä teatterin tulevaisuudessa on peruskorjauksen valmistuminen ja sen aiheuttaman lisävuokran kompensoiminen. Hanke suunnitelman mukaisen vuokratason suora jyvittäminen teatterille ilman erillisrahoitusta olisi ratkaisuna kestävämpi eikä mahdollistaisi nykytuotoisen teatteritoiminnan harjoittamista.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Myynnin ja markkinoinnin kehittäminen
Myynnin ja markkinoinnin osalta korostetaan aktiivista myyntityötä, asiakkuuksien hallintaa ja ryhmäasiakkaiden määrän lisäämistä. Tavoitteina ovat kustannustehokas markkinointi, täyttöprosenttien nosto kaikissa toimipaikoissa ja ennakkomyynnin kasvattaminen.

Esimiestyön vahvistaminen
Johtoryhmätyöskentelyä kehitetään. Osastoesimiesten työtä tuetaan esimieskoulutuksella. Päätösvaltaa siirretään organisaatiossa lähemmäs operatiivista tasoa. Tavoitteena on itsenäisesti osastojaan johtavat esimiehet, työnkuvien ja vastuiden selkeytys sekä hyvinvoiva ja motivoitunut työyhteisö.

Tuotantoprosessien kehittäminen
Talon tuotantoprosessista työstetään prosessikuvaus tai talon tuotantotapa, jota lähdetään pitkäjänteisesti kehittämään. Tavoitteena on entistä sujuvampi yhteistyö osastojen välillä, toimivat palaverikäytännöt, resurssien oikeanlainen kohdistuminen, työaikasunnittelun kehittyminen ja sitä kautta ylityötuntien väheneminen.

Suunnittelujärjestelmien pidentäminen
Sisällöllistä suunnittelua tehdään entistä pidemmällä aikavälillä. Tällä saavutetaan monia hyötyjä: uusien tekstien kirjoittamisprosessiin jää enemmän aikaa, rekrytoinnit helpottuvat ja sisältö- ja taloussuunnittelu saadaan nivottua entistä tiiviimmin yhteen. Tavoitteena on taloudellisten resurssien kohdistuminen oikein, budjettien pitävyys, maan parhaiden tekijöiden rekrytointi ja sisällöllisen monipuolisuuden varmistaminen.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja (1.000 eur)	862	546	0	-1.303	-2.456	-2.493
<u>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:</u> Tarkka budjetointi, talouden raportointijärjestelmien kehittäminen, taloudellisen tilanteen huomiointi tulevaisuuden suunnittelussa.						
Tavoite: Ulkoisen rahoituksen kasvattaminen ja vaikuttavuuden lisääminen						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Lipputulosten ja muun liiketoiminnan tulojen kasvattaminen – lipputulot 1.000 €	1.938	1.950	2.478	2.743	2.750	2.800
<u>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:</u> Myynnin ja markkinoinnin kehittäminen, asiakkuuksien hallinta, suunnittelujärjestelmien pidentäminen, aikataulutuksen tehostaminen, aktiivinen yritys yhteistyö.						

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun Kaupunkiliikenne Oy

Turun Kaupunkiliikenne Oy

Toimitusjohtaja Heikki Lepistö

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön tehtävänä on linja-autoliikenne ja sopimusliikenteen tuottaminen Turun kaupungille. Yhtiö tuottaa Joukkoliikennelautakunnalle joukkoliikennepalvelua yhtiön ja kaupungin välisen sopimuksen mukaisesti. Turun Kaupunkiliikenne Oy:n Turun kaupungille tuottamia joukkoliikennepalveluja ei kilpailuteta vuosien 2009 – 2016 välisenä aikana. Yhtiö on kaupungin enemmistöomistuksessa 2009- 2016. Nykyistä omistusosuutta voidaan pienentää, mikäli se edistää seutuyhteistyötä joukkoliikennetoiminnoissa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Liikennöitsijöiden käyttöoikeussopimukset Turun ympäristökunnissa päättyivät 30.6.2014. Sen seurauksena lähikuntien joukkoliikenne kilpailutetaan vuoden 2013 aikana.

Toimintaympäristössä ei kuitenkaan ole odotettavissa yhtiötä koskevia muutoksia v. 2014, koska EU-säännösten mukaan yhtiö (In-house-yhtiö) ei voi osallistua seudullisen joukkoliikenteen kilpailutuksiin.

Liikennöintisopimuksen keski- ja maximi-ikä säännösten vuoksi yhtiö joutuu suorittamaan bussikaluston korvausinvestointeja merkittävästi (yhteensä 10 uutta bussia) vuosien 2014 ja 2015 aikana, minkä osaltaan odotetaan lisäävän kaluston käyttövarmuutta ja parantavan palvelutasoa.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö suorittaa vuosina 2014 ja 2015 kumpanakin viiden bussin korvausinvestoinnit pystyäkseen pitämään liikennöintisopimuksen mukaisesti bussikaluston keski-ikä < 8v ja max iän < 15 v sekä lisätäkseen kaluston käyttövarmuutta ja parantaakseen palvelutasoa

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Linja-autoliikenteen tuottaminen sovitussa laajuudessa						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Osuus tuotetuista linjakilometreistä, %	15,6	15,6	17	20	20	17
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Noudatetaan liikennöintisopimusta (linja 1 siirtyy TuKL:lle KH:n päätöksellä 1.10.2016)						

Tavoite: Yhtiön tulorahoituksen riittävyys investointeihin ja tuloutus kaupungille						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevoitto (1.000 €)	416	350	297	547	571	571
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Hyvällä lukujen hallinnalla						
Antolainojen korko (1.000 €)	112	100	90	85	80,5	76
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tehdään kiitettävä liikevoitto ja maksetaan lainoja suunnitellusti.						

Turun Satama Oy

Toimitusjohtaja Christian Ramberg

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on sataman ylläpitäminen ja yleisen satamatoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Turun Satama Oy on Turun kaupungin kokonaan omistama konserniyhtiö. Sataman toiminta jakaantuu kahteen liiketoiminta-alueeseen, jotka ovat: Matkustajaliikenne sekä rahtiliikenne.

Satama on Skandinavian liikenteen keskus Suomessa. Liikenvaihdoltaan satama on Suomen kolmanneksi suurin satama ja matkustajamäärältään Suomen toiseksi suurin matkustajasatama. Myös yksikkötavaraliikenteessä Turku lukeutuu maan suurimpiin satamiin.

Toimintaympäristön muutostekijät

Euroopan talouden kasvu on edelleen hidasta eikä ulkoisesta ympäristöstä ei ole odotettavissa merkittävässä määrin vetoapua Suomen taloudelle tai ulkomaankaupalle. Ongelma ei ole vain alhaisessa kysynnässä, vaan myös Suomen kilpailukyvyssä ja viennin rakenteessa. Ongelmat viennissä näkyvät myös tuonnissa pienempinä investointeina ja heikompana kotimaan kulutuksena.

Noin puolet tavaraviennistä on erilaisia raaka-aineita, selua, tuotantotarvikkeita ja väli tuotteita. Vajaat 30 prosenttia on investointitavaroita. Kulutustavaraa viedään vähän. Tuotantotarvikkeiden kysyntä piristyy vasta, kun teollisuuden tuotanto kasvaa maailmalla. Näkymät eivät ole lupaavat, etenkin kun Venäjän vientiin ei ole pakotteiden vuoksi luvassa nopeaa korjausta.

Itämeren alueella vuonna 2015 voimaan astuneet entistä tiukempien rikkidioksiidien päästömääräysten kustannusvaikutukset jäivät odotettua vähäisemmäksi. Syynä on öljyn maailmanmarkkinahintojen nopea lasku. Epävarmaa on miten öljyn markkinahinnat kehittyvät vuonna 2016.

Turun Satama on saamassa infrastruktuuri investoinneilleen EU tukea. TEN-T -hankkeiden monivuotisesta ohjelmasta tuetaan alusten jätevesien tyhjennysjärjestelmien rakentamista sekä puhtaamman energian kuten LNG käyttöä. Hankkeilla uskotaan olevan myönteinen vaikutus liikennemäärien kehitykseen suunnittelukauden loppupuolella.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Satama jatkaa matkustajaliikenteen palvelujen kehittämistä yhdessä Viking Linen ja Tallink-Siljan kanssa. Uusien alusten myötä matkustajaliikenteen palvelut ovat kehittyneet entisestään. Sataman tehtävänä on huolehtia matkustajasataman satamanpidosta, pysäköinnistä satama-alueella sekä erillisistä aluksille tarjottavista palveluista.

Satamassa on hyvät edellytykset jalostettujen tuotteiden rahtiliikenteelle sekä tavaroiden varastotoiminnille. Norjaan ja Tanskaan suuntautuvan laivalinjan ansiosta sataman perinteinen rahtiliikenne on kasvamassa. Satamalla on myös hyvät yhteydet Pohjanmeren satamiin Bremenhaveniin, Harwichiin ja Rotterdamiin. Näiden satamien kautta vientiasiakkaille on tarjolla erinomaiset jatkoyhteydet. Kuorma-autoliikenteen merkitys on satamalle suuri. Kuorma-autoliikenteen toimintaedellytyksiä kehitetään jatkuvasti mm. tarjoamalla sataman läheisyydessä rekkaparkki-alueita ja palveluita.

Satama haluaa strategian mukaisesti olla edelläkävijä ympäristö- ja turvallisuusasioissa ja kehittää Nesteytetyn maakaasun (LNG) varastointia ja jakelua Turussa. Puhdampi polttoaine on ympäristön kannalta tärkeä asia parantaensataman kilpailukykyä entisestään.

Sataman on oltava kustannustehokas ja resurssiltaan vahva, sillä vain taloudellisesti vahvat satamat pärjäävät kilpailussa. Muutokset varustamojen toiminnassa edellyttävät nopeata reagointia ja valmiuksia suoritua investoinneista. Kustannustehokas toiminta edellyttää puolestaan jatkuvaa resurssien hyötykäytön tehostamista.

Satama pyrkii varmistamaan että sillä on ammattinsa osavaa henkilökuntaa. Henkilömäärän kehitys on ollut jo usean vuoden ajan laskeva ja määrä asettuneen vuoden 2016 lopussa noin 75 henkilöön. Avaintehtäviin koulutetaan tai rekrytoidaan tarpeen mukaan henkilöitä. Toiminnan varmistamiseksi satamalla on käytössä koko toimintaa kattava laatu- ympäristö- ja turvallisuusjärjestelmä.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun Satama Oy

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiön kannattavuus ennen rahoituseriä						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevoitto (1.000 €)	2.781	2.900	3.500	3.500	3.600	3.650
*liikelaitos						
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:						
Aluskannan uusiutuminen ja kuljetuskapasiteetin lisääntyminen Turku-Tukholma reitillä on lisännyt sataman matkustaja- ja tavaraliikenteen määriä. Satama jatkaa Ruotsin matkustaja- ja rahtiliikenteen edellytysten kehittämistä Turussa .						
Kasvava tuloutus kaupungille						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016*	TS 2017*	TS 2018*	TS 2019*
Maanvuokrien tuotto kaupungille (1.000 €)	1.747	1.650	1.650	1.700	1.750	1.800
Rahoituserien (antolainojen, osinkotulojen tai pääomanpalautusten) tuotto kaupungille (1.000 €)	3.184	2.932	3092	3.200	3.300	3.400
** Näiden tuloutuskomponenttien lisäksi osa Satamaliikelaitoksen saamista maanvuokrista siirtyi Kiinteistöliikelaitokselle (n. 1,4 m€), jolloin yhteenlaskettuna kokonaistuloutus ylittää vaaditun 6,0 milj. euroa vuodessa						
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Turku Tukholma matkustajaliikenteen varmistaminen. Perinteisen rahtiliikenteen kasvattaminen. Pansion satama-alueen varasto- ja logistiikkatoimintojen kehittäminen. Sataman henkilöstöressurssien käytön tehostaminen. Kantasataman kiinteistöjen käytön tehostaminen.						

Turku Science Park Oy

Toimitusjohtaja Rikumatti Levomäki

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turku Science Park – konsernin tehtävänä on korkeakoulujen innovaatioiden kaupallistamisen ja liiketoiminnan kehittämisen valituilla korkean teknologian alueilla, painopisteenä bioteknologia, sovellettu ICT sekä materiaalitekнологia.

Toimintaympäristön muutostekijät

Talouden ja erityisesti työllisyyden kasvuodotukset rakentuvat entistä selvemmin pk-yritysten varaan. Kotimaisen kysynnän supistuessa siihen perustuvan pk-yritystoiminnan yleiselle kasvulle ei ole edellytyksiä, vaan kasvua tulee hakea kansainvälisiltä markkinoilta. Kansainvälistymään pyrkivien startup-yritysten rooli ja niihin kohdistuvat odotukset ovat tämän trendin mukana kasvamassa edelleen. Erityisesti nuorten osaajien suhtautuminen yrittäjyyteen on muuttunut myönteisemmäksi. Nämä nuoret yrittäjät ovat usein valmiita sijoittamaan yrityksensä paikkaan, jossa on paras toimintaympäristö. Kilpailu startup-yrityksistä niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla on kasvanut.

Monilla paikkakunnilla erityisesti mobiiliklusterin irtisanomiset ovat luoneet paljon potentiaalia uuden teknologiyrittäjyyden syntyyn. Turussa ei näin vahvaa muutosta Turku Science Parkin painopistealueilla ole tapahtunut, joskin Microsoftin irtisanomiset Salossa vaikuttavat myös Turusta Salossa käyvien työllisyystilanteeseen. Kokonaisuutena Turun startup-toiminta ei ole yltänyt valtakunnan vilkkaimpien keskusten tasolle, vaikka vilkastumista onkin tapahtunut. Alkavien yritysten rahoitustilanteeseen vaikuttaa myönteisesti bisnesenkeli-toiminnan vilkastuminen. Yksityisen kehittämispalvelujen tarjonta startup-yrityksille on jonkin verran lisääntynyt, mikä antaa mahdollisuuden julkisten palveluntuottajien toiminnan fokusointiin ja verkottumiseen yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Uudet työpaikat syntyvät myös ICT-alalla yhä enenevässä määrin pk-yrityksiin. Varsinaisen valmistustyön edelleen siirtymässä alemman kustannustason maihin, tulee palveluliiketoiminnan ja uusien, skaalautuvia elementtejä sisältävien liiketoimintamallien merkitys kasvamaan. Tässä kehityksessä erityisesti uusien yritysten syntymistä ja pienten yritysten kasvua täytyy tukea voimakkaasti.

Tallennetun tiedon määrä maailmassa kaksinkertaistuu noin joka kolmas vuosi. Nykyään myös kaupungit ovat valtaviin tietomäärien lähteitä. Kerättyä paikkatietoa, tilastoja, taloustietoja ja asukastietoa voidaan käyttää yritysten liiketoiminnassa, kun asukkaille ja muille kuluttajille tuotetaan uusia palveluita. Kaupungit ovat lähteneet avaamaan tietovarantojaan yhteisten julkaisukanavien kautta, mikä mahdollistaa paremman tiedon saatavuuden. Vastaavia liiketoiminnan alustoiksi sopivia tietovarantoja syntyy myös mm. terveydenhuollossa, vähittäiskaupassa, rahoitusmarkkinoilla, tieteellisessä tutkimuksessa sekä kuluttajakäyttäytymisen piirissä. Tällaisiin valtaviin tietomääriin perustuva liiketoiminta on vielä lapsenkengissään, joten markkinoilla on hyvin tilaa osaaville tekijöille ja uusille konsepteille.

Väestön ikääntyminen tuo kovia haasteita erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelusektorin palvelutuotannolle. Näistä selviämises-

sä avainasemassa on teknologian ja palveluiden kehittäminen ihmisen toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja tukemiseksi elinkaar-
ren eri vaiheissa. Kaupunkien ja sairaanhoitopiirien tulee etsiä uusia yksilökohtaisia ratkaisuja niin oman kuin ostetunkin palvelutuotannon piiristä. Oleellista on haastaa loppukäyttäjät sekä palvelu- ja teknologiakehittäjät ennakkoluulottomasti mukaan kaikkia koskevan haasteen ratkaisemiseksi.

Bio- ja materiaalipuolella uusien yritysten syntyä on heikentänyt koko maata vaivaava alkuvaiheen pääomarahoituksen puute. Kansainvälinen kysyntä sen sijaan on vahvistunut, mikä näkyy erityisesti potilasläheisen diagnostiikkateollisuuden kasvuna. Myös alueen lääkekehitysteollisuus on ottanut merkittäviä kansainvälisiä edistysaskeleita. EU:n muuttuvat direktiivit tulevat luomaan haasteita diagnostiikka- ja lääketieteellisuudelle. Riittävän suurella panostuksella osaamiseen muutos voi kääntyä suomalaisen ja varsinkin turkulaisen teollisuuden eduksi.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Turun seudun palvelut nuorille kasvuyrityksille ovat hajautuneet useille palveluntuottajille. Näillä toimijoilla, erityisesti Turku Science Parkilla, Luovien alojen yrityshautomo CreVellä ja BoostTurulla on osin päällekkäisiä ja kilpailevia toimintoja, ja kenenkään hankevirta ei mahdollista optimaalista tehokkuutta ja kokonaisvaltaista palvelua.

Uusien korkeaan osaamisen yritysten syntymiseen sekä pienten ja keskusuurten yritysten kasvamisen tehostamiseen tähtäävän SparkUpin toiminta käynnistyi loppuvuonna 2015. Tämä tehostaa merkittävästi Turussa tapahtuvaa alkuvaiheen yritysten kehittämistyötä. Erityisesti korkeatasoisten yritysaihioiden järjestelmällisen luomisen ja kiihdyttämisen kautta voidaan saavuttaa merkittäviä tuloksia. Sama koskee myös jo toimivien yritysten kansainvälistämistä.

Suurten tietomäärien avautumista tulee edistää julkisin toimenpitein. Käyttäjä- ja sovelluskehittäjäthotot tulee integroida tiiviisti näihin toimenpiteisiin alusta alkaen, jotta konsepteista saadaan houkuttelevia ja toimivia. Samalla markkinoille pääsyä voidaan nopeuttaa. Vastaavatyypistä toimintatapaa tulee soveltaa myös uusien hyvinvointi- ja terveyspalveluratkaisujen luomiseen. Kaupungin, yritysten ja loppukäyttäjien yhteistyöllä voidaan luoda säästöjä, uutta skaalautuvaa ja vientikelpoista liiketoimintaa sekä parempaa palvelua.

Yritysten saamiseen Turun seudulle alueen ulkopuolisten investointien muodossa tulee panostaa enemmän. Alueella on runsaasti korkeatasoista osaamista, jota yritykset voisivat hyödyntää nykyistä enemmän.

Bio- ja materiaalialan yritysten kansainvälistämistä ja alan investointien houkuttamista ulkomailta Suomeen tulee jatkaa. On realistista odottaa 2016-2018 aikavälillä keskimääräistä suurempaa liikevaihdon kasvua. Investointien houkuttajana biopankkitoiminta tulee brändätä hyvin ja nostaa yhdeksi tarjoamamme kärjeksi. Regulaatiivisen ympäristön (direktiivit) muuttuessa pitää panostaa myös regulaatiivisen osaamistason nostoon uusien tuoteinnovaatioiden kaupallistamiseksi ja alueen tuotannollisen kilpailukyvyn parantamiseksi.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun Science Park Oy

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Alueellinen vaikuttavuus, korkean teknologian (painopistealoilla) yritysten sijoittuminen alueelle						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Invest in -neuvottelut, kpl	80	75	80	80	80	80
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:</p> <p>Jatketaan paikallisten toimijoiden yhteistyötä Invest in asioissa, jolloin varmistetaan ulkoisten signaalien tehokas käsittely niin Turku Science Parkissa kuin Turun muissa kv-organisaatioissa. Luodaan yhtenäinen, tehokas kuva Turusta jota eri organisaatiot viestivät tehokkaasti eteenpäin. Resursoidaan Invest in toiminto Turku Science Parkissa ja luodaan järjestelmä sille, että ulkoapäin tulevat signaalit voidaan ohjata tehokkaasti yritysten hyödynnettäväksi. Turku Science Park voi ottaa johtavaa roolia Invest In-asioissa liittyen liiketoiminnan kehittämiseen ja korkean teknologian osaamiseen.</p>						
Alueelle etabloituneet bio- ja ict-alan yritykset, kpl	3	3	4	5	5	5
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:</p> <p>Aktiivisten invest in –neuvotteluiden tuloksena tapahtuu etabloitumisia.</p>						
Tavoite: Yhtiön toiminnallinen tehokkuus ja onnistuminen valtakunnallisessa resurssien jaossa sekä varainhankinnassa						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Alueelle tuleva raha €/TScP kuntaraha €	1,6	4,8	3,0	4,0	4,0	4,0
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä</p> <p>Uusien korkeaan osaamisen yritysten syntyminen sekä pienten ja keskisuurten yritysten kasvamisen tehostamiseen tähtäävän SparkUp toiminta on käynnistetty, mikä lisää toiminnassa mukana olevien yritysten rahoitusta. Lisäksi hankevalmistelussa pyritään aikaisempaa isompia ja vaikuttavampia hankkeiden syntyminen.</p>						
Ulkoisen rahoituksen osuus yhtiön liikevaihdosta (./ läpivirtaava raha) %	24 %	34 %	42 %	50 %	50 %	50 %
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:</p> <p>Vuosi 2016 aikana voidaan ulkoista hankerahoitusta hyödyntää paria aiempaa vuotta enemmän. Tausta on esimerkiksi uuden EU ohjelmakauden käynnissäolo kokonaan. Aktiivisella hankevalmistelulla voidaan varautua myös tulevien vuosien ulkoisen rahoituksen volyyymiin.</p>						

Arkea Oy

Toimitusjohtaja Tuija Rompasaari-Salmi

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on ruoka-, siivous- ja kiinteistöhoitopalveluiden tuottaminen, sekä näiden palveluiden toteuttamiseen liittyvä suunnittelu ja konsultointi; ruokatuotteiden valmistus, varastointi, välittäminen ja kuljettaminen; kiinteistöjen siivous, hoito, huolto, valvonta, vartiointi ja turvallisuuspalvelut sekä kiinteistöihin liittyvien laitteiden ja järjestelmien asentaminen, huolto ja korjaus. Yhtiö voi myös ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä sekä osakkeita ja muita arvopapereita.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiön johdon näkemyksen mukaan liiketoimintaympäristö tulee muuttumaan voimakkaasti alkavan ja sitä seuraavien tilikausien aikana kaupungin aloitettua vuosisopimusten kilpai-

lutuksen. Yhtiön johto arvioi, että ulkoisen tulo-rahoituksen osuus liikevaihdosta tulee ylittämään asetetut tavoitteet. Liiketuloksen odotetaan heikkenevän edellistilikaudesta vuosina 2016–2020, sillä toimiala on voimakkaasti kilpailtu ja hinnoiteltu palveluiden osalta aggressiivista.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Toiminnan kehittämiseen ja tehokkuuden parantamiseen panostetaan edelleen merkittävästi. Kehittämisen tavoitteena on yksinkertaistaa ja selkeyttää prosesseja sekä parantaa yhtiön kilpailukykyä. Lisäksi jatketaan henkilöstöön panostamista kouluttamalla ja edistämällä työhyvinvointia.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Kaupungin määräaikaisten palvelusopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee						
Mittari tai indikaattori 1	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto kasvaa verrattuna edellisen vuoden tilinpäätökseen, %	48.706	50.676	47.370	44.468	41.468	41.468
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tavoitteena on onnistua Turun kaupungin kilpailutuksissa loppuvuonna 2015 ja vuoden 2016 aikana. Tavoitteena on saada myös uusia asiakkaita suunnitelman mukaisesti. Kaupungin vuonna 2015 toteutettujen Arkean voittamien kilpailutusten seurauksena palveluhinnat ovat laskeneet. Tämä laskee liikevaihtoa vuodesta 2016 eteenpäin.						
Mittari tai indikaattori 2	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Ulkoinen tulo-rahoitus kasvaa suhteessa kaupungin määräaikaisiin palvelusopimuksiin, % *	52,9% (osuus 64,7%)	16,4% (osuus 81,1%)	51,7% (osuus 132,8%)	139,8% (osuus 272,6%)	438,4% (osuus 711,0%)	844,9% (osuus 1555,9%)
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tavoitteena on saada myös uusia asiakkaita suunnitelman mukaisesti.						
Mittari tai indikaattori 3	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevoitto (1 000€)	2.083	1.326	861	632	543	537
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Liikevaihdon supistumisesta huolimatta toiminnan suunnitelmalliseen tehostamiseen ja kulujen hallintaan kiinnitetään huomiota.						

*) Ulkoisen liikevaihdon osuus vuonna 2015 määräaikaisista palvelusopimuksista ja muutos suhteessa toteutunut 2014

Turun Seudun Kuntatekniikka Oy

Toimitusjohtaja Karri Knaapinen

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Teiden ja moottoriteiden rakentaminen.

Yhtiön toimialana on maa- ja vesirakennustöiden, kadunrakentamistöiden, viherrakentamistöiden, metsänhoitotöiden, liikunta- ja leikkipaikkarakentamistöiden sekä näihin liittyvien kuljetus-, rakennus-, ylläpito- ja muiden töiden suorittaminen, suunnittelu ja konsultointi sekä toimialaan liittyvien tuotteiden valmistus ja myynti. Edelleen yhtiön toimialana on omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia, arvopapereita ja muuta omaisuutta. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huonetiloja. Yhtiö voi harjoittaa toimintaansa sekä kotimaassa että ulkomailla.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiön toimintaympäristö on voimakkaassa muutoksessa. Kaupungin kanssa solmittujen puitesopimusten osalta tilanne

on muuttunut vuoden alusta 2015 siten, että yhä suurempi osa sopimuksen piiriin kuuluvista töistä tulee kilpailutuksen piiriin. Lisäksi yhtiötä sitonut henkilöstösopimus ei ole enää voimassa tarkastelujaksolla.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiön toiminnan tehostamista haetaan jatkossa edelleen koneiden ja kaluston sekä henkilöstön oikean resursoinnin ja entistä suunnitelmallisemman käytön kautta. Lisäksi työnorganisaatiossa jatketaan uuden mallin läpivientiä toiminnan tehostamiseksi. Yhtiö pyrkii myös yrityskaupoin laajentamaan asiakasluokkiaan ja lisäämään kaupungin ulkopuolista liikevaihtoaan kaupungin sopimuskannan pienentyessä. Yhtiön tavoitteena on kannattavuuden säilyttäminen nykyisellä hyvällä tasolla.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Kaupungin määräaikaisten palvelusopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee						
Mittari tai indikaattori 1	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto kasvaa verrattuna edellisen vuoden tilinpäätökseen, %	37.707 (+3,3 %)	32.563 (-13,6 %)	30.005 (-7,9 %)	31.915 (+6,4 %)	32.790 (+2,7 %)	34.536 (+5,3 %)
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Liikevaihtotavoitteeseen on tarkoitus päästä laajentamalla liiketoimintaa kuluttajakaupan suuntaan, kehittämällä yhtiölle uusi liiketoiminta-alue sekä jatkamalla edelleen yhtiön brändin rakentamista. Liikevaihto tulee kuitenkin putoamaan edellisistä vuosista kaupungin kanssa solmittujen puitesopimusten määrän pienentyessä voimakkaasti.						
Mittari tai indikaattori 2	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Ulkoinen tulorahoitus kasvaa suhteessa kaupungin määräaikaisten palvelusopimuksiin % *	-6,2% (osuus 22 %)	1,9% (osuus 24 %)	+51% (osuus 75%)	+137 % (osuus 212 %)	+149 % (osuus 361 %)	+456 % (osuus 817 %)
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Ulkoinen tulorahoitus tulee kasvamaan laajentamalla liiketoimintaa kuluttajakaupan suuntaan, kehittämällä yhtiölle uusi liiketoiminta-alue sekä jatkamalla edelleen yhtiön brändin rakentamista. Samalla kaupungin määräaikaisten palvelusopimukset pienenevät.						
Mittari tai indikaattori 3	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevoitto (1 000€)	3.438	1.828	1.886	1.938	2.033	2.090
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Liikevaihdon pienentyessä yhtiö pyrkii sopeuttamaan ostojaan sekä henkilöstökulujaan liikevaihdon volyyymiin kannattavuuden säilyttämiseksi.						

*) Ulkoisen liikevaihdon osuus vuonna 2015 määräaikaisten palvelusopimuksista ja muutos suhteessa toteutunut 2014

Turun Seudun Puhdistamo Oy

Toimitusjohtaja Mirva Levomäki

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on jätevesien siirto ja puhdistus sekä syntyneen lietteen hyödyntäminen.

Turun seudun puhdistamo Oy tuottaa omistajilleen sekä muille asiakkailleen hyvänlaatuista jätevedenpuhdistuspalvelua kustannustehokkaasti. Toiminta on tehokasta ja toimintavarmaa ja sitä kehitetään edelleen. Energian ja kemikaalien kulutusta optimoidaan puhdistusvaatimusten kanssa. Henkilöstön hyvinvointi, sitoutuneisuus ja ammattitaito takaavat Yhtiön menestyksellisen toiminnan.

Yhtiö operoi laitosta. Jätevedenpuhdistamon käytössä pyritään mahdollisimman hyvään, vähintään ympäristöluvan määräykset täyttävään puhdistustulokseen. Puhdistamon ja pumppaamoiden ohitukset pyritään minimoimaan. Yhtiö huomioi toimintaansa kehittäessään Helsingin ja Turun kaupunkien yhteisen Itämeri-toimenpideohjelman tavoitteet.

Yhtiön hallinnoimat kilpailutetut ostopalvelut tehostavat toimintaa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Turun seudun puhdistamo Oy huomioi toimintaansa järjestäessään ja kehittäessään, että vesihuolto saatetaan toteuttaa lähivuosina seudullisena toimintona.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiön tavoitteena on edelleen kehittää jätevedenpuhdistuspalvelua, optimoida energian ja kemikaalien kulutusta sekä

huolehtia henkilöstön terveydestä, työhyvinvoinnista ja ammattitaidon ylläpidosta. Puhdistusprosessia tehostetaan maksimoimalla puhdistuskapasiteetti laitoksen kaikilla osa-alueilla. Lisäksi laitoksen ikääntyminen huomioidaan kunnossapidossa, mm. laitoksen arvon säilymisestä huolehditaan ennakoivalla kunnossapidolla.

Yhteistyössä osakaskuntien kanssa kehitetään teollisuusjätevesisopimuksia.

Yhtiö pyrkii toiminnassaan vastaanottamaan yhdyskuntajätevesiä maksimikapasiteettinsa rajoissa mahdollisimman laajalta toiminta-alueelta. Alueen kuntien jätevesien johtaminen keskitettyyn käsittelyyn tukee seudullista puhdistusratkaisua.

Yhtiö pyrkii toiminnallaan vaikuttamaan siihen, että Yhtiöllä on hyvät vaikutusmahdollisuudet toiminta-alueen viemäriverkoston seurantaan, jotta viemäriverkoston käyttöä ja hoitoa sekä verkostoon pääsevien hulevesien hallintaa ja asumajätevesistä poikkeavien teollisuusjätevesien seuranta koskevia ympäristölupamääräyksiä pystytään noudattamaan. Koko viemärintäalueen kattavan yhtenäisen kaukovalvontajärjestelmän kehittäminen yhdessä kuntien kanssa edesauttaa viemäriverkoston kokonaisvaltaista seuranta ja kehittämistä.

Kv (Kh, (Kj):

Yhtiö ei saa käynnistää vuosina 2015 – 2016 Turun vesiliikelaitoksen ja omistajakuntien käyttötaloutta rasittavia investointi- ja käyttötaloushankkeita ilman omistajan ennakonäkemyksestä normaalia tuotannon ylläpitoa koskevia välttämättömiä toimenpiteitä lukuun ottamatta.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun Seudun Puhdistamo Oy

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOAVAT TAVOITTEET

Tavoite Keskitetty jätevedenpuhdistus toimii tehokkaasti. Puhdistustulokset ovat Itämeren suojelukomission suositusten mukaisia.						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014*	Ennuste 2015*	TA 2016*	TS 2017*	TS 2018*	TS 2019*
Ympäristölupamääräykset (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 1.10.2014 nro 167/2014/2)						
pitoisuus käsitelty vesi						
BOD7ATU ≤10 mg/l	3,6 mg/l	4,5 mg/l	8 mg/l	8 mg/l	8 mg/l	8 mg/l
CODCr ≤60 mg/l	37 mg/l	40 mg/l	50 mg/l	50 mg/l	50 mg/l	50 mg/l
fosfori ≤0,3 mg/l	0,17 mg/l	0,18 mg/l	0,2 mg/l	0,2 mg/l	0,2 mg/l	0,2 mg/l
kiintoaine ≤15 mg/l	2,8 mg/l	4,0 mg/l	8 mg/l	8 mg/l	8 mg/l	8 mg/l
puhdistusteho käsitelty vesi						
BOD7ATU ≥95%	99 %	99 %	96 %	96 %	96 %	96 %
CODCr ≥90%	94 %	94 %	91 %	91 %	91 %	91 %
fosfori ≥95%	98 %	98 %	96 %	96 %	96 %	96 %
typpi ≥75%	80 %	77 %	75 %	75 %	75 %	75 %
kiintoaine ≥95%	99 %	99 %	96 %	96 %	96 %	96 %

* tulos ilman verkosto-ohituksia

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Optimoimalla kemikaalien käyttöä, ylläpitämällä käyttöhenkilöstön osaamista sekä laitoksen tehokkaalla käytöllä ja toiminnan jatkuvalla kehittämisellä. Lisäksi noudattamalla ympäristölupaehdot; lupaehdot ovat tiukemmat kuin Itämeren suojelukomission suositukset.

Tavoite: Laitoksen arvon säilyttäminen ja jatkuva kehittäminen, jotta tehokkaaseen puhdistustulokseen päästään myös laitoksen ikääntyessä.						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Leasing-koneiden ja -laitteiden korjaus- ja muutosinvestoinnit (1.000 €)	284	350	360	400	420	440

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Leasing-sopimuksen mukaan laitoksen laitekokonaisuus (31 M€) on pidettävä hyvässä toimintakunnossa. Kokonaisuuteen tehtäviin korjaus- ja muutosinvestointeihin vuokraajalla (Tsp) ei ole poisto-oikeutta ja kustannukset sisältyvät liikevaihdon kulurakenteeseen. Leasing-korjaus- ja muutosinvestointien lisäksi leasing-kohteen ja koko laitoksen kunnosta huolehditaan ennakoivalla kunnossapidolla. (Varsinainen leasing-sopimuskausi päättyy 2024, jäännösarvo 50 %)

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun Seudun Rakennustekniikka Oy

Turun Seudun Rakennustekniikka Oy

Toimitusjohtaja Jouko Jortikka

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Toimialana on rakennusalan palveluiden tuottaminen Turun kaupunkikonsernille ja seutukunnalle sisältäen mm. korjausrakentamis-, kunnossapito- ja talotekniikkapalveluiden tuottamista sekä rakennustarvikkeiden ja rakennusosien valmistusta.

Toimintaympäristön muutostekijät

Rakentamisen suhdanteet ovat vuonna 2016 edelleen heikot, tilaajat ovat varovaisia uusien korjausrakentamiskohteiden aloituksissa, kaupunkikonsernin taloustilanteen vuoksi tultaneen tulevina vuosina tekemään ainoastaan välttämättömät korjaus- ja kunnossapitotoimenpiteet kaupungin kiinteistömassassa. Liikevaihdon kasvu on edelleen enenevässä määrin saatava markkinoilta. Liikevaihtoa kasvatetaan hallitun kasvun periaatteella, keskittyen valikoituihin asiakassegmentteihin yhtiön strategian mukaisesti.

Yhtiön nykyisen puitesopimuskannan avauduttua markkinoille vuonna 2015 on jouduttu kiristyvään markkinaehtoiseen kilpailuun. Tilanteeseen on varauduttu kiinteiden kustannusten tiukalla hallinnalla, sekä uuden toiminto-ohjausjärjestelmän

käyttöön otolla v.2016 alusta. Järjestelmän käyttöönottoprosessiin liittyen tulee myös pikaisesti uudelleen arvioitavaksi nykyisten konsernin palveluntuottajien relevanttisuus yhtiön elinkel- poisuuden kannalta.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Asiakaskannan laajentuminen sekä nykyisten asiakkaiden tiedon tarpeen kasvaminen edellyttää yritystä panostamaan asiakkaiden tarpeisiin. Yhteistyötä on edelleen kehitettävä uusien yhteistyömallien löytämiseksi. Yhtiön strategia ohjaa yhtiön myynti- ja markkinointitoimenpiteitä. Yritys panostaa laatuun RALA sertifiointin mukaisesti. Toimintaympäristön muutokset edellyttävät myös yhtiön organisaatorakenteen joustokykyä. Henkilöstörakenteen muutoksilla pyritään saavuttamaan yhtiön toiminnalle terve ja joustava rakenne, jotta työkannan kausiluonteinen keskittyminen saadaan entistä paremmin hallintaan. Panostukset työntekijöiden ammatilliseen koulutukseen fokuoituvat tulevaisuudessa asiakasnäkökulman perusteella.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Kaupungin määräaikaisten palvelusopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee						
Mittari tai indikaattori 1	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto kasvaa verrattuna edellisen vuoden tilinpäätökseen, %	21.542 -7,6%	19.566 -9,2%	12.340 -36,9%	8.503 -31,1%	7.000 -17,7%	7.000 0 %
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Markkinoiden kiristyvän kilpailutilanteen vuoksi, yhtiön markkinoilta saatava liikevaihto ei tule täysimääräisesti korvaamaan puitesopimusten kautta ulos siirtyvää liikevaihtoa.						
Mittari tai indikaattori 2	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Ulkoinen tulorahoitus kasvaa suhteessa kaupungin määräaikaisiin palvelusopimuksiin % *	ulk. tulorah. 11,9% muutos +1,1%	ulk. tulorah. 16,2% muutos -14,7%	ulk. tulorah. 8,2% muutos - 8,0%	ulk. tulorah. 8,9% muutos +0,7%	ulk. tulorah. 44,2% muutos +35,3%	ulk. tulorah. 100% muutos +55,8%
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Prosessien ja toiminnan tuottavuuden, ja tehostamisen kautta haetaan kilpailukykyä. Markkinointi kohdentuu strategian mukaisesti valikoituihin asiakasryhmiin.						
Mittari tai indikaattori 3	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevoitto (1 000€)	320	890	461	349	290	290
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Kustannusten karsiminen ja toiminnan tehostaminen edellä mainituilla tavoilla.						

*) Ulkoisen liikevaihdon osuus kokonaisliikevaihdosta vuonna 2015 ja muutos suhteessa tavoitteeseen 2015

Turun Seudun Vesi Oy

Toimitusjohtaja Aki Artimo

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on huolehtia sen osakkaiden vesihuollosta. Tässä tarkoituksessa yhtiö voi omistaa, suunnitella ja rakentaa vedenhankinta-, vedenpuhdistus- ja vedenjakelulaitoksia sekä harjoittaa käyttöveden valmistusta, veden siirtoa, jakelua ja myyntiä sekä muuta alaan liittyvää toimintaa. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä.

Turun Seudun Vesi Oy ylläpitää ja luo kilpailukykyä toiminta-alueellaan tuottamalla jatkuvasti korkealaatuista talousvettä mahdollisimman edullisesti. Talousvesi tuotetaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Korkealaatuinen talousvesi on hyvinvoinnin ja elämänlaadun perusedellytys.

Toimintaympäristön muutostekijät

Turun Seudun Vesi Oy:n tekopohjaveden tuotanto on toiminut osakaskuntien vedenkulutusta vastaavalla teholla vuoden 2015 ajan. Yhtiö aloitti lisäksi veden toimituksen Paraisten kaupungille tammikuun 2015 alussa.

Vedentuotannon varajärjestelmänä toimivan Halisten vesilaitoksen käyttökulut ovat olleet viime vuotta pienempiä yhtiön viime vuonna toteuttaman prosessimuutoksen ansiosta. Lopullinen yhtiön ympäristöluvissa edellytetty varajärjestelmä toteutetaan Halisiin sijoittuvan uuden varalaitoksen muodossa. Tämän hetken arvioiden mukaan uuden varalaitoksen rakentaminen ajoittuu vuosille 2018 – 2020 (aikaisin mahdollinen ajankohta). Tämä näkyy oheisissa taulukoissa mm. bruttoinvestointien määrän ja kaupungin takausvastuun kasvuna kyseisissä vuosina.

Lisäksi vuosille 2017 ja 2018 on budjetoitu Saramäki-Parolanpuisto -siirtolinjan rakentamisen kustannukset. Kyseisen linjan avulla voidaan turvata ja varmistaa vedenjakelu Raision, Naantalin ja Turun pohjoisen painepiirin alueille siinäkin tilanteessa, että veden jakelu Halisten kautta ei toimi.

Kuluvan vuoden alussa toteutettiin Turun Seudun Vesi Oy:tä ja Turun vesiliikelaitosta koskeva henkilöstöjärjestely, jonka yhteydessä siirrettiin vesiliikelaitoksella työskentelevät tekopohjavesijärjestelmän ja sen varalaitoksen käytöstä vastaavat henkilöt yhtiön palvelukseen. Yhtiön henkilöstömäärä tulee säilymään nykyisellä tasolla ainakin vuoteen 2018 asti, jolloin henkilöstön määrä saattaa pudota eläköitymisprosessien myötä.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiön toimittaman veden tuotantokustannuksiin perustuvaa kuutiohintaa laskettiin nykyiselle tasolle viime vuonna. Vuonna 2015 yhtiön tuottamaan veteen kohdistuva kustannusrakenne muuttui epäsuotuisammaksi mm. lisääntyneiden henkilöstökustannusten takia. Myös osakaskuntien vedenkulutus on ollut pienempää kuin vastaavana aikana viime vuonna. Siitä huolimatta veden kuutiohintaa on mahdollista pitää nykyisellä tasolla myös tulevina vuosina tuotannon toteuttamiseen kohdistuneiden optimointitoimenpiteiden ja sähkön alhaisen hinnan takia.

Tuotantokustannusten lisäksi yhtiö laskuttaa omistajakunnilta pääomakustannuksia rahoituskustannusten toteuttamiseen ja yhtiön poisto-ohjelman mukaisesti.

Varalaitoksen käyttökulut on laskutettu omistajakunnilta erikseen.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Veden tuotanto / tuotantotavoite, %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Jatkamalla toimintaa nykyisessä laajuudessaan ja varmistamalla vedentuotannon toimivuus ja laatu kaikissa olosuhteissa.

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut virheet	0	0	0	0	0	0
Ennakoimattomat häiriöt veden jakelussa	0	0	0	0	0	0

Turun Teknologiakiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja Mikko Lehtinen

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun Teknologiakiinteistöt Oy on Turku Science Parkissa ja Turun ydinkeskustan alueella toimiva kiinteistösijoitusyhtiö, joka kehittää alueen kiinteistöjä ja palveluita sekä tarjoaa ensiluokkaista toimisto-, tuotanto ja laboratoriotilaa yrityksille ja yhteisöille. Yhtiön perusliiketoiminta on kiinteistöjen ja huoneistojen omistus, hallinta ja vuokraus sekä toimitilapalveluiden tuottaminen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiön toimintaympäristö jatkuu haasteellisena johtuen tilojen käyttäjien tietoisuuden noususta liittyen tilatehokkuuteen ja muuttuvaan toimintaympäristöön. Haastava markkinatilanne ajaa yritykset etsimään kustannussäästöjä, ja tilakustannukset ovat yksi yhtiöiden suurimmista kustannuseristä. Lisäksi käyttäjien tottumusten muutos ns. koppikonntoreista pois kohti sosiaalisempia avotilaratkaisuja lisää tilatehokkuuden kasvua yrityksissä ja vähentää samalla tilantarvetta. Turun Teknologiakiinteistöjen osalta tilanne on ideaalinen. TTK pystyy tarjoamaan asiakkailleen kustannustehokkaasti nykyajan tarpeet ja vaatimukset täyttävää toimitilaa. TTK:n kiinteistöomaisuus on erittäin muuntojoustavaa ja lisäksi se täyttää kaikki nykyajan normit. TTK haluaa olla toimija, joka täyttää vaativimmanakin asiakkaan tarpeet.

Markkinatilanne on painanut korkotason ennätysmäisen alhaiseksi eikä koronnostoja ole näköpiirissä. Matala korkotaso on TTK:lle erittäin hyvä asia. Lisäksi pääosa yhtiön vieraasta pääomasta on suojattu, jolloin mahdollinen korkotason nousu ei vaikuta yhtiön toimintaan merkittävästi.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö jatkaa toiminnan kehittämistä pyrkien tehostamaan niin kustannuksia kuin vuokrakassavirtaa. Kustannuksen osalta lähivuosien teemaksi on nostettu energiatehokkuus sekä kestävä kehitys. TTK:n tavoitteena on olla johtava toimija kestävän kehityksen osalta. Ekocity sekä Smartcity ovat termejä, jotka halutaan yhdistettävän TTK:n brändiin.

Yhtiö on saanut päätökseen ns. haltuunottovaiheen. Raportointi-, toiminnanohjaus-, kiinteistöhallinta-, asiakashallinta- sekä talousjärjestelmät on toteutettu ja niiden käyttö on saatu halutulle tasolle. Näin ollen tulevaisuuden suunnittelu ja ohjaus ovat selkeästi helpompia. Yhtiö voi siirtyä seuraavaan vaiheeseen eli toiminnan kehittämiseen, johon liittyy oleellisena osana yhteistyö naapurikiinteistöjen kanssa. Tavoitteena on olla Suomen johtava toimitilaympäristön tuottaja. Palvelukonseptin sekä asiakashallinnan pitää palvella asiakkaiden tarpeita ja luoda heille lisäarvoa. Pelkkä seinien vuokraaminen ei riitä tulevien asiakastarpeiden tyydyttämiseen. TTK haluaa olla toimija, joka tarjoaa seinien sijaan toimintaympäristöä.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Lainojen tuotto kaupungille						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Vaihtovelkakirjalainojen tuotto kaupungille (vuonna 2015 pääoma 41,6 M€, korko 6 % pa.) (1.000 €)	1.776	2.496	2.496	2.496	2.496	2.496
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yhtiö pystyy maksamaan vvk-lainalleen jatkossakin hyvää tuottoa. Tähän päästään edelleen kehittämällä toimintaan siten, että säilytetään yhtiön kiinteistöjen ja Kupittaaan alueen vetovoima joka konkretisoituu positiivisena vuokrakassavirtana.						
Junior-lainan tuotto kaupungille (pääoma 10,0 M€, korko 12 kk euribor + 3 % pa.) (1.000 €)	345	320	320	320	320	320
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Junior-lainan tuotto on sidottu 12 kk euriboriin. Tämän hetken taloudellinen tilanne ja lähitulevaisuuden näkymä tukevat EKP:n matalan koron linjaa. Talousennustajien viimeaikaiset korkonäkemykset ovat, että markkinakorot tulevat pysymään nykyisellä matalalla tasollaan ainakin vuoteen 2016 saakka. Taulukossa esitetty tuotto heijastaa tätä näkemystä. Mikäli korot talouden piristymisen myötä lähtevät nousu-uralle, on toteutunut tuotto taulukoitua parempi.						

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun TeknologiaKiinteistöt Oy

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellusti						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto (1.000 €)	16.420	21.551	22.413	23.404	23.865	24.335
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vuonna 2015 liikevaihtoa on kasvattanut 30.12.2014 tehty kiinteistökauppa Turun kaupungin kanssa. Yhtiön liikevaihto kasvaa jatkossakin vähintään vuokrien indeksikorotusten mukaisesti.						
Liikevoitto (1.000 €)	5.815	7.309	7.800	7.908	7.908	9.218
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Absoluuttinen liikevoittotaso tulee kasvamaan liikevaihdon kasvun myötä. Lopullinen liikevoittotaso riippuu tilikauden lopullisista poistoista.						

Tavoite: Vuokraustoiminnan kasvattaminen						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Vuokrat m ²	105.429	132.149	132.149	132.149	132.149	132.149
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vuokraustoiminnan kasvattaminen muodostuu nykytilojen kehittämisestä ja toimenpiteistä, joilla niiden tehokkuutta kasvatetaan.						

Konserniyhhteisöt 2016 – 2019

Turun Ylioppilaskyläsäätiö

Turun Ylioppilaskyläsäätiö

Toimitusjohtaja Kalervo Haverinen

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Säätiön sääntöjen mukaan toiminnan päätarkoituksena on huolehtia Turun seudulla peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskelevien ja opintojaan jatkavien vuokra-asuntojen saamisesta. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö rakentaa ja ylläpitää opiskelija-asuntoja sekä huolehtii maa-alueiden varamisesta toiminnan kohderyhmän tulevaa tarvetta varten.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vapaiden markkinoiden hyvä vuokra-asuntotarjonta ja vuokrien maltillinen nousu ovat merkinneet sitä, että säätiön isojen soluasuntojen ja varsinkin suurten kaksioden vuokraaminen on haasteellista. Säätiö lisää asuntojen korjausta soluasunto-

valtaisissa kohteissa ja varautuu panostamaan asuntojen markkinointiin.

Tietohallintojärjestelmien uusiminen on edennyt suunnitellussa aikataulussa. Uuden asukas- ja kiinteistöhallintajärjestelmän käyttöönottoprojekti on käynnissä.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Asuntojen korjauksiin on palkattu kaksi omaa korjausmiestä.

Asukkaille ja asuntoa hakeville suunnatussa viestinnässä ja markkinoinnissa on siirrytty käyttämään pääasiassa vain sähköisiä viestintävälineitä.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Korkea käyttöaste

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Käyttöaste, %	95,9	95	95,5	96,0	96	96,5

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Niiden kohteiden ja asuntotyyppien, joihin kohdistuu suurimmat vajaakäytöt, vuokria pyritään määrittelemään siten, että vajaakäyttö minimoitaisiin. Asuntojen kiinnostavuus ja kysyntä pyritään pitämään korkealla panostamalla asuntojen korjauksiin.

Haliskylän perusparannuksen jälkeen oletetaan, että vajaakäyttöongelmat ko. kohteen osalta poistuvat, mikä vaikuttaa positiivisesti koko säätiön asuntokannan yhteenlaskettuun vajaakäyttöön. Lisäksi säätiö on luopumassa Päivänpaisteen ja Pyysumpun asuntokohteista, joissa on ollut enemmän vajaakäyttöä.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitetulle tasolle

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto (1.000 €)	26.050	26.006	25.535	25.914	26.887	28.342

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vuoden 2016 budjetoinnissa toteutetaan maltillista vuokrankorotusta. Liikevaihdossa on huomioitu Päivänpaisteen ja Pyysumpun asuntokohteiden myynnit.

Vuokratuottoihin vaikuttaa vuoden 2014–2016 aikana Haliskylän asuntokohteen perusparannus, jolloin osa asunnoista on pois käytössä. Vuosien 2018 ja 2019 aikana valmistuu asteittain uusi asuntokohde Aitiopaikka. Aitiopaikan aikataulu on muuttunut edellisestä arviosta.

Liikevoitto (1.000 €)	3.903	1.195	1.825	2.010	2.426	2.546
-----------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Säätiö tekee poistot lainalyhennysten suuruusina. Vuonna 2014 toteutettujen lainakonvertointien myötä syntyneitä korkosäästöjä hyödynnetään suurempina lainanlyhennyksinä, mikä vaikuttaa suoraan poistojen määrään. Tällöin liikevoitto pienenee, mutta tilikauden tulokseen tällä ei ole vaikutusta.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Turun Ylioppilaskyläsäätiö

Tavoite: Opiskelija-asumisen riittävyyden varmistaminen						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Asukaspaikkojen määrä	7.193	7.070	6.768	6.918	7.068	7.068
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Haliskylän asuntokohteen viimeiset asunnot valmistuvat perusparannuksesta kesällä 2016. Haliskylästä poistuu perusparannuksen myötä noin 150 asuntopaikkaa kun soluasuntoja muutetaan yksiöiksi. Aitiopaikkaan tulee yhteensä noin 300 asuntopaikkaa, joista puolet arvioidaan tulevan vuokrattavaksi vuonna 2018 ja loput vuoden 2019 aikana. Pyysumpun ja Päivänpaisteen asuntokohteiden myynnit (yhteensä noin 390 asp) on huomioitu asuntopaikka-arviossa.						
Asukaspaikkojen määrä suhteessa kaupungissa olevien opiskelijoiden määrään	23,2 %	20 %	20 %	20 %	21 %	21 %
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Asukaspaikkojen määrä suhteessa kaupungissa olevien opiskelijoiden määrään tulee pysymään nykyisellä tasolla.						

TVT Asunnot Oy

Toimitusjohtaja Teppo Forss

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö tarjoaa vastuullisena vuokranantajana asukkaalleen kohtuuhintaista turvallista asumista ja monipuolisia vuokra-asumisen vaihtoehtoja. Se on kilpailukykyinen ja laadukas asiakaslähtöinen yritys.

Yhtiö kantaa vastuuta etenkin kaupungin sosiaalisesta vuokra-asumisesta. Se noudattaa toiminnassaan voimassaolevaa osakeyhtiölakia, arava- ja korkotukilainsäädäntöä sekä muuta toimintaa koskevaa lainsäädäntöä.

Yhtiö omistaa ja hallinnoi n. 11.000 erilaista asuntoa ympäri Turku. Tämä vastaa n. 10 % kaikista asunnoista ja n 25 % vuokra-asunnoista, mikä on tyyppinen keskuskaupunkien asuntorakenne. Yhtiöllä on noin 20.000 asukasta. Yhtiö muodostaa konsernin tytär- ja osakkuusyhtiöineen.

Yhtiö noudattaa lakien ja ohjeiden mukaan omakustannusperiaatetta. Asuinhuoneistojen vuokrat määräytyvät asuinhuoneistokohtaisesti, asunnon sijainnin, kunnon ja varustetason mukaan ja muodostuvat kiinteistön hoitokuluista sekä koko yhtiön asuntokannan rakentamiseen ja peruskorjaamiseen ottamien lainojen koroista ja lyhennyksistä.

Omalle pääomalle omistaja on edellyttänyt muiden yleishyödyllisten asuntotoimijoiden tuottotavoitteisiin rinnastettavaa kohtuullista tuottoa. Vuosittainen tuotto realisoituu pääosin yhtiöllä myönnettyllä pääomallainalla.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuokra-asumiseen vaikuttavat tulot, varallisuus, tarpeet, suhdanteet ja väestörakenne sekä niiden kehitys. Merkittävimmät toimintaympäristön muutoksiin liittyvät riskit ovat vaihtelut asuntojen kysynnässä ja sitä kautta käyttöasteessa sekä vaihtelut rahoituksen ja hoitokulujen hinnassa.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Yhtiö tulouttaa Turun kaupungille vuosittain lainasopimusten mukaisen korkotuoton						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Turun kaupungille pääomallainasta maksettava korko (1.000 €)	2.271	2.271	2.277	2.271	2.271	2.271
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Pitkäjänteisellä talouden ja toiminnan suunnittelulla.						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Turun kaupungin muista lainoista maksettava korko (1.000 €)	3.536	3.700	3.630	3.450	3.290	3.250
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Lainakorot maksetaan velkasopimusten mukaisesti.						

Suuri osa yhtiön rakennetusta asuntokannasta tulee peruskorjausikään lähivuosina. Yhtiöllä on edessä suurten peruskorjausten aika mm 70-luvuilla rakennetuissa kohteissa.

Asukkaiden toiveet ja vaatimukset palvelulliset ja laadullisesti jatkavat kasvuaan, mikä heijastuu toimintoihin ja kustannuksiin.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö muuntuu seudulliseksi asuntotarjoajaksi.

Yhtiön asuntojen kokonaismäärää voidaan kasvattaa hallitusti siten, että yhtiön asuntokannan suhteellinen osuus Turun asuntokannasta pysyy samana ja yhtiön omistamien asuntojen määrä liikkuu 5 %:n vaihteluvälillä sisällä suhteessa Turun kokonaisasuntokantaan.

Yhtiön erääntyvät arava- ja korkotukilainat jälleerahoitetaan konsernin sisäisellä lainalla yhteistyössä konsernihallinnon talousasioiden kanssa, siltä osin kun tulorahoitus ei riitä niiden poismaksamiseen. Tavoitteena on koko konsernin hyötyminen emokaupungin edullisesta varain-hankinnasta, joka kanavoitetaan osin myös yhtiölle. Tällä pyritään hillitsemään yhtiön vuokralaisten yleistä asumiskustannusten nousua.

Jälleerahoitus liittyy osaltaan myös yhtiön vanhojen aravalainojen konvertointiin, joille kaupunginvaltuusto on myöntänyt omavelkaisen takauksen. Jälleerahoitus hoidetaan ilman kaupungin takausta lainojen erääntyessä, mikäli se on kaupunkikonsernin edun mukaista.

Yhtiö voi toimia kaupungin kumppanina peruspalvelutoimintojen järjestämiseen liittyvissä erityisryhmien asuntotarvetta koskevissa hankkeissa.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

TVT Asunnot Oy

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto (1 000 €)	73.687	74.500	74.700	74.900	75.200	75.600

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vuokrien kehitys kuluttajahintaindeksin mukaisesti.

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevoitto (1 000 €)	15.587	15.000	12.000	12.100	12.200	12.300

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Pitkäjänteisellä talouden ja toiminnan suunnittelulla.

Tavoite: Asuntojen käyttöaste pidetään hyvänä

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Käyttöaste %	97,6	97,5	> 97	> 97	> 97	> 97

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Ymmärretään asiakkaan tarpeita asunnolle ja palvelullisesti. Pidetään asunnon hinta kohtuullisena.

Tavoite: Yhtiön sosiaalisten tavoitteiden täytyminen

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä / asuntojen määrä kaupungissa %	10,2	10,2	10,4	10,5	10,6	10,6

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Asuntokannan osuus pidetään kiinteistökehityksellä vakiona vaihteluvälin 10,2 - 10,7 % sisällä. Nykyisessä suhdannetilanteessa on kannattavaa lisätä asuntotuotantoa, siten että päästään lähelle tavoitellun vaihteluvälin ylärajaa. Lisäksi luovutaan TVT:n tarjontaan sopimattomasta ja asukkaille kalliiksi muodostuvasta asuntokannasta.

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Nettoasuntomäärän muutos (Uudistuotanto - luopuminen)	-36	+116	+200	+200	+200	+200

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Kiinteistökehitys, joka kasvattaa asuntomäärää n. + 200 asuntoa vuodessa. Nykyisessä suhdannetilanteessa on kannattavaa lisätä asuntotuotantoa, siten että päästään lähelle tavoitellun vaihteluvälin ylärajaa. Lisäksi luovutaan TVT:n tarjontaan sopimattomasta ja asukkaille kalliiksi muodostuvasta asuntokannasta.

Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Erityisryhmien asuntosopimukset / yhtiön hallinnassa oleva asuntokanta %	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yhteistyö erityisryhmien asuttajien kanssa.

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Toimitusjohtaja Pekka Peltomäki

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Asumisoikeusasuntojen omistaminen, ylläpito ja tuottaminen sekä asumisoikeuksien luovuttaminen käyttäjille voimassa olevien säännösten mukaisesti Turussa ja lähikunnissa. Yhtiö toimii yleishyödyllisenä yhtiönä tavoittelematta liiketaloudellista voittoa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Asuntokauppa on yhä pysähtyneessä vaiheessa. Asiakkaiden luottamus omaan tulevaisuuteen ja päätöksentekovalmius on alhainen. Aso-markkina toimii samankaltaisesti. Kuluvan vuoden aikana on ilmennyt viitteitä, että ns. aallonpohja olisi ohitettu. Toisaalta aso-sopimuksia ei myöskään irtisanota, joten vaihtuvuus on alhaista.

Seniorikysyntä ja pienasuntojen kysyntä kehittyi positiivisesti. Tähän kysyntäsegmenttiin meillä onkin tulossa vuonna 2016 uutta tarjontaa.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Vuoden 2015 alussa toteutettu organisaatio- ja toimintatapamuutos tehostaa yhtiön toimintaa kokonaisuudessa.

Käyttöasteen parantaminen: asuntojen markkinointitapoja kehitetään. Painopiste on netin kautta tapahtuvassa markkinoinnissa, tuotetaan liikkuvaa kuvaa.

Kiinteistöjen arvon kasvattaminen: tehdään laajasti vuosikorjaustöitä sekä käynnistetään vanhimpien kiinteistöjen jaksottaisia korjauksia, uudistuotantoa hyvillä tonteilla.

Palveluketjujen laadun parantaminen: kehitetään tietojärjestelmiä, kehitetään yhtenäisiä isännöinnin toimintatapoja, mitataan asiakastytyväisyyskyselyillä.

Henkilökunnan jaksaminen: tehdään vuosittain henkilökunnalle työtyytyväisyys- ja työilmapiirikyselyt, käydään kehityskeskustelut kaksi kertaa vuodessa, ylläpidetään koulutuksella henkilökunnan osaamista.

Vakaa talous: kiinteistöjen ylläpito-, korjaus- ja pääomakulut katetaan käyttövastiketuloilla, kassavaroja sijoitetaan riskittävästi, markkinatilanteen vaatiessa tyhjiä asuntoja vuokrataan.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Tavoite: Korkea käyttöaste						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Käyttöaste, %	94,6	95,0	95,6	96,0	97,0	97,5
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Markkinoinnin kehittäminen, asuntojen haluttavuuden ja käyttöarvon ylläpito kiinteistö- ja asuntokorjauksin, myös vuokraamalla määräaikaisilla vuokrasopimuksilla.						

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Liikevaihto (1.000 €)	20.750	21.539	21.854	22.510	23.185	23.880
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Käyttövastikkeita korotetaan vuosittain kustannustason ja pääomakulujen kehityksen mukaisesti.						
Liikevoitto (1.000 €)	4.147	4.200	3.419	3.826	3.941	4.060
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Liikevoitto kattaa yhtiön rahoituskulut sekä varautumisen kiinteistöjen jaksotusten ja perussparannuskorjausten rahoittamiseen so. asuintalo/korjausvaraus. Varmistetaan, että toimitaan lainaehto mukaisesti ja että kiinteistökorjauksiin varaudutaan niiden kulumista ja ikääntymistä vastaten.						

Konserniyhteisöt 2016 – 2019

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Tavoite: Asumisoikeusasuntojen riittävyys						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä	2.564	2.564	2.617	2.688	2.738	2.788
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Uudisrakentamista toteutetaan suhdannepoliittisesti tarkoituksenmukaisesti. Hankkeet kilpailutetaan ja toteutetaan hyvin sijaitseville tonteille. Paras kysyntä kohdistuu keskustan ja palvelujen lähellä oleville kerrostalontonteille, joihin seniorikansalaiset ovat valmiita muuttamaan. Jonkin verran tuotetaan yksikerroksisia pari- ja rivitaloasuntoja perheille.</p>						
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä suhteessa toiminta-alueella olevien ASO-asuntojen kokonaismäärään (%)	68,2	67,4	67,5	67,5	67,5	67,5
<p>Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vaso jatkaa uudistuotantoa harkitusti ja kysyntää vastaavasti. Tavoitteena ei ole olla suurin aso-tuottaja talousalueella.</p>						

Turun Tekstiilihuolto Oy

Toimitusjohtaja Miika Markkanen

YMPÄRISTÖN JA TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun Tekstiilihuolto Oy on täydellistä tekstiilihuoltopalvelua tarjoava Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän omistama osakeyhtiö, jonka tehtävänä on tarjota hinnaltaan ja laadultaan kilpailukykyisiä palveluja Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin yksiköille.

Laitostekstiilien, hotellitekstiilien ja työvaatteiden vuokraukseen ja huoltoon erikoistuva Turun Tekstiilihuolto Oy myy palvelujaan kapasiteettinsa rajoissa tekstiilihuoltopalveluja tarvitseville yrityksille ja yhteisöille.

Toimintaympäristön muutostekijät

Turun Tekstiilihuolto Oy on toiminut markkinoilla niin omistamansa markkinointiyhtiön kautta, että suoraan tarjoamalla korkealaatuisia tekstiilihuoltopalveluja toimialueellaan. Yritys on kasvanut tasaisesti koko 2000 luvun ajan.

Toimintaympäristössä on tapahtunut viimeisen kahden vuoden aikana selkeä muutos. Pitkäänkin osakeyhtiömuotoisina toimineet julkisomisteiset pesulat ovat palanneet ns. in-house pesuloiksi joko lopettamalla markkinoilla toimimisen tai hankkineet takaisin in-house asemansa omistusjärjestelyillä.

Vapaana olevaa terveydenhuollon liikevaihtoa alkaa olla markkinoilla yhä vähemmän meidänkin toimialueellamme. Muita

sairaalapesulaan sopivia toimialueita ovat mm. elintarviketeollisuus ja hotellit.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Turun Tekstiilihuolto on jo pitkään panostanut toiminnan rationalisointiin ja tehokkuuden kehittämiseen. Muuttaessamme uusiin toimitiloihin Turun Artukaisiin kesällä 2012, panostimme erityisesti veden ja energian tehokkaampaan käyttöön.

Onnistuimme investoinneissa erinomaisesti ja saavutimme itsellemme asettamat tavoitteet ja takaisinmaksuajat laskettua nopeammin. Tänä vuonna olemme jatkaneet edelleen höyryenergian tehostamista yhdessä Turku Energian kanssa. He alkavat käyttämään höyrytuotannossaan puuhaketta raskaan öljyn sijaan vielä kuluvaan syksyn aikana. Näin rasiimme ympäristöämme entistä vähemmän ja pystymme korvaamaan kalliin raakaöljyn edullisemmalla puuhakkeella.

Vuoden 2014 teemana Turun Tekstiilihuollossa on ollut toiminnan tehostaminen ja uusasiakashankinta. Uusien toimitilojen myötä olemme pystyneet hyödyntämään tilan ja tuotantovirrat tehokkaammin ja pystyneet lisäämään tehokkuutta työn sujavuuteen.

Toimimme kahdessa vuorossa viitenä arkipäivänä viikossa. Kuljetukset toimivat tietyillä alueilla kuutena päivänä viikossa.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Tavoite: Tuloutus kaupungille						
Mittari tai indikaattori	Toteutunut 2014	Ennuste 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Antolainojen korko (1.000 €)	126	112,5	100	87	74	60
Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yrityksen tavoitteena on säilyttää nykyinen asiakaskanta ja kasvattaa liikevaihtoa tasaisesti. Huolehtimalla toiminnan tehokkuudesta sekä tekemällä järkeviä investointeja, turvaamme vakaan tuloskehityksen ja maksukyvn.						

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Talousarvion tuloslaskelma

(1.000 €)

	TOT 2014	TAM 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Myyntituotot	219 736	219 822	199 466	200 889	202 589	204 611
Maksutuotot	65 699	64 256	67 910	68 613	69 392	70 457
Tuet ja avustukset	39 032	36 261	36 719	36 426	36 661	37 006
Vuokratuotot	149 101	148 461	156 796	159 722	162 706	165 770
Muut toimintatuotot	19 500	26 300	22 777	22 215	21 711	21 139
TOIMINTATUOTOT	493 068	495 101	483 669	487 866	493 059	498 983
Valmistus omaan käyttöön	3 642	7 082	8 000	7 517	7 517	7 517
Henkilöstökulut	533 213	536 776	536 025	538 999	545 533	553 398
Palvelujen ostot	594 814	617 668	619 839	622 087	623 252	623 162
Asiakaspalvelujen ostot	288 290	288 551	288 108	289 531	292 408	296 765
Muiden palvelujen ostot	306 524	329 117	331 731	332 556	330 844	326 397
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	72 030	59 760	57 254	59 454	60 131	61 021
Avustukset	89 294	98 680	102 275	100 095	100 073	99 221
Vuokrat	142 022	144 788	163 847	165 809	167 310	169 586
Muut toimintakulut	24 059	33 578	6 463	6 357	6 302	6 533
TOIMINTAKULUT	1 455 433	1 491 250	1 485 703	1 492 802	1 502 601	1 512 921
TOIMINTAKATE	-958 723	-989 067	-994 034	-997 419	-1 002 025	-1 006 421
Verotulot ja valtionosuudet	982 011	984 573	994 605	994 500	1 016 269	1 026 531
Rahoitustuotot ja -kulut	27 661	26 809	33 347	33 362	32 810	39 857
VUOSIKATE	50 950	22 314	33 919	30 443	47 055	59 967
Poistot ja arvonalentumiset	58 509	57 434	55 383	55 813	56 732	56 755
Satunnaiset tuotot ja kulut	4 019	5 000	0	0	3 000	0
TILIKAUDEN TULOS	-3 541	-30 120	-21 465	-25 370	-6 678	3 212
Varausten ja rahastojen muutokset	8 717	1 612	5 915	5 933	5 951	969
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	5 176	-28 508	-15 549	-19 437	-727	4 181

Tuloslaskelman tunnusluvut	TOT 2014	TAM 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot - muutos-% ed. vuodesta		0,4 %	-2,3 %	0,9 %	1,1 %	1,2 %
Toimintakulut - muutos-% ed. vuodesta		2,5 %	-0,4 %	0,5 %	0,7 %	0,7 %
Toimintakate - muutos-% ed. vuodesta		3,2 %	0,5 %	0,4 %	0,5 %	0,4 %
Toimintatuotot / toimintakulut	33,9 %	33,2 %	32,6 %	32,7 %	32,8 %	33,0 %
Vuosikate / poistot -%	87,1 %	38,9 %	61,2 %	54,5 %	82,9 %	105,7 %
Vuosikate / asukas	277,17	120,32	181,39	161,50	247,66	313,14
Asukasmäärä 31.12.	183 824	185 500	187 000	188 500	190 000	191 500

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Verotulot ja valtionosuudet (1.000 €)

	TOT 2014	TAM 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
TOIMINTATUOTOT	496 710	502 183	491 669	495 383	500 576	506 500
TOIMINTAKULUT	1 455 433	1 491 245	1 485 703	1 492 802	1 502 601	1 512 921
Toimintakate	-958 723	-989 062	-994 034	-997 419	-1 002 025	-1 006 421
Muutos-%		3,2 %	0,5 %	0,4 %	0,5 %	0,4 %
Verotulot ja valtionosuudet	982 011	984 573	994 605	994 500	1 016 268	1 026 531
Verotulot	708 296	723 600	721 074	730 969	752 737	763 000
Kunnan tulovero	582 887	594 000	599 768	607 665	626 292	635 000
Kiinteistovero	46 951	50 300	51 413	51 798	51 798	52 500
Osuus yhteisöveron tuotosta	78 458	79 300	69 893	71 506	74 648	75 500
Valtionosuudet	273 715	260 973	273 531	263 531	263 531	263 531

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Rahoitustulot ja –menot (1.000 €)

	TOT 2014	TA2015	TA 2016	KAUPUNKI	VAHINKO RAHASTO	KILA	VESI
RAHOITUSTUOTOT	66 271	65 830	76 864	73 114	3 750	0	0
RAHOITUSKULUT	38 610	39 021	43 517	9 010	1 100	29 356	4 051
Netto	27 661	26 809	33 347	64 104	2 650	-29 356	-4 051
Muutos-%		-3 %	21 %				
Korkotuotot	17 299	17 196	21 844	21 344	500	0	0
Korkotuotot antolainoista ulkopuolisille	12 396	13 300	18 200	18 200	0	0	0
Korkotuotot antolainoista liikelaitoksille&	2 149	2 121	2 094	2 094	0	0	0
Korkotuotot antolainoista muille taseyks	0	0	0	0	0	0	0
Muun taseyksikon korkotuotot kunnalta	0	1	0	0	0	0	0
Korkotuotot sijoituksista ja talletuksista	2 615	1 699	1 500	1 000	500	0	0
Maksuliikennetilien korkotuotot	139	75	50	50	0	0	0
Korkotuotot	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	48 972	48 634	55 020	51 770	3 250	0	0
Osinkotuotot ja osuuspaamien korot	16 486	20 000	20 600	20 000	600	0	0
Korvaus peruspaaomasta liikelaitoksilta	26 093	25 329	30 850	30 850	0	0	0
Korvaus peruspaaomasta muilta taseyksiko	0	0	0	0	0	0	0
Korvaus jaannospaaomasta	0	0	0	0	0	0	0
Verotilitysten korot ja korotukset	8	100	10	10	0	0	0
Korkotuotot valtionosuuksista	10	0	10	10	0	0	0
Viivastyskorot	103	0	100	100	0	0	0
Peruspaaoman korot kuntayhtymilta	255	300	100	100	0	0	0
Toimeksiantojen paaomakorot	0	0	0	0	0	0	0
Kursivoitot rahoituslainoista	2 605	1 600	1 500	500	1 000	0	0
Arvopapereiden myyntivoitot	2 354	1 200	1 150	0	1 150	0	0
Sisaiset vakuutusmaksut	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	414	100	100	100	0	0	0
Lahjoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Arvon alentumisten palautumiset	645	5	600	100	500	0	0
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0	0
Korkokulut	11 504	12 134	10 567	8 010	0	2 557	0
Korkokulut lainoista ulkopuolisilta	9 355	9 800	8 000	8 000	0	0	0
Korkokulut lainoista liikelaitoksilta	0	0	0	0	0	0	0
Korkokulut lainoista muilta taseyksikoil	0	10	10	10	0	0	0
Liikelaitoksen korkokulut lainoista kunn	2 149	2 323	2 557	0	0	2 557	0
Muun taseyksikon korkokulut lainoista ku	0	0	0	0	0	0	0
Maksuliikennetilien korkokulut	0	1	0	0	0	0	0
Korkokulut	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	27 106	26 887	32 950	1 000	1 100	26 800	4 051
Peruspaaoman korot jäsennunnille	0	0	0	0	0	0	0
Liikelaitoksen korvaus peruspaaomasta (k	26 093	25 329	30 850	0	0	26 800	4 051

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Muun taseyksikön korvaus peruspääomasta	0	0	0	0	0	0	0
Korvaus jaannospääomasta (kunnalle)	0	0	0	0	0	0	0
Verotilitysten korot	192	100	100	100	0	0	0
Viivastyskorot ja korotukset	13	1	0	0	0	0	0
Kurssitappiot rahoituslainoista	39	500	1 000	500	500	0	0
Luottoprovisiot	7	7	0	0	0	0	0
Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien r	543	500	600	100	500	0	0
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sij	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	219	450	400	300	100	0	0
Lahjoitusrahastojen varojen käyttö	0	0	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0	0	0
Sidotut osat							
Yhteenveto ja suunnitelmavuodet	TOT 2014	TA2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	
Rahoitustuotot ja -kulut	27 661	26 809	33 347	33 362	32 810	39 857	
Muutos-%		-3 %	21 %				
Korkotuotot	17 299	17 196	21 844	22 400	22 400	22 400	
Muut rahoitustuotot	48 972	48 634	55 020	55 020	55 020	62 620	
Korkokulut	11 504	12 134	10 567	11 108	11 660	12 213	
Muut rahoituskulut	27 106	26 887	32 950	32 950	32 950	32 950	

Turun kaupungin toimintasuunnitelma 2016 – 2019

Talousarvion rahoituslaskelma (1.000 €)

	TOT 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Vuosikate	50 950	22 314	33 919	30 443	47 055	59 967
Satunnaiset tuotot ja kulut	4 019	5 000	0	0	3 000	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	-22 400	-18 876	-18 000	-18 000	-18 000
Toiminnan rahavirta	54 968	4 914	15 043	12 443	32 055	41 967
Investointikulut	23 276	79 541	113 010	91 135	95 014	90 543
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	493	1 931	575	1 141	445	627
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustuotot	0	40 109	22 609	22 671	22 671	22 650
Investointien rahavirta	-22 783	-37 501	-89 827	-67 324	-71 899	-67 266
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	32 185	-32 587	-74 784	-54 880	-39 844	-25 299
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainauksen saamiset	0	-30 343	-20 638	-13 741	-13 790	-4 639
Antolainasaamisten lisäykset	-	0	34 000	18 000	18 000	18 000
Antolainasaamisten vähennykset	+	0	3 657	4 259	4 210	13 361
Lainakannan muutokset	0	62 000	80 000	65 000	50 000	40 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	122 000	100 000	100 000	120 000	120 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	+	0	50 000	50 000	70 000	80 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+	0	30 000	15 000	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0	31 657	59 362	51 259	36 210	35 361
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	32 185	-930	-15 422	-3 621	-3 634	10 062

	TOT 2014	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Rahoituslaskelman tunnusluvut						
Asukasmäärä 31.12.	183 824	185 500	187 000	188 500	190 000	191 500
Investointien omahankintameno, M€	22,8	77,6	112,4	90,0	94,6	89,9
Investointien tulorahoitus, %	219 %	28 %	30 %	33 %	50 %	66 %
Lainakanta 31.12., M€	542	584	664	729	779	819
Lainat € / asukas	2948	3148	3551	3867	4100	4277

Antolainauksen muutokset (1.000 €)

	TA 2015	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Antolainauksen muutokset	-30 343	-20 638	-13 741	-13 790	-4639
Antolainasaamisten lisäykset	34 000	50 500	18 000	18 000	18 000
TVT Asunnot Oy	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Oy Turku Energia **)	10 000	30 000			
Turun seudun sosiaali- ja terveyspalvelukiinteistöt Oy					
Koy Turun Monitoimihalli		2 500			
Kiinteistö Oy Kupittaaan	7 000				
Muut kohdentamattomat	7 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Antolainasaamisten vähennykset	3 657	29 862	4 259	4 210	13 361
Oy Turku Energia					
Turun seudun sosiaali- ja terveyspalvelukiinteistöt Oy		25 000			
TVT Asunnot Oy	1 400	1 498	1 598	1 655	1 638
Turun Kaupunkiliikenne Oy	300	300	300	300	300
KOY Turun Monitoimihalli	156	156	156	156	156
Turun Ylioppilaskyläsäätiö *)	495	1 641	938	832	7 606
Turun Satama Oy	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Turun TeknologiaKiinteistöt Oy					10 000
Turun Tekstiilihuolto Oy	250	250	250	250	250
Muut kohdentamattomat	56	17	17	17	17

*) Turun Ylioppilaskyläsäätiöllä erääntyy 15.2.2019 lainojen järjestelysopimus 7,6 milj. euroa, jota ei ole kirjattu kaupungin antolainoihin vaan aiemmin kuluksi, joten sillä on erääntyessä kaupungille positiivinen tulosvaikutus rahoitustuloihin viimeistään vuonna 2019. Näin ollen se ei näy myöskään antolainojen vähennyksien yhteissummassa.

***) Oy Turku Energian antolainauksesta osa voidaan myöntää vahinkorahaston taseesta.

Kaupungin tytäryhteisöille voidaan kaupungin kassavaroista myöntää edellä olevien lainojen lisäksi lyhytaikaisia (konsernitilin) luottolimiittejä yhteensä enintään 250 milj. euroa ja pitkäaikaisia antolainoja talousarviovuoden aikana enintään 50 milj. euroa.

Em. sisältyy eräiden tytäryhtiöiden mm. Kiinteistö Oy Turun Kaupunginteatterin ja Kiinteistö Oy Turun Syvälahden koulun konsernitilimiitit, joilla hoidetaan yhtiöiden rakennusaikainen rahoitus.

Kaupunki ylläpitää vähintään 340 milj. euron kuntatodistuslimiittejä tai muita ei-sitovia limiittejä, joita voidaan

käyttää tarvittaessa täysimääräisesti lyhytaikaisen maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Kaupunki hajauttaa konsernivelan korkoriskiä eri korkopuoleisiin solmimalla talousarviovuoden aikana uusia valuutan- ja koronvaihtosopimuksia enintään 500 milj. euroa tai uusia avoimia korkotermeinejä (futuureja) enintään 100 milj. euroa. Mikäli pitkäaikainen laina nostetaan muuna valuuttana kuin eurona, niin valuutta- ja korkoriski muutetaan valuutan- ja koronvaihtosopimuksella euro-määräiseksi. Muiden tase-erien tai taseen ulkopuolisten vastuiden (esim. (leasingsopimukset) korkoriskiä tai muuta riskiä voidaan muuttaa enintään 150 milj. euroa talousarviovuoden aikana.

LIITTEET:

Luettelo liitteistä ja linkki sähköiseen versioon.

Liite 1: Vesiliikelaitoksen johtokunta 10.9.2015 § 85
<http://ah.turku.fi/vesijk/2015/0910009x/3282667.htm>

Liite 2: Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta 16.9.2105 § 476
<http://ah.turku.fi/kilajk/2015/0916020x/3285806.htm>

Liite 3: Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta 17.9.2015 § 58
<http://ah.turku.fi/vsaluelk/2015/0917005x/3284682.htm>

Liite 4: Työterveystalo
<https://joutsen.turku.fi/AsiakirjanLaadintaController/AsiakirjanLaadintaCtl.php?action=showViite&urlTTyyppi=om02&urlTktViiteld=3300314>

Liite 5: Strategisten ohjelmien linjaukset ja alatavoitteet
http://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files//strategisten_ohjelmien_linjaukset_ja_alatavoitteet.pdf

Talousarvio 2016 ja taloussuunnitelmat 2016 – 2019

Lauta- ja johtokuntien talousarviopäätökset

LAUTAKUNTA	Päätös
Kaupunginhallitus http://ah.turku.fi/kh/2015/1019025x/3300281.htm	19.10.2015 § 424
Keskusvaalilautakunta http://ah.turku.fi/kevaalk/2015/0812010x/3273185.htm	12.8.2015 § 55
Tarkastuslautakunta http://ah.turku.fi/tlk2013/2015/0915007x/3284649.htm	15.9.2015 § 72
Sosiaali- ja terveyslautakunta http://ah.turku.fi/sosterla/2015/0915011x/3285639.htm	15.9.2015 § 166
Kasvatus- ja opetuslautakunta http://ah.turku.fi/kasopelk/2015/0916012x/3286208.htm	16.9.2015 § 133
Kulttuurilautakunta http://ah.turku.fi/kultke/2015/0916008t/3287031.htm	16.9.2015 § 132
Liikuntalautakunta http://ah.turku.fi/liikunta/2015/0915010x/3286246.htm	15.9.2015 § 99
Nuorisolautakunta http://ah.turku.fi/nuoriso/2015/0910009x/3284387.htm	10.9.2015 § 88
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta http://ah.turku.fi/ksylk/2015/0915025x/3285721.htm	15.9.2015 § 278
Rakennuslautakunta http://ah.turku.fi/raklk/2015/0917019x/3285554.htm	17.9.2015 § 392
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta http://ah.turku.fi/lshlk/2015/0910001x/3283341.htm	10.9.2015 § 13
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta http://ah.turku.fi/ksjlk/2015/0916011x/3286200.htm	16.9.2015 § 175
Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta http://ah.turku.fi/vsaluek/2015/0917005x/3284682.htm	17.9.2015 § 58
JOHTOKUNTA	
Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta http://ah.turku.fi/kilajk/2015/0916020x/3285806.htm	16.9.2015 § 476
Vesiliikelaitoksen johtokunta http://ah.turku.fi/vesijk/2015/0910009x/3282667.htm	10.9.2015 § 85